

Kadınlar vardır,
Sosyalist Gelecek'te Dinçer>>17

Ortaklık Konferansı ve
beklentilerimiz Kılınç >>18

Evet, doğru yolda Kalyon>>20

Yeniden kuruluş
ve konferans Dalfidan >>22

EKMEK & ÖZGÜRLÜK

AYLIK SİYASİ DERGİ ◆ SAYI 8 ◆ NİSAN 2010 ◆ 2 TL

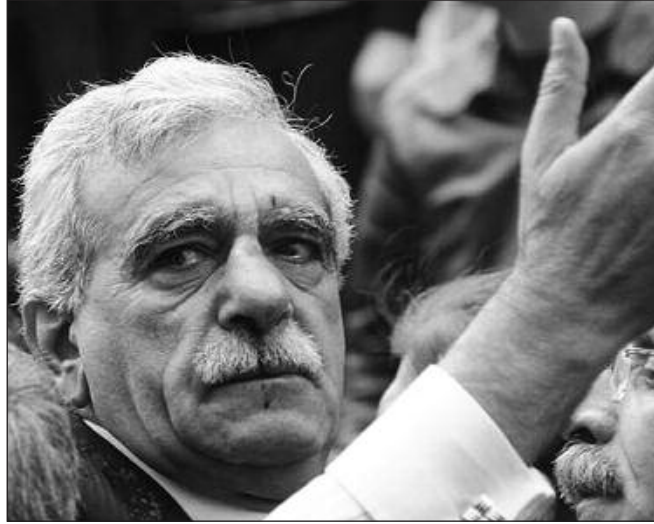
Emek ve özgürlüğün 'anayasası' 1 Mayıs'ta Taksim'de yazılacak

"Anayasa" tartışmasını kışladan, devlet dairesinden ve mahkemeden çıkartıp işyerine, sokağa, okula, mutfağa, taşımak onu gerçek bir tartışma haline sokabilir

Ertuğrul Kürkçü

Hrant Dink'i bilirkişi raporuna karşın "Türklüğü aşığılamak"-tan mahkum eden Yargıtay 3. Ceza Dairesi kararını ya da Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun (HSYK) Şemdinli bombalamalarının ucunu Genelkurmay'a bağlayan Savcı Sarıkaya'yı meslekten ihraç kararını hatırlayın, "yüksek yargı"nın 12 Eylül'den bakiye diktatorial devlet mimarisinden geriye kalanları sürdürmek için yemin etmiş bir bürokratlar topluluğu olduğundan herhangi bir tereddüdünüz vardysa, hemen giderebilirsiniz.

AKP'nin bu statükoya kendisini de dahil etmeye yönelik hamlesinden korunmak için "yüksek yargı"nın kopardığı canlıraş feriyatların "adalet"i korumakla bir ilgisi olmadığı açık. Ancak, böyledir diye, onların "hasım"-larıyla ilgili sezgilerini de hiçe saymamalı. AKP'nin "A-nayasa değişikliği" teklifi-nin "yüksek yargı"yla ilgili maddele- >>2

Sosyalistler Ahmet Türk ve Kürt halkıyla omuz omuza

Samsun'da Ahmet Türk'e yönelik saldırı BDP'nin Türkiye siyasetine bütün gövdesiyle dahil olmaya başladığı görkemli Newroz ertesinde ve Anayasa tartışmalarında kilit rol üstlenmeye başladığı bir dönemde

gerçekleşti. Sosyalistler, bu saldırıya Kürt halkı ve politik temsilcileriyle bir emek ve özgürlük blokunda birleşerek ve Kürt-Türk çatışması üzerinde yükselmeyi amaçlayan faşist hareketi gerileterek yanıt verecek

'Lale Devri'yle 'Lale Devrimi' arasında Kırgızistan

Güneş>> 6

AKP'nin hegemonya hamlesi: Yargı Reformu

Çeçen>> 9

Madde madde AKP'nin anayasa paketi

Kılıç>> 11

Bilgi Üniversitesi'nde sendikalaşma

Odman>> 12

'Sosyal Devlet' bizi Gökçeklerden kurtarabilir mi?

Gemici>> 14

İtalya'dan içeri göçmenlerin İtalyası

Casagrande>> 27

Loktantra Zindabad

Köksal>> 29

Medyada itiraf rüzgarları

Vaktinde söylenmeyen söz, sorulmayan soru, yapılmayan haber, atılmayan manşet artık ona kurban edilenlerin yanında uyumaktadır

Adaklı>> 30

Marksizm bilime indirgenebilir mi?

Olgaç>> 38

AKP'nin yeni muhafazakâr Türkiye'sinde aile kavramı ve eşcinseller

Altunpolat>> 34

Türkiye

rinin de, bu mekanizmayı "a-dalet"nin, "demokrasi"nin, "insan hakları"nın değil, hükümetin hizmetine sokmak istediği, "onların HSYK'si" yerine kendisinin kurmak istediği bir sır mı? Tartışmalar sürerken Erdoğan'ın yargıda değişiklik ihtiyacını gerekçelendirishi daha çok sözü gereksiz kılıyor: "Bir Galataport yaşadık, bir Haydarpaşa Port olayı yaşadık. Önümüzü kestiler." Hiçbir mahkeme tarafından kısıtlanmamış sınırsız özelleştirme istiyor Başbakan ve hiçbir yasa tarafından sınırlanmamış bir egemenlik.

Anayasa için hukuk değil siyaset gerek

Bu iki güç arasındaki çatışma halı yanlıtabilir ama bunu gidermek sosyalistlerin görevi: Ne HSYK'nın yargı siyasallaşıyor çığlıkları yargı bağımsızlığı adına, ne de AKP'nin yargının yurttaş iradesini sınırladığı çığlıkları yurttaş egemenliği için.

Yeni bir hukukun gerçekleşeceği alanın politika olduğuna kuşku yok. Hukuk, politikanın ve sosyal mücadelelerin bir yansımasından, politikanın kansız sürdürülmesi için öngörülmuş düzenlemeler toplamından başka bir şey değil. Her büyük ölçekli hukuksal düzenleme öncesinde daima kanlı ya da kansız sıkı bir mücadele olur. Hukuk mahkemede bitse de mahkemede başlamaz. Devlet iktidarını ele geçirmek, onu muhafaza etmek, sürdürmek için verilen çabalar siyasetin alanında gerçekleşir.

Oysa, bu siyasetin, üzerine çıkarak gerçekleştirildiği toplumun büyük çoğunluğuna bu tartışmada "evet" ya da "hayır" demek dışında bir söz hakkı tanınmadığı, halkın bu tartışmada yeri olmadığı, çatışan iki taraf için de o kadar açık ki, "yüksek yargı"ya yeni düzen getirmek isteyenler de bu düzenlemelere canla başla karşı koyanlar da, demokratik standartlarla asla ilgilenmiyor.

Anayasa tartışması sokağa taşınmalı

Seçme hakkının önüne getirilmiş barajlar; ifade ve örgütlenme özgürlüğü önündeki engeller; sendika kurma, grev ve toplu sözleşme hakkına getirilmiş sınırlamalar; Kürt halkının kendi kimliğini gerçekleştirmesi önündeki zorbaca kısıtlar; sağlıklı bir çevrede yaşama hakkının, barınma hakkının, çalışma hakkının gerçekleştirilmesinin önündeki sınıfsal engeller tartışmanın taraflarının konusu değil.

Tartışmanın terimlerini değiştirecek, her iki tarafın tezlerinin halkın gözünde anlamsızlaşacağı bir hamle yalnızca siyasetlerini işçi sınıfının ve Kürt halkının hakları üzerine kuran sosyalistlerden ve Kürt Özgürlük hareketinden gelebilir.

"Anayasa" tartışmasını kışladan, devlet dairesinden ve mahkemeden çıkarıp halkın haklarının çiğnendiği yere işyerine, sokağa, okula, mutfağa, taşımak onu gerçek bir tartışma haline sokabilir.

Tartışmanın terimleri ancak "HSYK'yı da istemiyoruz, AKP'nin HSYK'sini de"; "YÖK'ü de istemiyoruz, AKP'nin YÖK'ünü de"; "12 Eylül'ün Partiler ve Seçim Yasasını da, AKP'ninkini de istemiyoruz" diyebileceğimiz bir kürsü kurarak büyük çoğunluğun çıkarlarının olduğu yere taşınabilir.

Bugünkü hali ve bağlamıyla "evet" ya da "hayır" seçenekleri, tartışma masasına hiçbir şekilde davet edilmiş olan büyük çoğunluk için esaslı bir anlam ifade etmiyor.

Ahmet Türk'e saldırı halkın haklarına saldırı

Şu ana kadar tartışmanın terimlerini halkın haklarının olduğu yere, emek, özgürlük ve barışa taşımak için en anlamlı çabanın BDP'den geldiğini hiçbir şey anlatmıyorsa, Samsun'daki provokasyon anlatmalı.

Samsun'da Ahmet Türk'e yönelik saldırının BDP'nin Türkiye siyasetine bütün gövdesiyle birlikte dahil olmaya başladığı görkemli Newroz ertesinde ve BDP'nin Anayasa tartışmalarında kilit rol üstlenmeye başladığı bir dönemde gerçekleşti. Türk-Kürt çatışmasına dayanan bir etnik gerilim atmosferinde Kürtlerin demokratik ve toplumsal haklarının kapsanması ihtiyacının geriye doğru itilmek istendiği, bu maksatla Kürt halkının kontrolsüz bir tepkiye itilmek istendiği apaçık. Bu saldırının Hrant Dink'in katledilmesinin sahne gerisi işlemlerinin gerçekleştirildiği Samsun-Trabzon hattında gerçekleşmesi, "olağan şüpheli"nin güç ve hâkimiyetinden henüz hiçbir şey yitirmediğinin elle tutulur bir göstergesi.

Sosyalist Gelecek Konferansı yol gösteriyor

Bu saldırı Kürt halkıyla ve politik temsilcileriyle dayanışma ve bağları sıkılaştırmak, ve Sosyalist Gelecek Parti Hareketi'nin kuruluş konferansında karşısına koyduğu hedefleri gerçekleştirmek için hız-

la harekete geçmenin de vesilesi olmalı.

Sosyalist Gelecek "emek ve özgürlük blokunu, sermayeden ve devletten bağımsız bir işçi hareketinin verili koşullar altındaki tezahürü ve işçi sınıfının bütün ezilenlerin öncüsü konumuna yükselmesinin dolayımı saydığını" ve "emek ve özgürlük blokuna siyasal kurtuluşla toplumsal kurtuluş arasındaki bağlayıcı halka ve Kürt özgürlük mücadelesiyle sosyalist hareketin stratejik ittifakının gerçekleşme biçimi olarak yaklaştığını" açıkça ortaya koyduğu konferans kararının bir gereği olarak "Anayasa" tartışmalarında BDP'nin bir "sosyal taraf" olma kapasitesini geliştirmesine katkıda bulunmalı. Ancak bu yönde atılacak bir dizi sistematik adım sosyalist hareketi mevcut ikiliğin terimlerini değiştirmek için anlamlı bir toplumsal dayanakla buluşturabilir.

1 Mayıs ve "üçüncü kutup"

Bu çerçevede 2010 1 Mayıs kutlamaları istisnai bir önem kazanıyor. Taksim "üçüncü kutubun" bütün gövdesiyle ortaya çıkışına tanıklık edebilir. İşçi sendikalarının TEKEL direnişinin de verdiği itilimle 1 Mayıs'a Taksim'de birlikte çıkma eğilimlerinin güç kazanması, Kürt hareketinin sosyalist hareketle ve işçi hareketiyle buluşma yönünde gösterdiği kararlılık, kadın hareketinin ve Alevilerin e-mekçiler ve diğer ezilenlerle toplumsal bir ittifak geliştirme arayışlarının güçlenmesi, Taksim 2010'nun bir emek ve özgürlük eksenini oluşturması için esaslı bir imkân sunuyor. İstanbul Valisi'nin işçi hareketini müttefiklerinden ayırmaya yönelik hamleleri bugünden boşa çıkartılmaya başlanabilir, emekçi taban ve sosyalist öncüler sendika liderlerini yüreklendirebilir ve daha önemlisi kuşatabilirse, bu imkânın gerçeğe dönüşmesi için hiçbir neden yok.

İşçiler, Kürtler, Aleviler ve kadınlar, toplumun bütün ezilenlerinin sesi ve eylemi olacak, laik-dinci/küreselci-ulusalci kutuplaşmasının ötesine bir üçüncü kutubun temeli ni bu 1 Mayıs'ta atabilirlerse, Anayasa tartışmalarının devlet güvenliği yerine emeğin hakları ve halkların özgürlüğüne dayalı yeni bir eksene de oturmuş olacaklar. Sosyalist Gelecek Parti Hareketi konferans kararları, bu yolda yürümek isteyenlerin önünü aydınlatıyor.

Editörden

Dergimizin bu sayısının ortasında bir ek bulacaksınız: *Sosyalist Gelecek Parti Hareketi Konferans Kararları*.

Bu ekte yer alan metinler "Ortaklık Süreci"nin yeniden kuruluş atılımını ileriye taşımayı hedefleyen, 27-28 Mart 2010 günlerinde İstanbul Bilgi Üniversitesi Kuştepe Kampüsü Konferans Salonunda gerçekleştirilen Konferans'ta kabul edilen kararlardan oluşuyor.

Bu kararların her birinin o kararın neden öyle alınması gerektiğini gerekçelendiren gerekçe bölümleri de vardı. Ancak derginin ekine sığmayacak ölçüde hacimli oluşları nediyle dışarıda bırakıldı. Bu metinler kısa süre içinde ayrıntılı olarak ayrı bir baskı halinde yayınlanacak.

Dergimizin bu sayısı mutad olandan bir hafta geç elinize geçmiş olacak. Bunun nedeni Konferans sonrası dergide mutlaka yer vermek istediğimiz, Konferans katılımcılarının değişik eğilimlerinden gelecek değerlendirmeleri beklemeyi gerekli görmemiz. Değerlendirmelerin, konferansın hararetli tartışmalarını serinkanlıca ö-zetlemesi gerektiği düşünülürse bu kadar gecikme mazur görülebilir.

Gene de gecikme için bütün okurlardan özür diliyoruz.

Ekmek&Özgürlük'ü var eden irade, kendisiyle ilgili tanımları değiştirmiş ve yeni bir adla adlanmış olsa da derginin adıyla ve periyoduyla ilgili bir tasarrufta bulunma gereği duymadı. Dergimiz bundan böyle de aylık ritimde ve aynı adla yayınlanmaya devam edecek.

Ekmek&Özgürlük, hareketin ve dostlarının çoğul doğasının gerektirdiği ifade olanaklarının gerçekleşmesi için üzerine düşenleri yerine getirecek; hareketin özgür sesi olmayı sürdürecektir.

Türkiye

AKP'nin Anayasa önerisine 'evet' demeyenlere biber gazı...

"Sivil Demokratik Anayasa Platformu"nun İstanbul Kadıköy'de 10 Nisan Cumartesi günü düzenlenen mitingde kapatılan DTP'nin siyasi yasaklı Eşbaşkanı Ahmet Türk, Kürtlerin 90 yıl önce yapılan 1921 Anayasası'nın güncellenmesini istediğini söyledi. Yaklaşık 5 bin kişinin katıldığı mitingün düzenleyicileri arasında AKP'nin Anayasa teklifini onaylayanların da bulunması mitinge soldan katılımı zayıflattı. Sosyalist parti ve hareketler, alanda temsili olarak yer aldılar.

Türk: 1921 Anayasası bugünkünden ileride

Türk, "1921 Anayasası bugünkü anayasadan daha ilerici daha kardeşliği pekiştirme ruhuna sahip. Dünyanın hiçbir yerinde 90 yıl geriye doğru gitmez bir ülke. Halkımız 1921 anayasasını istiyor" dedi.

"Sivil Demokratik Anayasa Platformu"nun çağrısıyla düzenlenen mitingde, alana girmek isteyen katılımcılar ile polis arasında çıkan tartışma taşlı sopalı kavgaya dönüştü. Milletvekillerinin bulunduğu platform yakınına biber gazı atıldı, DTP'nin eski eş başkanları Ahmet Türk ve Aysel Tuğluk da gazdan etkiledi.

Tertip komitesi adına Abdülkâki Boğapolisin tavrını protesto etti. İlkay Akkaya'nın konserinin ardından konuşan Ahmet Türk anayasaya ilişkin taleplerini şöyle sıraladı: "Anayasayı değiştiremiyoruz diyenler bir yandan fikirlerinden dolayı içerde yatan binlerce Kürt'e demokrata bu zindanlarda

çıkacak bir refleks göstermiyor.

"Bu samimiyetsizlikten başka nedir? Eğer samimi iseniz TMK'yi kaldırın, Kürtçeye yasak olmaktan çıkarın. Anayasa değiştirmek önemli değil ruhunu değiştirmek önemli. Bizim demokratik refleksimiz Türkiye'yi değiştirilebilir. Halkları esas alarak birbirimizi kucaklayarak, demokrasiyi önemseyen herkesi yan yana getirerek, mücadeleyi yükseltmeliyiz. Bu mitingle sınırlı kalmamalı daha da büyümeliyiz."

Sendikal talepleri dile getiren KESK Genel Başkanı Sami Evren de "İnsan haklarına

saygılı, emeğe saygılı kimlik ve kültürlerle saygılı, demokratik bir anayasa" istedi.

Evren, "Bize gaz bombasıyla demokrasi getiremezsiniz, saldırıyı şiddetle kınıyoruz. Bu saldırıyı yapan 12 Eylül ruhunu taşıyorlar," dedi.

Evren, "grevli toplu sözleşmeli adalet ve eşitlikten, kardeşlikten vicdan sahibi herkesin ortaklaşacağı bir özgürlükler anayasası için alanlarda olmaya devam" edeceklerini söyledi.

Azadiye Welat'a baskılar artıyor

Gazetenin dağıtıcısı Metin Alataş ölü bulundu, yazı işleri müdürü Tanrıku tutuklandı, eski müdür Kurşun üç yıl hapis cezasına çarptırıldı

Kürtçe günlük gazete Azadiya Welat'a yönelik baskılar giderek artarken gazete ile dayanışma çağrıları da yükseliyor.

Kurşun'a 3 yıl hapis

Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi, 30 Mart'ta, çatışmada öldürülen PKK'lilerin ölüm ilanlarına ve Öcalan'ın mesajlarına yer verdiği gerekçesiyle Azadiya Welat'ın tutuklu bulunan eski sorumlu müdürü Vedat Kurşun'u üç yıl hapse mahkûm etti. Kurşun'un

"örgüt üyesi olmamakla birlikte örgüt adına suç işlemek" ve "terör örgütünün propagandasını yapmak"tan toplam 525 yıl cezalandırılması isteniyor.

Dağıtıcı Metin Alataş ölü bulundu

4 Nisan'da Adana'da dağıtım yaptığı mahalleden ayrıldıktan sonra kendisinden haber alınmayan gazete çalışanı Metin Alataş (34), da Hadırlı Mahallesi'nde ölü bulundu.

Uzun süredir tehdit altında olan Alataş 20 Aralık 2009'da 01 SD 443 plakalı araçtan inen, kimliği belirsiz sivil giyimli beş kişi tarafından Barış ve Demokrasi Partisi (BDP) İl binası önünde gazete dağıttığı sırada dövülerek hastaneye kaldırılmıştı. Aracın plakasının bilinmesine rağmen soruşturma sonuçsuz kaldı. Alataş, sürekli izlendiğini belirterek Adana Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyuru-

sunda bulunmuş ancak bir sonuç alamamıştı. Ölü bulunmasından iki gün önce bisikleti çalınan Alataş, arkadaşlarına izlendiğini ve tehdit edildiğini söylemiş "Bir şeyler olabilir" kaygısını dillendirmişti. Alataş'ın cesedi üzerinde herhangi bir kimlik çıkarmaması da olay üzerindeki kuşku artırdı nitelikte.

Kürtçe savunma cezası

Alataş'ın ölü bulunmasından birkaç gün sonra da, gazetenin yazı işleri müdürü Mehdi Tanrıku, Diyarbakır 4. Ağır Ceza Mahkemesi'nde, Abdullah Öcalan için "Kürt Halk Önderi" sıfatı kullanıldığı ve "Kürt Özgürlük Hareketi" kavramı ile PKK'yi kast edildiği gerekçesiyle yargılandığı davada, Lozan Antlaşması'nın bu hakkı tanıdığını belirterek ifadesini Kürtçe vermek isteyince tutuklandı.

Türkiye

TEKEL: 1 Nisan'da olmadı, final Ağustosta

1-2 Nisan eylemi bir kez daha gösterdi ki, eylemin ortaya çıkardığı öncü işçilerin işçilerinin en azından belli bir toplamının bakışacağı bir sol merkez sorunu henüz orta yerde duruyor

TEKEL işçileri Danıştay kararıyla ayrıldıkları Ankara'ya dönüşte Sakarya'yı polis işgali altında buldular

Cevat Paloğlu

Bir aylık aradan sonra TEKEL işçileri yeniden Ankara'ya geldiklerinde konaklar diye Sakarya Caddesi civarına çay makineleri ve battaniler zulalanırken, daha işçiler evlerinden yola çıkmaya hazırlandıkları saatlerde Türk-İş binasına çıkan bütün yollar yayalara kapatılmaya başlandı. Buna bir de Türk-İş yönetiminin bina kapılarının kilitlemesi eklenince 1 Nisan için planlanan 1 günlük konaklama eylemi bir anda boşa çıktı.

Emniyetin yoğun güvenlik önlemleri beklentilerin bir sonraki gelişme ertelenmesinde önemli bir etkendi ama aradan geçen bir aylık sürede açığa çıkan zaafılar da gözden kaçmamalı.

■ Daha önceki gidiş gelişlerde işçilerin Ankara'ya taşınmasında önemli katkılar sunan Tek Gıda-İş Sendikası taşıma işine hemen hiç bulaşmadı. İşçilerin büyük çoğunluğu kendi imkânlarıyla Ankara'ya gelmek zorunda kaldılar. İstanbul'dan kalkan 9 otobüsün CHP li bir belediyece tahsis edildiği söylentileri dolayıyordu ama sadece ikisinde işçiler vardı.

■ İşçilerin bölgelerine dönüşlerinden sonra geçen sürede giriştikleri komiteleşme çabaları sendikandan işçilerle inisiyatif kapışmasına girişmesine yol açınca 78 gün süren eylem boyunca devamlı işçilerin arasında gezen yönetici kadro iki gün boyunca mümkün başta başkan olmak üzere olduğu kadar iş-

çile yan yana gelmemeye çalıştı.

■ Mustafa Türkel işçiler arasında yalnız kaldı. İki gün boyunca Türk-İş'e çıkan bütün yollar polis tarafından tutulmuş olmasına rağmen tek bir Türk-İş yöneticisinin bile ortaklıkta olmaması gözden kaçmadı. Türkel başına yaptığı açıklamada bu durumda Türk-İş yönetiminin payı olabileceğini de ima etti. "Eğer Türk-İş'in eli varsa gerekirse Türk-İş binasını da yıkarız" tehdidi Türk-İş'in de yeniden yapılanma eşiğinde olduğunun bir ifadesiydi. Bütün bu süre zarfında Mustafa Türkel sadece KESK'ten Emir Ali Şimşek'le birkaç kez işçilerin arasında gözükte.

■ Ankara'ya ulaşan işçi sayısının 2 bin civarında olduğu söylene de eylemin sürdüğü her hangi hiçbir anda eyleme katılan TEKEL

işçisi sayısı 500'ü geçmedi. Hatta polis bariyerlerinin açılmasına yönelik girişimlerin hemen hepsinde işçi yok denecek kadar azdı. Bir tek eylem takviminin açıklandığı son basın açıklamasında Tez-Koop-İş, Petrol-İş ve DİSK'in de katılımıyla işçi sayısı destekçilerinkini aşmıştı.

Türkel'in "yollarının açık olması" temennisiyle bitirdiği eylem, işçilerin kısa sürede çekilmesi, biraz da Türkel'in gençlik gruplarının arasında sıkışıp kalması dolayısıyla göz altlı polis müdahalesi ile sonlanmış oldu.

■ Dört aya yakın süredir sürekli gündemde olan TEKEL işçilerinin en eski işe gireninin giriş tarihi 1989. Kamu işçi alımında hükümetlerin etkileri göz önüne alındığında işçilerin siyasal profillerini kestirmek zor olmasa gerek. Buna rağmen TEKEL işçisi içerisinde hatırı sayılır bir oranda öncü işçi açığa çıktı. Fakat 1-2 Nisan eylemi bir kez daha gösterdi ki, bu işçilerinin en azından belli bir toplamının bakışacağı bir sol merkez sorunu henüz orta yerde duruyor. Bu nedenle, bu kadar meşru bir zeminde dahi polis ablukasını zorlayacak bir örgütsel irade ortaya çıkmadı.

Şimdi TEKEL takvimi gereği önümüzde 1 Mayıs var. Mustafa Türkel DİSK ve KESK' in programına uyacaklarını ilan etti. 26 Mayıs'ta genel grev, 2 Haziranda ise yeniden Ankara. Bütün bu eylem programı içerisinde şu ana kadar ortaya çıkan sorunları aşmak zor. Ama TEKEL eylemi açısından Ağustos ayının final olacağı kesin. Tek Gıda-İş'in planı Ağustosun başından itibaren haklarını alana kadar eylemi kesintisiz sürdürmek.

Mekan yine Ankara.

KESK Başbakan'ı mahkemeye verdi

Kamu Emekçileri Sendikaları Konfederasyonu (KESK) 1 ve 2 Nisan'da TEKEL işçileri için yapılacak eylemin engellenmesiyle ilgili Başbakan Recep Tayyip Erdoğan'ı mahkemeye verdi.

KESK Başkanı Sami Evren, Erdoğan'ın yaptığı açıklamalarla Ankara'ya girişin zorlaştırılması, basın açıklamasına gidenlere polis şiddeti uygulanması emirlerini verdiğinin anlaşıldığını söyledi.

KESK Erdoğan'ın yanı sıra, İçişleri Bakanı

Beşir Atalay, Ankara Valisi Kemal Önal, Ankara Emniyet Müdürü Orhan Özdemir ve toplumsal olaylara müdahalede görevli olan Güvenlik Şube Müdürü hakkında "gö-revi kötüye kullanmak"tan suç duyurusunda bulundu. Başbakan TEKEL işçilerinin ve onlara destek verenlerinin basın açıklamasını engellenmek için polisin Ankara'yı abluka altına almasını "Yasal olmayan eylemlere izin vermeyiz" diye açıklamış, eylemi yasadışı göstermeye çalışmıştı.

Türkiye

Yeni proleterler
eski kölecilere karşı

Vodatech çağrı merkezi emekçileri, iş güvencesinden, sosyal güvenceden ve insanca ücretten yoksun çalışma şartlarına karşı seslerini yükseltiyor

Çağrı merkezlerinde çalışanlar henüz sendikalaşamadılar ama dernekleri aracılığıyla seslerini duyuruyorlar

İstanbul'daki merkez ofisinin dışında, Yalova'da yaklaşık 350 kişinin istihdam edildiği bir işletmesi bulunan; THY, Ray Sigorta, Garanti Bankası dâhil birçok büyük şirkete taşeron olarak çağrı merkezi hizmeti sunan Vodatech firması çalışanları, şirketin köleci uygulamalarına karşı mücadele açtı. Hedefte şunlar var:

- Asgari ücretin altında ücret,
- Güvencesiz çalıştırma,
- Ücretlerden zorunlu kesintiler,
- Zorunlu ücretsiz izin dayatması,
- Yol ve yemek ücreti ödememe,
- Sigorta primlerini tam yatırmama

Vodatech çalışanları, yakın geçmişte sendikalaşma girişiminde de bulundular ancak bu girişimde yer alan arkadaşları işten çıkarıldı.

<http://vodatech.birakinbizyapalım.com> adresinde açtıkları bir internet imza kampanyası aracılığı seslerini duyurmaya çalışıyorlar.

Vodatech işçisi yalnız değil

Yapığı bir basın açıklaması ile Vodatech çalışanlarına destek veren Çağrı Merkezi Çalı-

şanları Derneği, Vodatech'in, Sanayi Bakanı Zafer Çağlayan'ın bir türlü yasalastıramadığı "Bölgesel Asgari Ücret" uygulamasını fiilen yürürlüğe koyduğunu ve kendi Çin'ini Yalova'da yarattığını belirtti.

Vodatech denetlensin!

Devletin kurumlarını işleterek bu kanunsuzluğa göz yummaması, Bölge Çalışma Müdürlüğü'nün firma hakkındaki şikâyetleri değerlendirmesi ve Vodatech Çağrı Merkezi üzerinde denetleme yapması gibi talepleri dile getiren Dernek, Vodatech firmasını da iş güvencesi hakkını hiçe sayan ve sürekli işten işçi çıkarıp ihtiyaç olduğunda aynı işçileri yeniden işe alan firmayı bu "doldur boşalt"çı anlayışı terk etmeye davet etti.

Ana firmalar sorumluluk üstlenmeli

Açıklamasında, Vodatech'ten hizmet alan Türk Hava Yolları, Garanti Bankası, Ray Sigorta gibi kurumların da asgari ücretin altında işçi çalıştırılmasına göz yumarak insan emeğine saygısızlık yaptıklarını da belirten dernek, ana firmaları çalışanların haklarının verilmesinde sorumluluk üstlenmeye ve gerekiyorsa Vodatech ile imzalanan anlaşmaları gözden geçirmeye davet etti.

Kürt öğrencilere YGS sürgünü

Van, Mardin, Şırnak ve Hakkâri'li, öğrencilere sınav için Edirne ve Kıbrıs adres gösterildi. Eğitim-Sen "ayrımcılık" yapıldı diyor

ÖSYM Van, Mardin, Şırnak ve Hakkâri'de "Derslik sayısının yetersiz olmasını" gerekçe göstererek, 11 Nisan pazar günü yapılan Yüksek Öğretime Geçiş Sınavı'na (YGS) girecek öğrencilere başka illeri adres gösterdi. Üç kentteki öğrenciler Erzurum, Elazığ, Erzincan, Malatya, Tokat ve Sivas'ta; kimi Türkiye'nin öbür ucu Edirne'de, bazıları ise Kıbrıs'taki okullarda sınava girdiler.

Van'ın Bostancı Beldesi'nde oturan 21 yaşındaki Umut Hakan Ekinci, Yükseköğretim Kurumu Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nin (ÖSYM) başka bir ilde sınava girmesine karar verdiği öğrencilerden biri.

"Van'dan Kayseri'ye nasıl giderim bilmiyorum. Üniversite sınavına giremezsem bir yılım boşa geçmiş olacak." diyor.

"İtiraz dilekçeme sıra yerleri açıklandığı gerekçesiyle ret yanıtı geldi; değişiklik yapmak mümkün değilmiş. Valiye başvurduk, ondan da olumsuz yanıt geldi. Kayseri'ye gidebilecek miyim bilmiyorum ama mecburum."

Kız öğrenciler için daha zor

Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası (Eğitim - Sen) Van Şube Başkanı Lezgin Botan da tepkili.

"Bazı aileler kızlarını okutması için zor ikna edilmişti, şimdi devlet 'sınav için başka bir şehre gönder' diyor, kızların aileleri de göndermek istemiyor. Kaç gündür ders-haneleri dolaşım ailelerle konuşuyoruz, ikna etmeye çalışıyoruz."

"Vali medyaya 'Çocuklara yardım edeceğiz' dedi; uygulama tam tersi. Valiliğe başvuran ailelerde, önceden Sosyal Dayanışma ve Yardım Fonu'na kayıtlı olma şartı aranmış. Yardım isteyen aileler, geri gönderilmiş."

Ayrımcılık yapıyor

Botan uygulamaya profesör İlber Ortaylı'nın "Doğu ve Güneydoğu illerindeki öğrenciler hak etmeden kopya çekerek güzide üniversitelere yerleşmekte ve bize zarar vermektedirler" sözlerinin neden olduğunu öne sürdü.

Bu suçlama sonrası yapılan uygulama, ayrımcılık ve çok büyük haksızlıktır." dedi.

Dünya

‘Lale Devri’yle ‘Lale Devrimi’

Roza Otunbayeva'nın kurduğu geçici hükümet hükümet, devrik başkan Bakiyev'i teslim olmaya çağırdı ve altı ay içinde seçimlere gidileceğini açıkladı. Ancak büyük kayıplar vererek yolsuzluğa ve yoksulluğa karşı ayaklanan kitleler iş ve ekonomik güvence de istiyor

Hakan Güneş

İsyancılar devrik başkan Bakiyev'in makam odasında. Ayaklanmada Bişkek'in yoksul halkı başrolü oynadı

Birleşik Halk Hareketi ve Sosyal Demokrat Parti Lideri Almazbek Atambayev iki hafta önce verdiği demeçte ülkenin artık bir "kara delik" olduğunu ifade etmişti. Üç gündür süren olaylar neticesinde Atambayev ve Ata-Meken (Anayurt) Sosyal Demokrat Parti lideri Ömürbek Tekebayev'in birlikte başını çektikleri muhalefet ile devlet başkanı Kurmanbek Bakiyev arasındaki iktidar mücadelesi bu kendisini doğrulayan kehaneti tam bir gerçeğe dönüştürdü. Yüz kadar ölü yüzlerce ağır yaralı ve devam eden yağmalamalar arasında Kırgızistan halkının daha müreffeh ve demokratik bir yönetime sahip olabilmesi hiç kolay görünmüyor.

2005 Mart'ın'da Ukrayna'daki "Renkli Devrim" havası Orta Asya semalarına ulaştığında yoksul halkın ve iktidarın dışladığı gineyli halkın öfkesine arkasına alan muhalefetin "Akayev Ket" (Akayev Git) sloganları arasında

iktidar el değiştirmişti. Mevsim lale mevsimi olduğundan bu iktidar değişimine "Lale Devrimi" adı verilmişti. Laleler beş yıl sonra yeniden açarken bu kez Akayev'i deviren muhalefetin sözcülüğünü üstlenerek devlet başkanı olan Kurmanbek Bakiyev'e "ket" dendi.

Bakiyev başkent Bişkek'ten "keti". Başbakan istifasını bildirdiyse de bu yarı başkanlıkla yönetilen Kırgız sisteminde işin sadece küçük bir kısmı. Roza Otunbayeva liderliğinde bir geçici hükümet oluşsa da Bakiyev hala istifa etmediği gibi muhalefetin denetimi sağlayabileceği, daha önemlisi geçici bir uzlaşma sağlasa bile bunu ne kadar sürdüreceği sorusu hiç olmadığı kadar ciddiyet kazanmış durumda.

Saray Darbesi üstüne Saray Darbesi!

Şimdi özetle olayların gerisine ve gelişmelerin şu andaki seyrine ve

politik almasıkların sunduğu ihtimallere bakalım.

Askar Akayev'i deviren muhalefet koalisyonu içinde dün Bişkek'ten başkanlık sarayını terk eden Kurmanbek Bakiyev (Akayev'in azledilen başbakanı), Rosa Otunbaeva (Akayev'in eski Dışişleri Bakanı ve yeni Sivil toplum Platformu sözcüsü), Muratbek İmanaliev (yine eski Akayev Dışişleri Bakanlarından) ve eski KGB şeflerinden ve o dönemde cezaevinde bulunan Akayev bürokrasisinin üst düzey yöneticilerinden Feliks Kulov (Ar-Namıs Partisi Lideri) yer alıyordu.

Tümü saray içinden gelen bu isimler yoksul, aş, iş ve en önemlisi şehirde arsa-ev isteyen halkın öfkesine zayıf devlet yapısına sahip Kırgız yönetimi karşısında seferber etmiş ve Lale mevsiminde bir "Lale devrimi" başarmıştı.

Lale devrimi halkın elinden alınarak elitler arasında sağlanan bir uzlaşma ile Lale devrimin liderlerinden en önemli ikisinden Bakiyev'i Devlet başkanlığına, Kulov'u ise başbakanlığa getirerek bir devrimden ziyade bir saray darbesine dönüşmüştü. Ancak muhalefetin birliği çok kısa sürdü. Öncelikle geniş muhalefet koalisyonu içinde gençleri ve aktif demokratik unsurları birlikte

devre dışı bırakan Bakiyev-Kulov birliği bir yıllık bir süreyi aştıktan sonra çatlamış, Kulov başbakanlıktan istifa ederek Ata-Meken Sosyal Demokrat Partisi lideri Tekebayev ve başka bazı unsurlarla birlikte ilk kapsamlı yeni muhalefet bloğunu oluşturmuştu.

2005 lale devriminin diğer unsurları bu muhalefette çoktan yerlerini almış olduklarından yalnızlaşan Bakiyev çok sık başbakan değiştirip çeşitli hamlelerle ayakta kalmaya gayret etti. Ancak bu başbakanlar'ı değiştirdikçe de gücünü arttırmak yerine muhalefet bloğunu güçlendiriyordu aslında.

Ancak Bakiyev bunlardan çok daha temel bir unsuru unutmuştu. Lale devrimiyle gelen Lale devrimiyle giderdi. Akayev'e "ket" diyenler, Bakiyev'e de neden "ket" demesinlerdi ki? O bu konuda polis ve ordu teşkilatını kısmen güçlendirerek çözebileceği zannına kapılmakta hata ettiği işte beşinci lale baharında 2010 Nisanında acı bir biçimde gördü.

Bakiyev sözünü verdiği temel hiçbir vaadini yerine getirmediği gibi, 2010 başlarında tüm elektrik, gaz, ısıtma, su ve vb hizmetlere yüzde 300'e varan zamlar yaparak başta başkent ahalisi ol-

Avrupa krizi işçilere yüklüyor

AB kamu finansmanında başgösteren devasa delikleri emekçi ücretlerinden kırıptığı gelirlerle kapatmaya hazırlanıyor

Avrupalı liderler ile IMF anlaştı: Kamu borcu yüksek ve borcunu çevirmekte zorlanan ülkeleri iflastan kurtarmak üzere 750 milyar avroluk bir acil yardım fonu kuruldu. Bu devasa fonun üçte biri IMF tarafından sağlanacak. Karşılığında AB üyesi ülkelerin çok ciddi tasarruf tedbirlerine başvurması isteniyor. Portekiz'le birlikte zor durumdaki ülkelerin başında gelen İspanya ilk adımı attı bile.

Zapatero acı ilacı İspanya'ya yutturdu

Zapatero hükümetinin meclise sunduğu ve kamu açığını düşürmek üzere sert önlemler içeren yasa tasarısı oylandı ve sadece bir oy farkla kabul edildi. Yasada 2011 yılı sonuna kadar kamu harcamalarında 15 milyar 250 milyon avroluk kesinti yapılması

öngörülüyor. Tasarıya sadece iktidardaki Sosyalist İşçi Partisi (PSOE) destek verdi.

Haziran ayından itibaren yürürlüğe girecek olan kararlar kapsamında, kamu personelinin maaşlarında ortalama yüzde 5 kesinti yapılacak ve 2011'de emeklilerin ve kamu çalışanlarının maaşları dondurulacak. Hükümet de pek çok harcamada ve sosyal yardımlarda kesintiye gidecek. Eleştirileri oklarına hedef olan Zapatero, meclisteki oylamanın ardından 3. Medeniyetler İttifakı zirvesinin yapıldığı Brezilya'nın Rio de Janeiro kentine doğru hareket edeceği ancak oylamanın ardından Brezilya programını iptal ettiğini açıkladı.

Emeklilik yaşı durmadan yükselecek

AB istikrar kriterlerine göre, İn-

giltere'nin ve Avro bölgesindeki ülkelerin bütçe açıklarını, en geç 2013'e kadar belli bir seviyeye -gayrisafi yurtiçi hasılanın yüzde üçüne- çekmeleri gerekiyor. Aşağı yukarı 400 milyar avroya denk gelen bu kesintinin, emekli maaşlarından, sosyal yardımlardan, işsizlik ödeneklerinden karşılanacağı gün gibi ortada. Kamu çalışanlarının hem maaşları düşecek hem de sayısı azalacak.

Söz konusu problem, zor durumda oldukları zaten bilinen Portekiz, İspanya ve İtalya'yla sınırlı değil. Sözgelimi Fransa'nın da yüzde sekizlerde seyreden bütçe açığını yüzde üçe çekmesi; bunun için giderleri azaltması ve/veya gelirleri arttırması gerekiyor. Almanya ne tür somut önlemlere başvuracağını henüz açıklamadı ama Merkel hükü-

metinin sosyal yardımlarda kesintiye gideceğine muhakkak gözüyle bakılıyor.

Öte yandan AB Komisyonu, Avrupa'da emeklilik yaşının istikrarlı biçimde yukarı çekilmesi yönünde tavsiye kararı aldı. Komisyona kalırsa, emeklilikte geçen süre ortalama ömrün üçte birini geçmemeli. Yani yaşam beklentisi uzadıkça Avrupa'da emeklilik yaşı yetmiş bile çıkabilir. Tüm bu önlemler, genç emekçilerin önümüzdeki yıllarda yüksek bir işsizlik oranı ve ezici bir yoksullukla baş etmek zorunda kalacaklarını haber veriyor. Avrupa'ya özgü bir başka sorun ise ileri yaştakileri bekleyen kitlesel sefalet.

Her koşulda "refah devleti" uygulamaları sonuna geliyor.

İran'da devrimcilerin idamına tepkiler

Tahran'da beş siyasi tutuklunun idamı uluslararası kuruluşlar tarafından kınandı; Kürtlerin yaşadığı şehirlerde genel greve gidildi

İşkence uygulamaları ile ünlü Evin cezaevinde, 9 Mayıs günü biri kadın beş siyasi tutuklunun idamına uluslararası ve yerel tepkiler gelmeye devam ediyor. Uluslararası Af Örgütü asılan beş kişinin adil yargılanmadığını, içlerinden üçünün işkence gördüğünü, diğer ikisinin baskı altında 'itiraf' zorlandığını belirtti ve infazları kınadı. Af Örgütü'nün Ortadoğu sorumlusu, geçen yıl 12 Haziran'da yapılan tartışmalı Cumhurbaşkanlığı seçiminin birinci yıldıönümünün yaklaştığını hatırlattı ve rejimin, Kürt azınlığı ve muhalif güçleri yıldırma çalıştığını söyledi. Uluslararası Af Örgütü'nün raporlarına göre, İran'da geçen yıl 388 kişi idam edilmişti. İnfazların sayısı 2010 yılı başından bu yana 80'i buldu.

Yeşiller Partisi'nden ve emek örgütlerinden kınama

Fransa Yeşiller Partisi de bir açıklama yaparak 29 yaşındaki kadın aktivist Şirin

Elem ile Ferzad Kemanger, Ferhad Vekili, Eli Heyderiyan ve Mehdi Eslemiyân'ın idamlarını kınadı. Yeşiller Partisi, Ferzad Kemanger'in bir öğretmen, sendika üyesi, gazeteci ve çevreci bir derneğin üyesi olduğunu; idam edilenlerin tümünün Kürt kökenli olduğunu belirtti.

Dünya genelinde 30 milyon üyesi bulunan Eğitim Enternasyonu (IE), öğretmen Ferzad Kemanger'in idamından büyük üzüntü duyduklarını açıkladı. IE Genel Sekreteri, Kemanger'in yargılanması ve tutukluluğu sırasında temel haklarının ihlal edildiğini, infazdan ailelerin ve avukatların haberdar edilmediğini, haberi duyunca şoke olduklarını söyledi; "eğitimciler, sendikacılar ve insan hakları savunucuları için korkunç bir gün" dedi

Sendikal topluluklar ve insan hakları savunucuları Ferzad Kemanger'in idamının durdurulması için kampanyalar düzenlemiş, IE ve Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) nezdinde girişimlerde bulunarak İran üzerinde baskı yapılmasını istemişlerdi. Bir teknik okulda görevli 12 yıllık öğretmen Kemanger, Temmuz 2006'da meslektaşları Ferhad Vekili ve Eli Heyderiyan ile birlikte tutuklandı, ağır işkence gördü ve 16 ay boyunca tek kişilik hücrelerde tu-

tuldu. 35 yaşındaki Kemanger, Tahran'daki hücrelerinde idamı beklerken organlarını bağışlamıştı.

Öte yandan, uluslararası sendikal hareketin haber ve kampanya sitesi LabourStart (www.labourstart.org) Ferzad Kemanger'in idamını protesto için bir imza kampanyası başlattı. Kampanyada dava dosyasının neden yüksek mahkemeye gönderilmediği soruluyor, yapılan kötü mumamele ve usulsüzlük hakkında soruşturma açılması talep ediliyor.

Genel Grev

Öte yandan, İran Komünist-İşçi Partisi yayınladığı bir bildiriyle, 13 Mayıs günü Kürdistan Eyaleti'nde başarılı bir genel grev yapıldığını açıkladı. Açıklamada genel grevin, yalnızca halkın sevgilisi beş siyasi tutuklunun vahşice idamına karşı bir protesto olmadığı, aynı zamanda İslam rejiminin idam ve terör politikalarını yenilgiye uğratmaya doğru kararlı bir adım olduğu belirtildi. Çağrısının komünist güçlerce yapıldığı ve bütün siyasi hareketlerce desteklendiği vurgulandı. Böylece halkın mücadeleye biçimleri arasında kitle gösterilerinin yanısıra genel grevin de ekleneceği ve süregelen devrimi Sol'a doğru daha fazla iteceği öngörülüyor.

Dünya

ABD-Rusya stratejik silah indirimi

ABD ve Rusya stratejik silahları azaltırken taktik silahlara kaynak aktarma olanağı yaratıyorlar. Mevcut nükleer kapasitenin dünyayı yok etme olasılığı anlaşmadan sonra da aynı kalıyor

ABD Devlet Başkanı (ABD) Obama ile Rusya Federasyonu (RF) Devlet Başkanı Medvedev arasında 8 Nisan'da Prag'da imzalanan Stratejik Silah İndirimi Anlaşması'yla her iki taraf da kullanılmaya hazır atom silahlarının sayısını 1550'ye indirmeyi kabul etti.

Stratejik taşıma sistemleri olarak da adlandırılan uzun menzilli roketlerin sayısı da 800 ile sınırlı olacak.

ABD Başkanı Obama bu anlaşmayı "barış için bir güvence" saysa da Stratejik nükleer silahların yüzde 30 oranında azaltılması pratikte dünyanın 10 kere yok edilmesiyle 7 kere yok edilmesi kadar bir fark sağlıyor.

Stratejik nükleer silahların yüzde 90'dan fazlası ABD ve Rusya Federasyonu'nda. NATO içinde de ABD 1550, Fransa 345, İngiltere 185 silaha ahip. Bu üç ülkenin stratejik nükleer silahlarının toplamı Rusya Federasyonu'ndan daha fazla... Bunları 160 ile Çin Halk Cumhuriyeti izliyor.

Nükleer silahların azaltılmasının arkasındaki hesap barıştan çok nükleer program-

ları taktik amaçlarla kullanma gereksinimi. ABD önümüzdeki yıllarda taktik nükleer silahların geliştirilmesi programına büyük yatırım yapacak. Burada asıl amaç "mini atom bombası"nın geliştirilmesidir. Bu plan yıllardan beri söz konusu olmakla birlikte bugüne kadar hayata geçirilememiştir. Amaç, Afganistan dağlarında uğraşmak yerine, birkaç küçük atom bombasıyla "işini bitirmek."

Obama Prag'da İran'ı nükleer araştırma programını durdurması konusunda yeniden uyardı ve gerekirse başka önlemlere de başvurabileceklerini belirtti. Ancak İsrail'in nükleer silahlarından hiç söz etmedi. Oysa İran'ın nükleer silah edinme olasılığı ABD'yi değil doğrudan doğruya İsrail'i ilgilendiriyor.

İtalya: Sol Birlik yenildi...

Silvio Berlusconi'nin başını çektiği merkez-sağ birlik yerel seçimlerden kazançlı çıktı

Muhalafetteki Demokratik Birlik ittifakı işçi merkezlerinde yerel yönetimleri sağa kaptırdı

Yirmi bölgeden on üçünde sandık başına giden İtalyanlar, muhalafetteki Demokrat Parti'ye (DP) meyletmedi. Merkez-sağ, solun dört kalesini daha alarak toplam altı bölgede seçimin galibi oldu. Daha da kötüsü, Berlusconi koalisyonuna katılan ırkçı Kuzey Birliği Partisi'nin oylarını kayda değer oranda artırmıştı. Merkez-sol yedi bölgede seçimi kazandı ama başkent Roma'yı da içine alan Lazio bölgesini ve işçi sınıfının kalesi Piemonte'yi kaybetti. Bu başarısızlık DP'nin ve onun yürüncesindeki merkez-sol siyasetin iflası anlamına geliyor. Üstelik bu yenilgi, ekonomik krizin olumsuz sonuçlarının iyiden iyiye hissedildiği, işsizliğin hızla arttığı, toplumsal kutuplaş-

manın büyüdüğü, Berlusconi hükümetine olan tepkinin arttığı bir dönemde geldi. Anlaşılan o ki sol birlik içinde yer alan partilerden hiçbiri, toplumun büyük bir bölümünün karşı karşıya olduğu toplumsal sorunları dillendirecek ve Berlusconi'nin politikalarıyla mücadele edebilecek politik bir program geliştiremedi.

Seçime katılım, yüzde 64 ile son yılların en düşük düzeyindeydi. Bununla kıyaslanabilecek en son seçimde bu oran yüzde 72 olarak gerçekleşmişti. Toskana, Emilia-Romagna gibi ötedenberi kızılaların kalesi olan bilinen bölgelerde seçime katılım, beş yıl öncesine kıyasla on puan kadar gerideydi.

Merkez-solun yanlışları
Merkez-sol seçimlerde Berlusco-

ni'yi sadece taktik açıdan eleştirdi. Bankaların ve yönetici elitin çıkarlarını savunmaktan geri durmadı. Berlusconi rejiminin alametifarikası olan yozlaşma ve skandalları kullanarak Yunanistan'a dayatılan esaslı kemer sıkma politikalarının İtalya'da da yürürlüğe girmesini engelleyebileceği vehmine kapıldı. Berlusconi'den kurtulmayı istedi ama bunu gerçekten sağlayabilecek kitlesel hareketliliği teşvik etmedi. Hatta merkez-sol politikaları vurabileceği için işçi sınıfının harekete geçmesini özellikle engelledi.

Merkez-sol birliğin siyaseten korkaklığı, demokratik olmayan bazı seçim manevralarına başvurusuyla iyice açığa çıktı. Ber-

lusconi'nin lideri olduğu Halkın Özgürlüğü Partisi (PDL)'nin aday listelerini geç teslim ettiğini, dolayısıyla seçimlere katılma hakkının bulunmadığını öne sürdü. Berlusconi gibi birinin bu tip bürokratik manevralar karşısında gerileyeceğini ummak merkez-sol açısından büyük bir yanılgıydı. Nitekim mahkemeye yaptığı başvurulardan sonuç alamayan Berlusconi, aday listelerinin teslimi için oluşturulan takvimi geriye dönük olarak yeniden düzenledi. Kararname, PDL'nin çoğunlukta olduğu Senato'dan kolayca geçiverdi ve Cumhurbaşkanı Giorgio Napolitano tarafından da onaylandı.

Sonuçta merkez-solun siyasi iflası Berlusconi'nin zaferi olarak tezahür etti. Seçimlerden birkaç hafta önce yapılan kamuoyu yoklamalarında partisinin ciddi bir gerileme içinde olduğu görülüyordu. Fakat seçimlerden hemen sonra basının önüne çıkarak "tarihsel zafer"inden söz edebildi. Aslına bakılırsa, seçimden kârlı çıkan, yüzde 13'lük oy oranıyla Berlusconi'nin koalisyon ortağı, ırkçı Kuzey Birliği Partisi oldu. Sözümona "sol" cenahını uygulanan kapitalist politikaları açıkça reddetme yürekliliğini göstere-memesi, aşırı sağın ekmeğine yağ sürdü.

Politika

Kırılğan hegemonyanın 'hâlâ' denge gücü: CHP...

Yapılması gereken, AKP'yi daha fazlası için zorlamaktır; seçim barajının düşürülmesi, Siyasi Partiler Yasası'nın demokratikleştirilmesi, yargı üstündeki vesayetin tümüyle kaldırılması, ILO standartlarında sendikal hakların tanınması, temel geçim ücreti, konut hakkı, çevre hakkı, tam istihdam ve ötesi için...

Mustafa Çeçen

Siyasi Gazete'nin 9. sayısında "Türkiye'de iktidar bloğu içinde hegemonyacı gücün kim olacağı meselesi hep gerçek bir çatışma alanı olmuştur. Bu yüzden, burjuva hegemonya ülkede hep kırılğan bir nitelik arz etti ve ediyor. 1950'den beri CHP, hegemonyacı gücün (iktidar bloğunun sürükleyici sınıflarının) bir denge unsuru olarak tercih ettiği siyasi parti oldu" diye yazmıştık. Bu rolün son Kılıçdaroğlu hamlesi ile perçinlendiğini görüyoruz.

Aynı yazıda, 2001 Krizi ile, egemen blok içinde ulus-ötesi sermayenin rolünün arttığını, kriz bahane edilerek herhangi bir hükümeti metropol sermaye için tehdit olmaktan çıkaracak düzenlemelerin -Kemal Derviş eliyle- büyük oranda tamamlandığını, seçim kararı alındıktan hemen sonra da muhafazakar "sivil toplum"un arzularını tatmin ederek, daha az kırılğan bir hegemonya tesisi için Erdoğan'a rol biçildiğini vurgulamıştık. CHP'ye de 1950'den beri alıştığı denge rolü düşüyordu.

Aradan geçen sekiz yıla rağmen, bu cümleleri yeni yazılmış gibi tekrar etseydim de olurdu, neredeyse hiçbir şeyin "esasen değişmediği", ama her daim bir toz bulutu ve kargaşanın hakim olduğu her sistem gibi kaotik bir sitem Türkiye kapitalizmi de... Sonuçta sarkacın gitgeli hep aynı dengeye meylediyor ve hep aynı filmi görüyoruz.

Filmin muhtevası

Siyasi Gazete'nin 6. sayısında yazılmıştı; CHP, esasen Türkiye kapitalizminin gelişim dinamiklerinin şekillendirdiği kendine özgü modernleşme bir partidir ve sadece işçi hareketi yükselince, sosyal demokrat karakterini hatırlatır. Doğrudur, yükselen bir işçi hareketinden söz etmek için yeterince veri yok elimizde ama derinleşen ve derinleştikçe de yoksulluğu ve işsizliği arttıran kapitalizmin krizi somut bir olgu. Keza, Tekel Direnişi de öyle...

Kılıçdaroğlu salt popülizm yüklü bir konuşma sonrasında, hiçbir gerçek siyasal soruna

Karikatür: Bahadır Boysal, Leman

değmeden delegelerin neredeyse oy birliğiyle seçildi, seçilir seçilmez 30 madencinin iş cinayetine kurban gittiği Zonguldak'a uzandı ama Tekel Direnişi'ni desteklemek üzere planlanan 26 Mayıs Genel Grevi'ni hatırlayamadı. Hatırlaması da beklenemezdi zaten... Genel grevin popülist olanı fazlasıyla Sorelci ve bu, ne CHP'ye ne de Kılıçdaroğlu'na uyuyordu.

Popülizm...

Kılıçdaroğlu'nun uyandırdığı popülizm, AKP tek parti iktidarının yarattığı basıncı dengeleyebilecek yegane çözüm gibi görünüyor. CHP'nin Ecevit'li tarihi bu tür popülizmin başarıyla icra edildiği bir dönemdi. Kılıçdaroğlu da, en azından seçildiği 33. Kurultay'daki konuşmasında bu dönemi ve buna dair hiçbir vurguyu unutmus değildi. CHP kurmayları, otuz yıl öncesini kolaylıkla hatırladı ve Kılıçdaroğlu konuşurken ardında buna dair hiçbir simgeyi eksik etmedi.

Yine de bu popülizmin sadece medyanın ürünü olmadığını, maddi kaynaklarını gör-

mek gerekir. Bunlar arasında sadece yoksulluk ve işsizlik değil, en az onun kadar AKP'nin tek parti iktidarının pervasızca yayılışı var. Bu öyle bir yayılma ki, örneğin, yoksul Alevi kitleler için ülkeyi gerçek bir cehenneme çeviriyor. Bütün iş olanakları kapanıyor, Belediyelerden dışlanıyorlar ve rejimin şair-i azamları tarafından alenen aşağılanıyorlar. Haklı olarak Kılıçdaroğlu şahsında ayaklandılar ve ayaklanmayı sürdürecekler. Buna ezilen, dışlanan Kürtler ve diğer işsiz ya da iş sahibi ise de yoksul emekçilerin ne kadar teveccüh göstereceği henüz belirsizdir.

Ama bir teveccühün en azından sosyalist solun yaygın ağları içinde belirlediği sır değil.

Tarihsel yanılı

Kılıçdaroğlu'ndan sonra sosyal demokrasi ile ideolojik mücadeleye daha da önem vermiz gerektiği ortada. Solda, sosyal demokrasinin güçlenmesinin solu da güçlendirebileceğine dair yanlış bir yargı hakimdir. Bu tarihsel ve mantıksal olarak doğru değil. Ta-

rihsel olarak işçi hareketi başka spontan biçimler edindiyse de Marx, Proudhon vd. katılımcılarla siyasi ifadesini Enternasyonal'de bulmuştu. Kitlese işçi partilerine dayanan 2. Enternasyonal bu miras üzerinde Engels'in de manevi önderliğinde şekillendi.

2. Enternasyonal partilerinden Alman Sosyal Demokrat Partisi, güçlü kitle tabanı ve toplumsal etkisinin yarattığı yanılısamaları Marksizmin ekonomist ve determinist bir yorumu ile birleştiren, Marx ve Engels'in, sınıf mücadelelerinin tarihsel analizi üzerine çıkardıkları temel devrimci ilkeleri kolayca terk etti ve Birinci Dünya Savaşı karşısındaki tutum nedeni ile 2. Enternasyonalde doğan bunalım, savaşın Ekim Devrimi ile sonuçlanması karşısında iyice derinleşerek, işçi hareketinin üç renkli bayrağın altında ezildiği günleri unutmayan diri kesimi, devrimci enternasyonal, 3. Enternasyonal kurdu. Böylece işçi partileri, tarihsel olarak, uzlaşmacı ve devrimci iki ayrı geleneğin tarihsel birikimi üzerine program ve stratejilerini geliştirdiler: İlki, sosyal demokrasi olarak bilinen gelenek; ikincisi ise, devrimci Marksist gelenektir.

Kabadayının bildiği gerçek

Dolayısıyla sosyal demokrasi tarihsel ve mantıksal olarak işçi hareketindeki devrimci yükselişe takılmış reformist tıpadan ibaret olduğundan, Kılıçdaroğlu türünden bir popülist sol Kemalizmin yükselişinin sosyalist solu da güçlendireceği önermesi esasen yanılısamadır. Ancak tersi mümkündür, sosyalist sol güçlenince reformistlere gün doğar.

Can Dündar, bir söyleşide İskender Çolak'a (Ankara'nın kabadayılarından biridir Çolak) "sosyal demokrat mısınız?" diye soruyor. Çolak, "Lenin" diyor, "der ki, çok sıkılan cıvatanın geri atması gibi, sosyal demokratlar burjuvaziye kaçır". Bu alıntı Lenin'de bire bir bulunamazsa bile doğruya yakındır. Sosyal demokrasi, sermaye hegemonyasına katılan bir tarihsel harekettir. Sosyalist sol, Kılıçdaroğlu şahsında düzene hapsedilmek gerilimini daha şimdiden yaşıyor. Bu gerilimden kurtulmanın yegane yolu, gerçek sorunlar üzerinden sosyalist solun yeniden dizilmesi olarak görünüyor.

Görev

Çok yalın, CHP'nin yetmişli yıllardaki yükselişinin ardında, işçi oylarının küçümsenemeyecek bir etkisinin olduğu açıldı. Siyasi Gazete'nin 6. sayısında, "yeni bir siyasal işçi hareketi yaratılana kadar, CHP'nin işçi oylarının adresi olarak eski konumunu yakalamasının mümkün olmadığı"nı, buna rağmen, örgütlü işçi sınıfının geleneksel kesimlerinde CHP'ye oy verme davranışının tümüyle ortadan kalkmadığını, sosyalistler açısından, CHP ile ideolojik mücadelenin önemini koruduğunu belirtmiştik. Yeni sanayi havzalarındaki işçilerin, aynı kararlılığı taşımadığı kaydını düşerek.

Kılıçdaroğlu ile birlikte CHP'nin bu fırsatı yakaladığını düşünenler çoğunlukta. Şahsen ben, mevcut AKP hegemonyası içinde

CHP'nin merdiven altı üretiminde istihdam edilen güvencesiz işçilerin oyunu, yeni sanayi havzalarındaki işçilerin oyunu alıp alamayacağına dair kesin bir yargıya sahip değilim. Alabilir de...

Ama bizim işimiz başkadır, biz, siyasal bir işçi hareketinin kapitalizme karşı yeniden yükselişi için devrimci bir kavga vermekle yükümlüyük. Daha önce Siyasi Gazete'de vurgulandığı üzere: "Bu görev yerli yerinde duruyor ve onu sırtlanacakları bekliyor. Bu tarihsel görev karşısında sosyal demokratlarımızın serüvenleri bir ayrıntı olarak kalır."

Madde madde AKP'nin anaya-

Anayasal reform paketi içerisindeki elma şekerlerini görünce şaşırıyor, sapını unutuyoruz. Reform paketini geçirebilmek için hak kısıntılarından bahsediliyor. Ne büyük reform!

İlker Kılıç*

TEKEL Direnişi'nde sonun başlangıcı

İrfan Kaygısız

Tekel direnişinin kritik birkaç kırılma anı vardır. Bunlardan en önemlisi, Ankara'nın orta yerindeki direniş merkezinin 78 gün sonra terk edilmesidir. Gerekçe ne olursa olsun, hangi eylem biçimleri ile ikame edilmeye çalışılırsa çalışılsın Ankara merkezli direnişin terk edilmesi, tek el direnişinde sonun başlangıcıdır. Henüz mücadelenin devam ettiği bir süreçte bu belirleme erken gelebilir, hatta umutsuzluk yayıcı olarak da değerlendirilebilir. Ancak, Ankara'nın terk edilmesi sonrası yaşananlar bu tespiti doğrular niteliktedir. 1 Nisan buluşması da bunun en iyi göstergesidir.

Sakarya Caddesindeki mevzilenme, birçok açıdan direnişin yükselerek sürmesine olanak sağlamıştır. Türk İş, işçileri kendi binasından çıkararak üzerindeki yükü atmak isterken işçilere ve sola önemli bir zemin sunmuştur. Sol/sosyalist çevrelerle fiziki temas Türk İş'in işçileri binadan çıkarması ve kapısının önüne koymasıyla gerçekleşmiştir. Bu temasın sonucu işçilerin mücadele bilinci ve kararlılığı artmıştır. SEKA'da olduğu gibi, işçilerin sendika tarafından yalıtılması sağlanamamıştır.

Sendikalar her direnişte dayanışmacı ister, bunun açık çağrısını da yapar, ama bu dayanışma ilişkisi sendikanın inisiyatifini tehdit eder hale gelirse, dayanışma amacıyla gelenler işçilerin "kafasını karıştırırsa", sendika da bir biçimde bunun önlemini almaya çalışır. Bu genel doğru Tekel direnişinde eylemin mekansal konumlanışı gereği sınırlı olmuştur. İşçiler bu temaslar nedeniyle gerçek dostlarını ve düşmanlarını görmüşler, sağlanan ilişki onlarda bir dizi değişime neden olmuştur.

Ankara, ayrıca işçilerin kendi aralarındaki birliğin sağlanmasının da mekanı olmuştur. İşçiler, burada hem birlikte olmaktan hem de dayanışma ilişkisinden moral kazanmış, mücadelelerini yükselterek sürdürmüşlerdir. Ankara'nın dağıtılması aynı zamanda işçilerin salla ilişkisinin de önemli ölçüde kesilmesi sonucunu yaratmış, inisiyatif yeniden ve tümünden sendikanın eline geçmiştir.

Sol ve sosyalistlerle temasın dışında, çadırların kurulması ile birlikte direnişin daha görünür hale gelmesi, tüm Ankaralıları hatta diğer illerdeki kimi çevreler tarafından ziyaretlerin yapılması, hem eylemin meşruiyetini güçlendirmiş hem de kamuoyuna yansımaları artırıcı işlev görmüştür. Bu olanak, Ankara terk edilerek berhava edilmiştir. Ankara'nın terki sonrasında illerde bakanlara yönelik protesto eylemlerinin basına yansımaları, kamuoyu yaratması ve en önemlisi hükümeti baskılandırmasının önceki dönemle karşılaştırılmayacağı açıktır. Bir eylemin mekanının neresi olacağı, muhtabı en çok baskılandırarak, tedirgin edecek yerin seçimi ile ilgilidir. Bu da her zaman ve her eylem için geçerli olmasa da genellikle en görünür, en merkezi yerdir. 1 Mayıs Taksim tartışması da bu nedenledir. Sakarya Caddesi işte bu özelliği nedeniyle

önemlidir ve bu nedenledir ki Ankara'nın orta yerinin işgali hükümeti ve egemenleri oldukça kaygılandırmıştır. Bu kaygı nedeniyle bizzat Başbakan tarafından müdahale için süreler tanındığı hatırlanmalıdır.

Devlet, Ankara merkezli direnişten öylesine ürkmüştür ki, 2 Mart'ta verilen ara sonrası 1 Nisan'daki yeniden buluşmayı engellemek için her türlü baskı ve şiddeti uygulamaktan çekinmemiştir. Devletin 1 Nisan'da işçilere kısa süreli de olsa aynı mevziyi vermemeye yönelik şiddetli saldırısı aslında Ankara merkezli eylemin ne kadar önemli olduğunun bir göstergesidir.

1 Nisan eylemi mücadelenin geleceği açısından bazı ipuçları vermektedir. 1 Nisan, sendika tarafından en az "hasarla" atlatılmak istenmiştir. İşçilerin kontrol altında tutulması ve devletle karşı karşıya gelmeme

Ekonomi

temel politika olmuştur. Bu politikanın önümüzdeki dönem değişeceğine dair de bir ipucu bulunmamaktadır. Sendikanın kararı Mayıs ayında da 2 günlük Ankara eylemiydi ancak bu eylemden daha sonra vazgeçilmiştir. Tekel direnişi için şimdi beklenen 26 Mayıs genel grevi ve ardından 4 Haziran'da 3 günlük Ankara eylemidir. Ancak 1 Mayıs'taki görkemli Taksim kutlamasına rağmen, bu yazının yazıldığı günlerde KESK dışında hiçbir konfederasyondan 26 Mayıs eylemine dair bir açıklama yapılmamıştı. Sendikanın 1 Nisan'daki tavrı ise Haziran ayı eylemi için umut vaat etmemektedir.

Tekel Direnişi Türk İş'deki Dengeleri Değiştirir mi?

Direnin önemli günlerinde, sendikanın inisiyatifi kaçırması olasılığı sözkonusu olunca, bu inisiyatifi sağlamamanın da bir aracı olarak hem de en kritik günlerde sendika başkanı Türk İş genel sekreterliğinden istifa etmiştir. İstifa gerekçesi aynı zamanda Türk İş içinde pozisyon sağlamaya yöneliktir. Nitekim Mustafa Türkel'in istifa gerekçesinde Türk İş' üyesi sendikaların direnişe yönelik olumsuz tutumlarından bahsetmiştir. Türkel, bu sözleri ile Türk İş içindeki birçok sendikayı karşısına almıştır. Ancak bu karşıya alma durumunun Türk İş içindeki dengelerde önemli bir değişikliğe yol açması mümkün gözükmemektedir.

Türk İş içinde Petrol İş gibi daha mücadeleci sendikaların yönetim ya da politikalarında değişiklik yaratacak etkisi sınırlıdır ve Tekel direnişi de sendikal yapılar nezdinde yeni dengeler oluşturacak bir özellik arz etmemektedir. Türk İş içinde Tekel direnişi ekseninde ya da bunun yansıması niteliğinde bir saflaşma sözkonusu değildir.

Türk İş, devlet ve sermaye için işçi sınıfının kontrol altında tutulmasının en önemli ayağıdır. Türk İş, en fazla üyeye sahip işçi konfederasyonu olması nedeniyle birçok kurumda işçilerin temsilini sağlamaktadır. Asgari Ücret Tespit Komisyonu, Yüksek Hakem Kurulu gibi birçok mekanizmaya işçileri temsilen sadece Türk İş temsilcileri katılmaktadır. Yine ILO'da Türkiye'yi Türk İş temsil etmektedir. Dolayısıyla Türk İş'de yönetim değişikliği görünenden fazla sonuç doğuracak bir mekanizmadır. Bu nedenle Türk İş içinde kayda değer bir değişime devlet ve sermaye kolay kolay izin vermemektedir.

Daha önemlisi, Türk İş içinde bazı değişiklikler söz konusu olsa bile, böylesi bir durum sınıf hareketinin geleceği bakımından fazla önemsenmemelidir. Bugün genel anlamda sendikal hareket sermaye ve devlet tarafından işgal edilmiş durumdadır. Asıl olan hem ideolojik ve politik, hem de fiziki bu işgalin kırılmasıdır. İşgal edilmiş kurumların geri alınması güçlü bir sınıf hareketini gerektirir. Oysa bugün için sınıfın sendikal ya da siyasal örgütlüğü buna olanak sağlayacak düzeyde değildir. Bu nedenle, bu sendikal merkezler ve saflaşmalar arasında kimi değişikliklerden medet

umulmamalıdır.

Türk İş içindeki dengelerin değişmesi ya da bunun sonucu olarak önümüzdeki dönem Türk İş yönetiminin değişmesini beklemek hayalcilik olacaktır. Türk İş ve sendikaları geleneksel olarak sadece sağdan ya da soldan oluşmaz. Bir kesim tüm bir yönetimi alacağını bilse bile göstermelik bir "sol"cu yönetimlere alınır. Böylece muhalefetin de önünün kesilmesi hedeflenir. Birkaç ay öncesi itibariyle Tek Gıda İş'in de Türk İş'in merkez yönetiminde yer aldığı 5 kişilik bir yapıda "sol" sayılan Belediye İş'le birlikte 2 sendika yönetimdeydi. Ancak Türk İş'in politikaları ortadadır.

Devletin ve sermayenin Türk İş'in üzerinde hegemonyasının kırılması iç dengelerdeki değişikliklerle değil, ancak daha güçlü bir sınıf dinamiğinin açığa çıkmasıyla olanaklı olacaktır. Sınıf mücadelesinin bugünkü durumu ise buna olanak sağlamamaktadır.

Tarım

Et krizi: Neo liberal hayvan[cı]lığın sonucu

Et fiyatlarını ucuzlatmak için ithalatı çözüm diye sunmak, hayvancılığın çökmesine neden olacak. Doğru çözüm, acilen hayvan varlığını artırıcı, verimliliği yükseltici, kısacası üretim odaklı politikalar uygulamaktan geçiyor

Necdet Oral*

Bilim insanlarına göre toplumların gelişme düzeyleri et ve et ürünleri tüketimleri ile doğru orantılıdır. Çünkü et ve et ürünleri önemli protein kaynaklarıdır ve proteinler de hücrelerin ana maddesidir. Gelişimi tamamlamış bir insanın günde 75-80 gram protein alması, bunun da yüzde 35-40'ının hayvansal kökenli olması gerekir.

Oysa ülkemizde nüfusun çoğunluğu hayvansal proteinden yoksun olarak beslenmektedir. Örneğin kişi başına yıllık kırmızı et tüketiminin ABD'de 95, AB ülkelerinde 70 kg olmasına karşın Türkiye'de 6.5 kg dolayındadır. Öte yandan kırmızı etin kg fiyatı AB ülkelerinde 4, ABD'de 5 dolar iken, Türkiye'de 17 dolardır. Kırmızı et üretici/tüketici fiyatları makasına bakıldığında görülmektedir ki, 2005-2009 yıllarında karkas (üretici-toptan) fiyatları 9-11 TL/kg aralığında sıkışırken, et çeşitlerinin reyon fiyatları sürekli olarak yükselmiştir. (Grafik1)

Gelinen noktada halkın et ihtiyacı ilkel koşullarda kesilen hastalıklı at, eşek, domuz etleriyle karşılanıyor. Tarım Bakanı şirketleri spekülasyon yapmakla suçlarken, Başbakan çözüm olarak kırmızı et ve canlı hayvan ithalatı yapmak üzere Et ve Balık Kurumu'nu görevlendiriyor. Yıllardır sürdürülen yanlış hayvancılık politikalarının cezasını besicileri ve tüketicileri çekiyor. Bu günlere nasıl gelindiğini kavrayabilmek için 30 yıl öncesine dönmek gerekiyor.

1980 sonrasındaki dışa açılım politikaları et ithalatını getirdi. 1980 öncesinde dünya ekonomisine ithal ikameci birikim tarzıyla eklenmiş bulunan Türkiye kapitalizmi, bu tarzın artık işlememesi sonucu dışa açılma olarak tanımlanan birikim tarzına doğru evrilmeye başladı.

Uygulamaya konulan IMF ve Dünya Bankası patentli yapısal uyum programları çerçevesinde canlı hayvan ihracatı teşvik edildi, bunun sonucunda hayvansal ürünler arzında sıkıntılar oldu, fiyatlar yükseldi. Bu sorunu aşmak için kolaycı bir yol olan "terbiye ithalat" adı ile hayvansal

ürünler ithalatında büyük kolaylıklar sağlandı. Ayrıca sınır ticareti adı altında ülkeye kaçak yoldan düşük fiyatla giren canlı hayvan ve hayvansal ürünler de hayvancılığın çöküşüne yol açtı. Öte yandan yaşanan çatışma or-

tamı, getirilen mera ve yayla yasakları, köylerin boşaltılması ve zorunlu göç uygulamaları Doğu ve Güneydoğu'da mera hayvancılığını bitirme noktasına getirdi.

Sektörde kârsız alım-satım ya-

TL/ kg, KDV dahil	2005	2006	2007	2008	2009	2010
Karkas (toptan) fiyatı	9	10	11	9	11	15
Kıyma reyon fiyatı	11	12	13	13	18	24
Kuşbaşı reyon fiyatı	12	14	15	16	20	26
Bonfile reyon fiyatı	22	23	24	25	27	38
Kaynak: ZMO						

Grafik 1: Son beş yılda et fiyatlarının artışı

pan KİT'lerin (EBK, SEK, YEM-SAN) özelleştirilmesinin de bu çöküşte büyük rolü oldu. Tüm bu olumsuzluklara Türkiye'de en örgütsüz ve sömürüye açık kesimini barındıran hayvancılığın desteklenmemesini de eklemek gerekir.

1980'li yıllardan sonra egemen olan neoliberal yaklaşımlar çerçevesinde kamunun hayvancılık alanında üstlendiği rol, yerini özel sektöre bırakmaya başlamış, özel sektörün bu alana girmesi için yasal düzenlemeler yapılmış ve çeşitli teşvikler uygulanmıştır. Bu amaçla ürün bazında verilen destekler azaltılmış ya da kaldırılmış; hayvancılığa destek olan KİT'ler bir şirket anlayışıyla hızla özelleştirme kapsamına alınmıştır.

Et ve Balık Kurumu arsarları 7 adet simit fiyatına satıldı

1952 yılında "hayvan ıslahı, hayvan ve et ürünlerinin iç ve dış ticareti, kasaplık hayvan üretimi, hayvancılık kredileri, et teknolojisinin geliştirilip yönlendirilmesi ve teşviki" için Et ve Balık Kurumu (EBK) kuruldu.

1982'de özel sektöre de kombina kurma ve işletme yetkisi verilmesinden sonra bilinçli olarak finansman sıkıntıları içine düşürülen kurum özelleştirme öncesi 29 et kombinasına sahipti ve üretimden yüzde 16 pay alıyordu.

EBK Nisan 1995'te özelleştirilme kapsamına alındı, 13 yıl özelleştirme kapsamında kalan kurumun ülke genelindeki 35 tesisinden 28'i satıldı. EBK kombinaları haraç mezat satışa çıkarılınca tesisleri vurguncular tarafından kapışıldı, "işletmek için alıyoruz" diyenler kombinaların kapılarına kilit vurup metre karesini 7 adet simit fiyatına satın aldıkları arsarlarını değerlendirdiler.

EBK'nin kimi kombinalarının özelleştirilmesinden, kimilerinin de kapatılmasından sonra tüketilen etlerin büyük bölümü kaçak kesimlerden elde edilir duruma geldi.

EBK'nin özelleştirilmesinin yanlış olduğunun görülmesi üzerine 2005 yılında kurum özelleştirme kapsamından çıkarılarak eski statüsüne iade edildi. Bugün et piyasasındaki payı yüzde 1 dolayında olup, arz-talep dengesini düzenlemekten çok uzaktır.

Kamunun yem fabrikaları satıldı, besici yem alamaz hale geldi

Hayvanlarda yeterli ve dengeli beslenmeyi sağlamak için yeterli düzeyde karma yem kullanımı büyük önem taşımaktadır. Türkiye'de karma yem üretimi ancak 1950'li yıllarda gündeme gelmiş, 1956 tarihinde "hayvancılığın kalkınması, gelişmesi ve verimin artırılması için gerekli olan tam veya tamamlayıcı nitelikte hazır yem üretmek" amacıyla Yem Sanayi AŞ (YEMSAN) kurulmuştur.

YEMSAN, sanayinin ülke ölçeğinde yayılması yönünde önemli bir işlev üstlendi, 1958-70 yılları arasında üretimden dağıtım tüm süreci kontrol etti. 1970'li yıllardan sonra özel sektörün ağırlık kazanması üzerine 1958'te yüzde 100 ve 1970'te yüzde 31 olan pazar payı, 1990'da yüzde 12'ye düştü.

1992 tarihinde özelleştirme kapsamına alınan YEMSAN'ın özelleştirilen 24 işletmesinden 6'sının etkinliğine son verilmiştir. YEMSAN'ın sektörden çekilmesini izleyen yıllarda yem fiyatlarının ürün fiyatlarına göre çok yüksek olduğu görülmektedir. Bu durum, hayvansal üretimdeki maliyetini yükselttiği gibi, üreticilerin rekabet şansını da ortadan kaldırmaktadır.

Süt Endüstrisi Kurumu satıldı, piyasaya 5-6 şirket hakim oldu

1963 yılında "süt üreticilerinin ürettiği sütü işlemek ve değerlendirmek için tesisler kurmak, işlenen ürünleri yurt içi ve dışında satmak, üreticiyi desteklemek ve kooperatifleşmeyi özendirmek" amacıyla Süt Endüstrisi Kurumu (SEK) kuruldu.

1990'da süt işleme sanayiinde kurulu kapasitenin yüzde 27,4'üne sahip SEK, özel sektör (Pınar, Mis vd.) ile görece rekabet edebiliyor ve özel sektörün süt alanındaki tekelleşmesini zayıflatabiliyordu. Ancak kurumun kuruluş sermayesinin yarısı 1992 yılına dek verilmeyerek kurum özel bankalardan kredi kullanmaya zorlandı. Böylelikle kurum zarara sürüklenirken, elde ettiği tüm kâr da özel bankalara aktarıldı.

SEK, Mayıs 1992'de özelleştirilme kapsamına alındı, 1992-95 döneminde açılan ihalelerle kurumun 32 işletmesi özelleştiril-

Yıl	Siğir	Manda	Koyun	Keçi	Toplam Hayvan	Et Üretimi
1980	15.894	1.031	48.630	19.043	84.598	204.380
1985	12.466	551	42.500	13.336	68.853	498.709
1990	11.377	371	40.553	10.977	63.278	506.995
1995	11.789	255	33.791	9.111	54.946	415.239
2000	10.761	146	28.492	7.201	46.600	491.499
2005	10.526	105	25.304	6.517	42.452	409.423
2006	10.871	101	25.616	6.644	43.232	438.531
2007	11.037	84	25.475	6.286	42.882	575.622
2008	10.860	86	23.975	5.594	40.515	482.458

Kaynak: TÜİK

Grafik 2: Son yirmi sekiz yılda canlı hayvan varlığındaki gerileme

di, ancak bunlardan 19'u satın alanlarca kapatıldı.

SEK işletmelerinin haraç mezat özel sektörün eline geçmesiyle, süt piyasasında rekabet ortadan kalktı, süt fiyatları piyasaya egemen olan 5-6 şirketten oluşan kartel tarafından belirlenir hale geldi. Sektöre hammadde sağlayan üreticiler ise bu tekellerin insafına terk edildi. 1995-99 döneminde pastörize süt fiyatları 10 kat artarken, üreticiye verilen fiyat süt maliyetini bile karşılamaktan uzak kaldı.

Bu süreçte kamunun koyun ıslah çalışmalarının yürütüldüğü, koyun tiplerinin oluşturulduğu kamuya ait tarım işletmelerinden (TİGEM) bazıları uzun süreli kiralama yoluyla özelleştirildikleri için görevlerini yapamaz duruma geldiler. Öte yandan damızlık yetiştiriciliği, suni dölleme, aşılama gibi hayvancılıkta büyük önemi bulunan ve yıllarca kamunun önemli işlev üstlendiği alanlar büyük ölçüde özel sektöre, özellikle de yabancı tekelere bırakıldı.

30 yılda nüfus 27 milyon artarken hayvan varlığı 40 milyon düştü

1980-2008 döneminde Türkiye'nin sığır varlığı yüzde 30 (5 milyon baş), manda varlığı yüzde 90 (1 milyon baş), koyun varlığı yüzde 50 (25 milyon baş) ve keçi varlığı yüzde 70 (13.5 milyon baş) azaldı. Sonuç olarak toplam büyük ve küçükbaş hayvan varlığı 85 milyondan 41 milyon başa düştü. (Grafik 2)

1985-2008 döneminde nüfus 20 milyondan fazla artmasına karşın kırmızı et üretimi geriledi.

Kişi başına yıllık tüketim de 10 kilodan 6.5 kiloya düştü.

2007-2008 yıllarında yaşanan kuraklık sonucunda yem fiyatları artınca üretici hayvanını besleyemez hale geldi. 2008 yılında süt fiyatı 40 kuruşa kadar düşünce, sattığı sütle yem alamayan birçok üretici süt hayvanını kesime götürdü. Böylelikle hayvan varlığı azalınca canlı hayvan ve et fiyatları da artmaya başladı. Ayrıca Hükümet bu dönemde hayvancılık desteklerini azalttı. Bitkisel üretimde üreticiye değil tapu sahiplerine verilen doğrudan gelir desteğinin kaldırılmasına karşın, hayvancılıkta hayvan başına ödeme sistemine geçildi. Bu nedenle çok sayıda hayvancılık işletmesi kapandı; hayvan sayısı ve et üretimi geriledi, fiyatlar yükseldi.

Et ithalatı hayvancılıkta uygulanan neoliberal politikaların iflasıdır

Sonuçta 30 Nisan tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan karar ile ülke hayvancılığını, besiciliğini geliştirmek amacıyla kurulan EBK'ye 2010 yılı sonuna kadar geçerli olmak üzere sığır eti ithalatı yetkisi verildi. Bu karar uzun dönemde hayvancılığın sonunu getirecek; Türkiye'yi pazar haline getirmek isteyen çokuluslu şirketlerin çıkarlarına hizmet edecektir.

Et fiyatlarındaki artış ve et ithalatı hayvancılık alanında uygulanan neoliberal politikaların iflasıdır. Çözüm, acilen hayvan varlığını artırıcı, verimliliği yükseltici, üretim odaklı politikalar uygulamaktan geçiyor.

* Dr. Uludağ Üniversitesi

Kent mücadelesi

Kentsel dönüşüm: Kimin rö

Besime Şen

TOKİ (Toplu Konut İdaresi) başkanı Erdoğan Bayrak, 2000'li yılların başlarından itibaren kentsel dönüşüm projelerinin gerekçelerini açıklamaya çalıştığında belirli bir alana işaret etti:

"Bize göre terörün arkasında gelecekondulaşma var... Üniversiteler, meslek odaları, sermaye grupları destek vermeli, gecekondulaşmanın bitmesi için"

Ve bununla yetinmeden; "Göçü yasaklayamayız ama parası pulu olmayan insanların İstanbul'da yoğunlaşmasının engellenmesi için bir takım tedbirlerin alınması gerekiyor. İstanbul'un güvenlik sorununu halletmek suretiyle yasal olmayan yolları hedefleyen insanların İstanbul'da barınmasını engelleyerek, kentsel dönüşümü yapabiliriz" (www.yonjanda.com)

Bu alıntılardan anlaşılacak şudur ki, konutla ilgili bir kurumun başkanı, konut sorununu toplumun belirli bir kesimini suçlu ilan ederek çözmeye niyetlidir. Gecekonduyu, gecekonduluları, yoksulu, göçmeni kentten uzaklaştırarak gerçekleştirilmek istenen politikanın sihirli adı ise "kentsel dönüşüm projeleri"dir. Sınıfsal niyeti bu kadar öne çıkarılan bu projelerin uygulanmasının önün-

de hiçbir engelin olmadığı, olamayacağı düşünülmektedir belki de. Adeta bir polisiye tedbir biçiminde uygulanmak istenen bu projelere üniversiteler, meslek odaları ve sermaye gruplarının da destek vermesi istenmektedir! Yani hem bilimsel hem toplumsal ittifaklar sağlansın isteniyor. Bugün gelinen aşamada görülen şudur; meslek odaları kentsel dönüşüm projelerine muhalefet etmeyi sürdürürken, üniversiteler içinde eleştirel yaklaşımlar dışında bir tür "uzman danışmanlığı" desteği alınmış ve elbette sermaye grupları bu sürecin icraatçısı olarak başköşede yerini almıştır. Çünkü kentsel dönüşüm ciddi bir inşaat üretimi ile sermaye gruplarına iş dağıtacak kapı olmuştur. TOKİ başkanının bu cüretkâr girişimini ve iktidarın kent emekçilerinin yerleşik alanlarına dönük bu kapsamlı saldırısı, 19.yüzyıl Paris kentinin deneyimini hatırlıyor.

Paris valisi Haussmann'ın 1850-60 yıllarında kenti yıkıp-yeniden inşa etme operasyonları, her şeyden önce Paris kentinin sınıfsal yapısını "düzene sokma" amacını taşımıştı. Bu örnek kentsel dönüşümün hala en kritik örneğidir.

Türkiye'deki uygulama örnekleri ile sürecin bir kentsel politika olarak kurgulanması yukarıdaki iddiaların çok ötesinde adeta "mülksüzleşme" ve "yerinden etmeler" ile çatışma yaratan sonuçlarıyla gündeme taşındı. İstanbul'daki Ayazma ve Sulukule kentsel dönüşümün sürecine kabaca bakılalım: Tepeüstü ve Ayazma mevkilerinde toplam 1800 konut yıkılıyor. Evsizlere isterlerse TOKİ'nin Halkalı Bezirganbahçe'de inşa ettiği 2 bin 640 "sosyal" konuttan "cüzi" taksitlerle ev sahibi olma olanağı tanınıyor. 180 ay vade ve 220 t'l'lik taksitler ile satılan konutlara yerle-

şen Ayazmalı göçmen ve çoğu zorunlu göçle kente gelmiş Kürt yerleşimciler kısa zaman sonra taksitleri ödeyemez oluyor! Buna ilaveten karşılarına yeni çıkan apartman yönetiminin sabit giderleri ve yüksek doğalgaz faturaları, çoğu işsiz olan bu yerinden edilen kesimler için bir tür "kentten sürgün edilme" anlamına gelmiştir. Aynı durum yerinden edilen Sulukuleli Roman yerleşimciler için de geçerli oldu. Ödenemeyen taksitler ve faturalar sonucu, yerleşimciler evlerini devrederek Taşoluk TOKİ konutlarını terk etmişlerdir. Yakın zamanda gerçekleşen bu olaylara rağmen gerek ilçe ve büyükşehir belediyeleri gerekse TOKİ, kentsel dönüşüm konusunda hız kesmeden yoluna devam etmektedir.

Kentsel dönüşüm politikası sadece Türkiye'de değil gerek Latin Amerika'da gerekse Asya ve Afrika'da bütün eşitsiz coğrafyaların,

vanşısı?

“sihirli” bir uygulaması olarak yoksulluğa, gecekondulaşmaya, enformelliğe, suça ve kaçak işçiliğe savaş açmanın adı olmuş durumdadır. Binlerce insanı kentlerden sürgün eden bu politika, neoliberalizmin mekan düzeyindeki çıkmazlarına çare olarak tasarlansa da sonuçları kapsamlı sınıfsal tahliyeleri doğurmuştur. Bu rövanşist kent politikasının arka planındaki yapısal ekonomi politik nedenler ise bu konuyla ilişkili olarak esaslı biçimde tartışılmayı hak etmektedir.

Kent içindeki ekonomik sektörlerin başka coğrafyalara kayması ile açığa çıkan işsizlik, mekan ile emek arasındaki örgütlü ve yerleşik ilişkiyi koparmaktadır. İş kayıpları gibi sorunları aşmak için, yerel işgücünü eğitime, nitelikli işgücü oluşturma gibi uygulamalar, temel ekonominin sağladığı iş sağlama kapasitesine hiçbir zaman ulaşmamaktadır. Mekan ile emek arasındaki yerleşik ilişki, tarihsel olarak oluşan üretim ile toplumsal yeniden üretim arasındaki bağın parçalanmasıyla yeniden kurulamamaktadır. Bu tür parçalanmalar, sosyal hayatın deneyimlerini, kültürel çeşitliliğini, yerel ilişki ve dayanışma pratiklerini de yok etmektedir. Türkiye açısından baktığımızda, gecekonduların tarihsel olarak yarattığı politik gücün ve kazanımların, onların emekçi tarihleriyle karşılık bulması; bugün yerini daha karışık ticari ilişkilere ve artan işsizliğe, marjinalleşmeye bırakmıştır.

Kentler açısından öngörülen ekonomik yaşam, ticarileşmiş kentsele turizm, kültür ve sanat; müzeler, sergi ve kongre salonları gibi yatırımlarla canlanma ve iş olanağı sağlanacağı vaad edilmektedir. Bunu yapmak için sadece Türkiye’de değil, özellikle eşitsiz bütün metropollerinde gecekondularla sıkı bir mücadele gerekiyor elbette. 2001 BM verilerine göre dünya genelinde 921 milyon gecekondulu sakini bulunmaktadır. 2005’te bu miktarın bir milyardan fazla olacağı öngörülmüştü. Doğrusu çetin bir mücadele olacağı benziyor.

Emek sineması

Sokağa çıktığınızda çevrenize dikkatli bir şekilde bakın. Mahallenizdeki yıllar boyu alışveriş yaptığımız bakkalımız, yollarında yürüyerek büyüdüğünüz okulunuz, dostlarınızla oturduğunuz kafeler, içki içtiğiniz meyhaneler, ilk filminizi izlediğiniz sinema ve daha nice kişisel tarihinizin parçaları olan mekânlar hala yerlerinde duruyorlar mı?

Yoksa neoliberal politikaların en gözde hareketlerinden ‘kentsel dönüşüm’ yoluyla yatırımcılara daha fazla kar getirebilecek değişik bir formülle yeniden kurgulandılar mı?

Bahsettiğimiz kentleri, mahalleleri, sokakları, binaları ‘yeniden kurgulama’ özelliikle son birkaç yıldır akıl almaz örnekleriyle karşımızda. Kamu kuruluşları, Tarlabası

Fener Balat Ayvansaray ve daha bir çok bölgede, Türk filmlerinden aşına olduğumuz ağgözlü müteahhit rolünü üstlenerek, bu alanları özel şirketlere pazarlamaktalar. Sulukule’de insanlar kent dışına sürgüne gönderildi. Ayazma’da, Derbent’te olduğu gibi mahalleliler en doğal barınma haklarından ‘kamu yararı gözetildiği için’ mahrum bırakıldı. Okulların otellere dönüşmesinin, sağlık kurumlarının şehir dışına taşınmasının toplum adına çok değerli yatırımlar olduğu kararı verildi. A KM yeterince kar getiren bir yapı olmadığından üst katına restoran konulması uygun bulundu.

En son olarak da Emek Sineması projesinde,

875 kişilik kamuya ait olan tarihi bir salonun korunmasının, yaşatılmasının, Ertuğrul Günay’a bulaşmış yağlardan temizlenmesinin ve sadece Hıncal Uluç tarafından görülmüş farelerden arındırılmasının tek yolunun anılan salonun 4 kat yukarı klonlanarak bir alışveriş merkezinin içine hapsedilmesi olduğu gösterildi bize.

Bu ‘dönüştürme’ projelerinin arasından Emek Sinemasının yıkılmasını öngören ‘Türk Sinema Tarihinde Yeniden Canlandırma, Yeşilçam Sokak Sürdürülebilir Kentsel Gelişim ve Yenileme Projesi’, İstanbul kent mücadelesinde daha önce örneği görülmemiş bir kitlesel tepki ile karşılaştı. Emek Sineması, kentsel –kültürel belleklerinin ellerinden alınmasına karşı çıkanları, kültürün ticarileşmesine hayır diyenleri, ‘kentsel dönüşüm’ adı altında mekanları yatırımcıların hesap defterlerindeki rakamlara döndüren rant oyunlarının parçası olmayacakları birleştirdi. Peki bu süreç nasıl gelişti?

İlk olarak 12 Mart tarihinde Mimarlar Odası anılan projenin ve bu dönüşüm projelerinin tek dayanağı olan 5366 no’lu yasanın iptali için dava açtı. Mimarlar Odası’nın dava dilekçesinden bazı notlar şu şekilde:

BEYOĞLU BELEDİYESİ TARAFINDAN; ALANDAKİ GERÇLE D’ORIENT BİNASI HARİÇ BÜTÜN TESCİLLİ YAPILARIN YIKIMINI VE TİYATRO DEKORU GİBİ SADECE CEPHELERİNİN YENİ MALZEME İLE İNŞASINI ÖNGÖREN ÖZELLİKLE DE

Kent Mücadelesi

YUKARIDA ÖZELLİKLERİNİ ARZ ETTİĞİMİZ EMEK SİNEMASININ YIKILARAK SÖZ KONUSU YERDE İNŞA EDİLECEK BİR ALIŞVERİŞ MERKEZİNİN ÜST KATINA KOPYALANMASI ÖNEREN VE BU KONUDA KAMU YARARI OLDUĞUNU ÖNEREN SÜREN AKIL ALMAZ BİR TEKLİFLE YENİLEME KURULUNA SUNULAN AVAN PROJELERİN T.C.KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI İSTANBUL YENİLEME ALANLARI KÜLTÜR VE TABİAT VARLIKLARINI KORUMA BÖLGE KURULU'NUN, 09.10.2009 TARİH 973 NO.LU KARARI İLE PRENSİPTE UYGUN OLDUĞUNA KARAR VERİLMİŞTİR.

Bugün sadece Beyoğlu ve Tarlabaşında değil, başta tarihi yarımada olmak üzere İstanbul'un çeşitli bölgelerinde sit alanları içindeki birçok alan 5366 sayılı Yıpranan Tarihi ve Kültürel Tapınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanun'a dayanarak "yenileme alanı" ilan edilmekte ve bu alanlara ilişkin sadece yıkımı ve kültür varlıklarının tarihi kent dokularının ortadan kaldırılmasını öngören yenileme projeleri hazırlanmakta ve devletin tarih kültür ve tabiat varlıklarını ve değerlerinin korunması sağlama ve bu amaçla destekleyici ve teşvik edici tedbirler alması konusundaki anayasal görevi göz ardı edilmektedir.

Konusu sit alanları olmasına karşın, 5366 sayılı yasada koruma ile ilgili hiçbir hüküm yoktur. Önerilen yenileme projeleri doğa, tarih ve kültürü korumayı değil, bunları rant getirici araçlara dönüştürmeyi hedeflemektedir."

Böylesine kitlesel bir hareket gerektiren ve 2 Nisan'a kadar Mimarlar Odası'nın tek başına yürüttüğü bu mücadele, ne basın dan ne de sanat camiasından hiçbir destek görmedi. Ta ki, 2 Nisan akşamı 29. Uluslararası İstanbul Film Festivali açılışında Bülent Eczacıbaşı'na, Ertuğrul Günay'a ve de sisteme yapılan zartlar, insanları kişisel tarihlerinin ellerinden alınmasına göz yummaya son vermelerine ve harekete geçirmeye çağırana kadar. İsyانبul Kültür Sanat Varyetesi'nin çağırısı şu şekildeydi.

"2 Nisan akşamı Akbank sponsorluğunda gerçekleşen 29. İstanbul Film Festivali'nin Lütfi Kırdar Uluslararası Kongre ve

Sergi Sarayı'nda gerçekleşen açılışındaydık. Emek Sineması'nın yıkılıp yerine yapılacak alışveriş merkezinin en üst katına bonuslu olarak açılmasına karşı çıktığımız için, İKSV'nin yıkıma karşı çıkmak için hiçbir şey yapmadığı, Emek'i sahiplenmediği ve başarılı bir şekilde üç maymunu oynadığı için sözden eyleme geçtik.

İKSV Yönetim Kurulu Başkanı ve Kültür Bakanı Emek Sineması'nın yıkılmasından dolayı duydukları üzüntüyü dile getirirken bizlere "zaaartlamak"tan baska ne düşer ki? İKSV'nin kültürün ticarileşmesi, kentsel rantın paylaşılması ve şu meşum küresel kent vizyonunun uygulamaya konulmasındaki en faal aktörlerden biri olduğunu çok iyi biliyoruz. AKP hükümetinin, 2002'den bu yana İstanbul'da kentsel sağlıklaştırma, yenileme, yeniden canlandırma kavramları altında yürüttüğü Atatürk Kültür Merkezi'nin bir kültür-sanat mekanından bir ticarethaneye dönüştürülmesi "projesi", Sulukule'nin "temizlenmesi", kent merkezindeki devlet okul ve hastahanelerinin satışa çıkartılması, kentsel çöküntü alanı ilan edilen Tarlabası'nın soylulaştırılması planı, Haydarpaşa Projesi ve Emek Sineması'nın yıkılması gibi sayısız girişim ile İstanbul'u ve onunla birlikte kişisel belleğimizi yok etmeye çalıştığımız da çok iyi biliyoruz.

Bunları bildiğimiz için harekete geçiyoruz. Emek Sineması'na, yaşadığımız şehre, kişisel tarihimize ve kentsel belleğimize sahip çıkıyoruz. Çünkü Emek biziz, İstanbul biziz! Yıkırmayacağız."

Bu yapılan çağrı ile Emek Sineması bir anda kent direnişinin simgesi haline gelmeye başladı.

Emek biziz, İstanbul biziz, Yıkırmayacağız diyenler Yeşilçam Sokak'ta film gösterimleri gerçekleştirildi, sinemanın kapısına plaketter asıldı. 18 Nisan Pazar günü sinema sanatçılarının da arasında bulunduğu yaklaşık 3000 kişi, Taksim'de Emek Sineması için yürüdü. Emek Sineması'nı Yıkırmıyorum Platformunun düzenlediği yürüyüşte platform adına oyuncu Mert Fırat, Beyoğlu Belediye Başkanı Ahmet Misbah Demircan'ın, MİM Yapı Limited Şirketinin proje mimarı Fatih Keskün'ün ve Kültür ve Turizm Bakanı Ertuğrul Günay'ın Emek sinemasının "yıkılmayacağını"

söyleyerek kamuoyunu yanılttiklerini belirterek, Bizler kamu olarak bize ait olan bu sinemanın bu sokaktan yürüyerek girmek istiyoruz, yürüyen merdivenlerle, mağazaların arasından sekiz kat çıkararak değil. Kültürel mirası rant amacıyla har vurup harman savurmak, onun yerine yapay, hiçbir duygusu olmayan, kişilikten yoksun binalar dikmek, sonra da İstanbul bir kültür sanat şehridir demek, abesle iştigaldir. Kamuya, kamusal ve toplumsal tarihe ait olana, kamu kuruluşları tarafından bile olsa herhangi bir şirketle ilişki içerisinde bizlerin onayı olmadan yapılan müdahale, işgal, ihanet ve dolandırıcılıktır. Sürecin bütün detaylarının bilgisine kamu olarak sahip olmalıyız. Hangi bilimsel kurullar ve sanatçılar tarafından onaylandığı bilinmeyen bu iğreti ve gerçekdışı projeye tüm gücümüzle karşı çıkıyoruz. Bu inşaatın ruhunun verilmesine karşı çıkıyoruz." açıklamasını yaptı.

Bütün bu eylemlilik sırasında bir yandan; Hıncal Uluç, Savaş Ay gibi ana akım medya yazarlarının liberal olma yarışlarında Emek Sineması Projesi'nin gerekliliği ve haklılığı üzerine oluşturdukları akıl almaz yazı dizileri ile, Tarlabası Projesi'nin mimarlarının sahip oldukları mimarlık sitelerinde benzer uygulamaların yurtdışındaki örneklerini yayımlayarak, proje meşrulaştırma çalışmalarını hala devam ediyor.

Emek Sineması'nda durum ne olacak hala tam olarak bilemiyoruz. İsyانبul Kültür Sanat Varyetesi'nin yaptığı açıklamadaki gibi, Emek sinemasının hepimizin kişisel belleğinde sembolik bir yeri var, yarattığı tahribatla kentsel dönüşüme karşıyız ve kültürün ticarileşmesine itiraz ediyoruz. Artık kalabalığız, Emek Sineması'nı yıkırmamayı başarabiliriz. Ama unutmayalım şirketlerin ve iktidarın rantı için dozerler sadece Emek sinemasını değil tüm İstanbul'u, evlerimizi, hayatlarımızı tehdit ediyor."

Sokağa çıktığınızda çevrenize dikkatli bir şekilde bir daha bakın. Bakkalınız, okulunuz, hastaneniz, berberiniz, meyhaneniz, kafeniz, sinemanız ve niceleri hala oradalar mı?

Yoksa kişisel tarihiniz siz farkında bile olmadan 'dönüştürülmüş' mü?

Gençlik Konferansı yolunda

SGPH konferansı Gençlik Kararında gençlik örgütü çalışmamızı bir Gençlik Konferansı ile taçlandıracağımızı belirtmiştik. Bu noktada bize düşen, sorumluluklarımızı yeniden görmek ve süreci örgütlemek adına yapılması gerekenleri bir an önce hayata geçirmektir

Erdem Çevik

Sosyalist Gelecek Parti Hareketi (SGPH) gençliği olarak, bir gençlik örgütü yaratma iddiamız olduğunu, hareketimizin, 27-28 Mart tarihli konferansında gündeme taşımış ve bu doğrultuda bir gençlik karar tasarısı oluşturup, konferans onayı ile kararlaştırmıştık. SGPH konferansında, gençlik karar tasarımının işaret ettiği nokta, hareketimiz içindeki genç yoldaşların ideolojik-politik ve örgütsel ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir gençlik örgütünün, içerik ve biçim bakımından tanımlanmasına imkân sağlayacak sürecin yöntemine ilişkindi. Bu sürecin sonunda yönetsel olarak belirlediğimiz hedef ise bir gençlik konferansının örgütlenmesi idi. Ancak gençlik konferansı sürecini ele almadan önce bir iki

konuya değinmek gerekiyor.

Neden gençlik örgütü

Gençlik örgütü yaratma iddiamızın iki temel gerekçesi bulunmaktadır. Birincisi hareketimizin konferans sonrası yeniden kuruluş sürecinde, ideolojik-politik belirlenmelerinin yaşamda yer bulmasını sağlayacak, genç yoldaşlarımızın sahip olduğu heyecan ve dinamizmi örgütleyecek örgütsel araçlara olan ihtiyacından kaynaklanmaktadır. Hiç kuşkusuz hareketimizi daha dinamik ve güçlü kılmak, örgütsel inisiyatifini geliştirmek, genç yoldaşlarımızın örgütlü-sınıfsal bilinç etrafında şekillenmesini sağlamak gerekmektedir. İkincisi, ülke genelinde gençliğin örgütsüz ve alternatifsiz oluşudur. Gençlik örgütsüzdür ve alternatifsizdir çünkü sosyal, siyasal ve ekonomik yaşamın hiç bir alanında sahip olduğu potansiyel enerjisi açığa çıkarabilecek ve onu tarihsel devrimci bir özne olarak var edebilecek araçlara sahip değildir. Sermayenin saldırıları karşısında yeni işçileşme evreleri ile birlikte toplumsal yaşamdan yalıtılmış bireyler olarak tarihsel-toplumsal bilinç kaybına maruz kalmış gençliğin sisteme veya sistemin biçimlendirdiği toplumsal yaşama çoğu zaman tekil ve yerel kalan örgütsüz karşı çıkışlarını örgütlü ve sınıfsal bir zemine taşımak ve alternatifsiz olmadığını işaret etmek gerekmektedir. Birbiri ile ilişki bu iki temel gerekçe biz SGPH içindeki gençlere hareketimizin ihtiyacı olan örgütsel araçları yaratma sorumluluğunu ve görevini yüklemektedir.

Nasıl bir gençlik örgütü

Gerek hareketimiz içinde örgütlü genç yoldaşların gerekse de toplumun farklı üretim

alanlarındaki örgütsüz gençliğin örgütlenmesi ihtiyacına denk düşecek bir gençlik örgütünün nasıl olması gerektiği önemli bir tartışma ve tanımlama süreci olarak karşımızda durmaktadır. Sınıflı toplumlar mücadelesi tarihi içinde gençliğin mücadele deneyimlerini incelemek ve buradan sonuçlar çıkarmak gerekmektedir. Bununla birlikte günümüz gençliğin yaşadığı sosyal-kültürel değişimleri içinde bulunduğu tarihsel ve ekonomik koşulları göz ardı etmeden geçmiş tarihsel deneyimler ışığında yeniden ele almak ve uygun örgütsel tarzları yaratmak gerekmektedir. Nasıl bir gençlik örgütüne ihtiyacımız olduğunu tanımlarken üzerinde durulması düşünülmeli ve belirlenmesi gereken iki önemli şey olduğunu düşünüyorum. Birincisi, kapitalist üretim süreci ve ilişkileri içinde günümüz gençliğinin her yönüyle güçlü bir tahliline yani çözümlenmesine ve buna yönelik araçsal bir şekillenişin ne olacağına dair belirlemelere ihtiyaç vardır. İkincisi, gençlik örgütünün ideolojik-politik ve örgütsel olarak parti ile olan ilişkisinin tanımlanmasına ihtiyaç vardır.

Konferans sürecinin örgütlenmesine ilişkin

Nasıl bir gençlik örgütü inşa edeceğiz sorusunun karşılık bulacağı yeri gençlik konferansı süreci belirleyecektir. Bu noktada gençlik konferansına ve konferans sürecine ilişkin bazı belirlemeler yapmak gerekir.

SGPH konferansı Gençlik Kararında gençlik örgütü çalışmamızı bir gençlik konferansı ile taçlandıracağımızı belirtmiştik. Ve bu konferans sürecini örgütlemek için yerellerde il

gençlik yürütme birimlerinin ve temsilcilerinin belirlenmesine, bununla birlikte süreci organize edecek geçici merkezi gençlik biriminin oluşturulmasına ihtiyaç olduğunu ifade etmiştik. Yerelerde il gençlik yürütme birimlerinin ve temsilcilerinin belirlenmesinin önemi, tartışmaların daha sağlıklı yürütmesinden ve geçici merkezi gençlik birimine daha düzgün çalışma olağanı yaratmasından ileri gelir. Bunun için yerelerde bir an önce bu birimlerin oluşturulması ve birimleşmenin oluşma imkanı olmayan yerlerde de temsilcilerin belirlenmesi gerekmektedir. Geçici merkezi gençlik birimi ise bu süreçte yerlerdeki tartışmaları merkezileştirmekle birlikte, sürecin ihtiyacı olan araçları yaratmak ve organize etmekle sorumludur.

Konferans sürecinde belirlenecek tartışma metinlerinin ne olacağı ve bu tartışma metinlerinin nasıl karar tasarısı haline getirileceği diğer bir önemli meseledir. Bu noktada gençliğin tanımsal çerçevesi, kapitalizmle olan ilişkisi, yaşadığı toplumsal, siyasal ve iktisadi değişimler; üretim sürecindeki yeri, tarihsel mücadele deneyimleri vb. birçok alana ilişkin belirlemelerin ve bu belirlemelerden hareketle hangi araçlarla hangi alanlara yönelik müdahale yapılmasını gerektiren tartışma metinlerinin oluşturulması gerekmektedir. Bununla birlikte konferans işleyiş kurallarının ve gençlik örgütünün çalışma organlarının da bu süreçte belirlenmesi farklı bir önem arz etmektedir.

Tartışma metinleri üzerinde farklı yerellerin mutabakat sağlayabilmesi için bu süreçte kimi araçların belirlenmesi gerekmektedir. Bu süreçte bu amaca hizmet edebilecek kimi araçlar şunlar olabilir. Yerel ve bölgesel toplantıların düzenlenmesi, bir gençlik kampının örgütlenmesi, tartışma metinlerinin broşür haline getirilmesi, siyasal yayın organlarımızın kullanılması vb. bir çok araç bu noktada belirlenebilir. Ayrıca bu süreçte gençlik mail grubunun düzenli bir şekilde takip edilmesi ve işlevli kılınması araçsal olarak önemlidir.

SGPH konferansı sonrası ortaya çıkan kimi gelişmeler her ne kadar biz gençleri olumsuz etkilemiş olsa da konferans öncesi var olan heyecanımızı yeniden kazanmak zorundayız. Çünkü bu heyecanımızı yaratan, bir gençlik örgütü yaratma iddiamızdır. Bizler bu iddiamızın arkasında durduğumuz sürece ancak örgütsel yeniden kuruluş perspektifimizden hareketle sosyalist yeniden kuruluşu ve devrimci ütopyalarımızı geçerli ve gerçek kılabiliriz. Bu noktada bize düşen sorumluluklarımızı yeniden görmek ve süreci örgütlemek adına yapılması gerekenleri bir an önce hayata geçirmektir.

1968 baharında Paris'te, Sorbonne üniversitesinin duvarlarında, dönemin devrimci gençliğinin havasını yansıtan bir duvar yazısında şu satırlar yazılıyordu; "Düş, gerçekdir". Bugün ihtiyacımız olan beklide bu düşün gerçek olduğuna inanmak ve bu düşün gerçek kılmaaktır.

19 Mayıs kimin 'Gençlik Bayramı'?

1938'de çıkarılan Beden Terbiyesi Kanunu, gençlerin bedenlerini "Türk ırkını korumak ve yüceltmek" amacıyla militarist törenlerde eğitmeyi öngörüyordu. Gençlerin tarihsel misyonunu yakalamasının önünde en büyük engel olan bu sisteme karşı örgütlü mücadele gerek

Fatih Köprü

19 Mayıs "Gençlik ve Spor Bayramı" okullarda öğretilen şekliyle M. Kemal'in 1919'da Samsun'a çıkışının yıldönümü olarak lanse edilir. Ama bu ad altında anılanın gerekçesi gereksiz bir teferruat sayıldığından öğretilmez.

19 Mayıs 1938'de bayram ilan edildi. Beden Terbiyesi Kanunu da aynı yıl çıkarıldı. Kanun tüm gençleri kapsıyor, gençleri, militarist törenlerle beden terbiyesi zorunluluğu getiriyordu. Amaç "Türk ırkını korumak ve yüceltmek"ti. Yani gençlik ırkçı bir zihniyetle, askeri hiyerarşi anlayışıyla disipline edilmek isteniyordu.

Bu kanun o yıllarda Türkiye'yi ziyaret etmekte olan Almanya'da iktidardaki Nazilerin, ulusal spor örgütünün lideri Carl Diem'in tavsiyesiyle çıkarılmıştı. Diem'in Almanya'da kuruluşuna önayak olduğu gençlik ve spor örgütünün vizyonu da üstün "Ari ırk"a mensup gençlerin, beden terbiyesi yoluyla Nazi gençliğine katılması ve askeri hiyerarşi ile disipline edilmesi. Özetin özeti, Nazi etkisiyle 1938'de başlamış bir gelenek süregidiyor 19 Mayıslarda.

Sistemin, tarihsel süreçteki yönelimlerinden ve dayatmalarından en çok etkilenen kesimin, gençlik olduğu çok açık bir gerçek. İlkokul sınırlarından üniversiteye kadar devam eden, bireysel başarıyı köreltici, rekabetçi eğitim sistemi başta psikolojik bunalımlar olmak üzere, birçok hastalığa sebep oluyor.

Dershane ücretlerini ödeyemediği için intihar eden öğrenciler, ebeveynleriyle sınav başarısızlığından dolayı tartışıp evden kaçan gençler ve her gün duymadığımız onlarca olay.

Gençliğin genel eğitim sorunları dışında özel olarak, meslek liseli gençlerin yaşadığı sorunların boyutları çok daha geniş. Sadece Ankara'da meslek liseli öğrencilerden 8 bini sıfır puan çaktı.

Sigortasız ve ücretsiz staj ise meslek lisesi öğrencilerinin karşılaştığı en büyük sorun. Bu konuda gerekli düzenlemelerin yapılması için bir an evvel Sosyal Güvenlik Bakanlığının girişimlerde bulunması gerekir.

Bir başka temel sorun ise, tekdüze "Türk" ve "Sünni" eğitim şeklidir, ülkedeki diğer azınlıkları küçük düşürücü ifadeler, hala ilkokul ve lise kitaplarında mevcuttur.

Bu perspektif, gençlerin daha çocuk yaşta şoven duygulara evrilmesine zemin hazırlamakla birlikte, çeşitli azınlıklardan oluşan gençlerin de asimile olmasına neden oluyor.

Okullardaki ezberci, otoriter eğitimin dogal bir sonucu olarak demokratik ve çağdaş bir eğitim düzeyinin çok gerisindeyiz. Türkiye, okullaşma ve ortalama eğitim süresi bakımından Avrupa'nın en geri ülkesi durumunda.

Kitle kontrol araçları ve medya kartelleri ise mevcut sistemin mihenk taşlarından biri olarak, gençliğe adeta tozpembe bir dünya sunuyor.

Özellikle, sosyo-kültürel anlamda, son 15 yılda inanılmaz bir yozlaşma ve kuşatma gençliğin üzerine çökmüştür. Ekranda gördüğüne inanan, sorgulamayan, itaat eden, lümpen bir yığın ortaya çıkmıştır.

Resmi ideolojinin kutsanması, militarizm, savaş çığırtkanlığı, sokak kültürü ve benzeri gerici unsurlar gençliğin, 80 öncesinde kendi çizdiği toplumsal misyonu yakalama yönünde büyük bir engeldir. Gençliğin apolitik ve örgütsüz duruşu toplumsal muhalefet açısından olumsuz bir sonuçtur.

Biz gençler olarak, otoriter toplum yapısına, despot eğitim sistemine, okullardaki uyuşturucuya, çeteleşmeye, kışla tipi üniversiteye karşı tek başımıza (sistemin istediği şekilde) lanet okuyarak, bir ilerleme kaydedemeyiz, bir ilerleme kaydetmenin tek koşulu, gençliğin örgütlü mücadelesinden geçer.

Uluslararası

Irak'ta direniş yeniden biçim

Direnişten bugüne Irak siyasetinde değişenleri ve Kürdistan Bölgesel yönetimindeki son durumu Besime Şen ve Osman Ersoy bölgedeki gelişmeleri yakından izleyen gazeteci Saded Güleç'le konuştu.

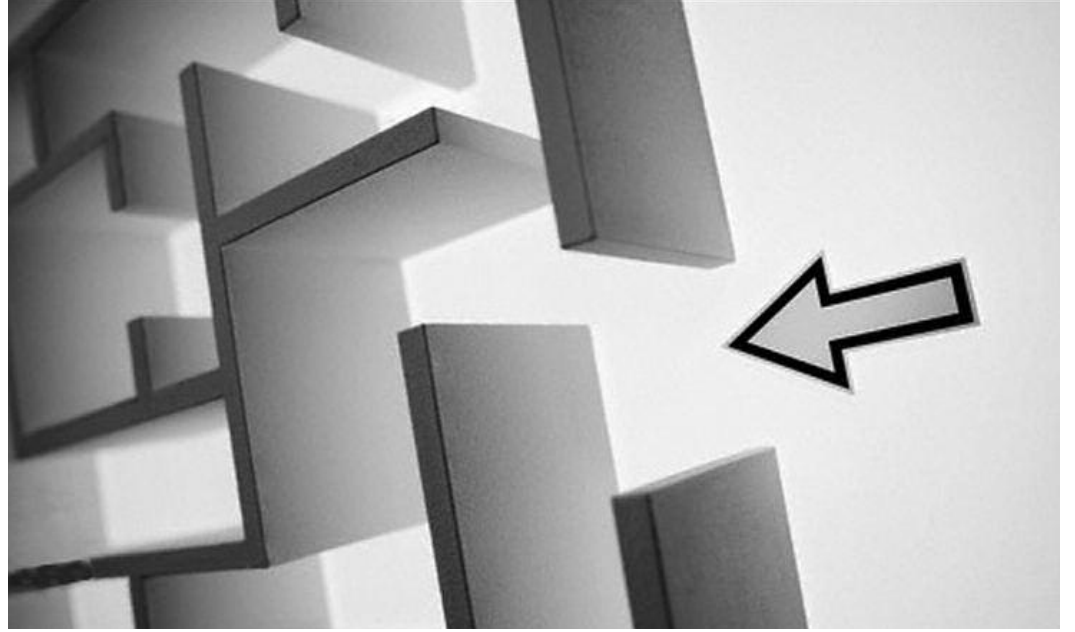
Seçim sonuçlarını da göz önüne aldığımızda Irak'da siyasi durum ve direniş ne durumda?

Gözlemlediğim birinci nokta, seçimlere katılım yüksek oldu. Bu da merkezi otoriteye duyulan ihtiyacı gösteriyor. Sokaktaki insanlar açısından merkezi bir otoriteye ihtiyaç duyulduğunu düşünüyorum. Acayip bir karışıklık var. Mahallelere kadar yayılmış güç odakları var.

Amerikan işgali sonrası ve 2004-2006 arasındaki direniş birbirinden ayırmak gerekiyor. İlk başlarda kafalar çok karıştı. Saddam'a karşı muhalefet eden bir sürü siyasal grup vardı ve bunlar Saddam'dan kurtulmak istiyorlardı. Yıllarca süren savaşlar süresince Saddam'a karşı çok ciddi tepki birikti ve başlangıçta Amerikan işgalini çok olumlu karşılayan kesimler oldu.

İşgalin başında Amerika'nın kendine işbirlikçi olarak seçtiği Çelebi gibi kesimler halkla bağı olan kesimler değildi. Yıllarca yurt dışında yaşamış, işin bezirgani olmuş kişilerdi. CIA'den maaş almış hatta kimi zaman CIA'i kandırarak Irak içindeki güçlerini abartarak belli bir noktaya gelen, uluslararası ilişkilerini geliştiren adamlar vardı. Kısa bir süre sonra görüldü ki bu gibi adamların Irak halkı içinde bir yansıması yok.

Burada tabii El-Kaide gibi unsurların güçlerinin üzerinde bir etkinlikleri oldu. Ve süreç içerisinde Baas'ın dağılmış unsurları bir toparlanma içine girdiler. Mesela işgal sonrası Irak'a ilk gittiğimde dikkatimi çeken şeylerden birisi;

televizyonu açtığınızda direk direniş anlatan bir kanal vardı. Çok garibime gitmişti. Çok ilginç, kanalı açıyorsunuz sürekli videolar dönüyor. Şöyle videolar; vurulan tanklar, keskin nişancıların öldürdüğü ABD askerleri. Öyle program benzeri şeyler yok, bazı standart videoları yüklemişler gün boyunca dönüyor. Birkaç yıl bu kanalı yok edemediler. Uydu üzerinden korsan yayın yapan bir kanal. Erbil, Süleymaniye, Kerkük ve Musul'dan seyredebiliyorsunuz. Eylem videolarının arasında yüzlerini örtmüş kadın ve erkekler çıkıp çeşitli propaganda metinlerini okuyorlar. Bu kanal Baas'ın etkin olduğu bir kanaldı. Sonra bir şekilde susturuldu. Söylentiler yayının bir tür ile sürekli yer değiştirerek yapıldığı şeklindeydi.

Tabii bir de El-Kaide'nin sivillerle yönelik eylemlerini de kapsayan muazzam bir kaos dönemi yaşandı. Bunu Kerkük'de çok açık olarak fark etmiştim. 5-6 yıl önce Arap direnişinin başında bulunan direnişçilerden biri ile ilişki kurdum. Hamid El Ubeyd adında bir direnişçi. Aslında yarı legal biriydi, bir yandan Kerkük Merkezi denen bir yapının başında Arapları temsil eden bir konumdaydı bir yandan da direniş içinde olan biriydi. Röportaj yaptık kendisiyle. Buralarda etkin olduğunuz silahlı bölgelere götürseniz direnişçilerle röportaj yapabilir

miyiz dediğimde; yaparız dedi. Gazetecilik mantığı ile düşünerek "şöyle biraz silah falan olsun" dediğimde "ne diyorsun topumuz bile var" dedi. Bir hafta sonrasına sözleştik. Tabii gittiğim dönem çok sakat bir dönemdi. Buluştuk Kerkük'e gittik, sürekli tepemizde ABD helikopterleri dolanıyordu sokaklarda kimsecikler yok, tedirginliği şehirde hissediyorsun. Meğer o gün şehirde yedi tane bombalı araç patlamış. Gün içerisinde biz adam ile birlikteyken bu bombalar patlamaya devam ediyordu. Bombalı araç meselesi Kerkük'de Irak geneline nazaran farklılık gösteriyor. Kerkük'de herkes hasmına karşı bu yöntemi yoğun olarak kullanıyor. Bir iki saat sonra adam "kusura bakma götüremeyeceğiz yollar çok karışık çeteler sokakları tutmuş durumda, kaçırılmak için insan arıyorlar" dedi. Şimdi düşünün adam silahlı bir direniş başında, ilişkileri var ama başka gruplardan çetelerden korkuyor. Çünkü yerel çeteler türemiş vaziyette. Mesela otellerden adam kaçırıyorlardı. Müthiş bir kaos haliydi her şey bir birine karışmıştı; kim direnişçi kim kendi hesabına çalışıyor ayırt etmek zordu. Çünkü sistem tam anlamıyla çökmüş durumdaydı. İnsanlar aç ve bir gelir kapısı bulmak zorunda. Bir tane çocukla konuşmuştum, çocuğu Musul'da bir grup kaçırmış ve ailesinden

para istemişler. Ailesi istenen parayı karşılayamamış sonra kaçırılan grup çocuğu on bin dolara başka bir gruba satmış sonra o grup başka bir gruba satmış en son fiyat kırk bin dolara çıkmış. Sonra aile ile bir şekilde anlaşıp çocuğu bırakmışlar. Benzer şekilde direniş ile bağlantılı olduğunu söyleyen ama direnişle bağı tartışmalı grupların ortada dolaştığı bir kaos dönemi vardı.

Tabii El-Kaide'nin uyguladığı şiddete kaşı da ciddi bir tepki oluştu. İki yıl önce Ambar eyaletinden iki yüz aşiret bir araya gelerek El-Kaide'ye karşı milis gücü oluşturdu. Çünkü bu tür eylemler direnişin kendisine de zarar veren bir hale büründü. Bir yerlerde bombalar patlıyor ve bunları kimin patlattığı belli değil. Mesela Basra'da 3-4 yıl önce camiye yönelik bir saldırıda İngilizler yakalandı. Sünniler ile Şiiilerin ortak mücadelesinin yeşermeye başladığı bir dönemde Kerbela'da Şiielere yönelik eylem oldu. Orda bir anda mezhep savaşına dönüştü iş. Şimdi hangisi El-Kaide'nin işi hangisi Amerikalıların işi anlayamıyorsunuz. Çünkü bölgede İran, Türkiye, Suriye ve Suudi Arabistan var, bunların ilişkili olduğu gruplar var, bunların farklı çıkarları var ve bunlar neticede kimi zaman kendi çıkarlarını sokakta şiddet üzerinden şekillendirme-ye çalışıyorlar.

Uluslararası

leniyor

Özellikle son süreçte belli bir takım ittifakların kurulduğunu ve direnişinde bir parça toparlandığını düşünüyorum. Yani siyasal hedefleri açısından söylüyorum. Ama bu ittifaklar meselesi öyle bir kapalı kutu ki bu işin uzmanları bile kim kiminle ittifak yaptığını kimi zaman kestiremiyor.

Direnış gruplarının birbirleriyle ilişkileri nasıl ?

Amerikan işgalinden sonra siyasal ve toplumsal yaşam yeniden şekillendi. Saddam ve Baas zamanında da bir takım muhalif gruplar vardı. Bunlar uyuyan veya kökleri yurtdışında olan ama ülke içinde kimi bağlantıları olan geleneksel gruplardı. Amerikan işgalinden sonra yeniden bir harmanlanma oldu. Yani direnişin başında bazı İslami gruplara Irak Komünist Partisinin eski militanları bile katıldı. Yani direnişi kim götürüyorsa onlara katıldılar, direnişin içerisinde yer aldılar. 2006'ya kadar geçişlerin olduğu bir kaos dönemi yaşandı. Baas'ın artıkları bir takım işler yaptı. Ama sonuçta görüldü ki artık eski tip örgütlenmelerin geri gelmesi mümkün değil. Uluslararası ve ülke içi konjonktür buna izin vermiyor. Böyle bir şey mümkün değil. Dolayısıyla tabanda Amerikan işgaline karşı olan politize insanlar tekrar bir dağılım yaşadılar. Bir dönem bakıyorsun Sadr yükseldi ki Sadr başlangıçta Amerikalılara karşı Sünniler ile ortak bir iş içersine girmişti. Ama sonuçta bazı unsurlar sistemin içersine çekildiler. Öyle bir şey ki hükümette yer alanlar bile kendilerini Amerikan karşıtı olarak konumlandırılabildiler. Dolayısıyla irili ufaklı onlarca yüzlerce örgüt ortaya çıktı. Bunların bir kısmı yok edildi bir kısmı yok oldu bir kısmı başka ittifaklar içerisinde erdiler. Mezhepler üzerinden giden örgütlenmeler bir parça dağılmaya başladı ve daha farklı ittifakların gerektiğini herkes anladı aslında. Allavi'nin pozisyonu biraz da bunu gösteriyor. Allavi'nin etrafında farklı gruplar bir araya gelmiş oldu.

Şii ve Sünni örgütler ne durumda ?

Dışarıdan bakıldığında Irak din'in çok baskın olduğu bir yer gibi gözüküyor ama çok da öyle değil. Sonuçta Bağdat modern bir şehirdi. Böyle bir damar vardı ve bu damar toparlanmaya başladı. Yani geçmişte tamamen İran'ın güdümünde olanlar bile İran'dan bağımsız Irak temelli bir politik hat içersine girmeye başladılar. Sünni ve Şiiler arasında politik geçişlikler de artmaya başladı.

Direnışin merkezi kesiminde genel olarak politik yönelim şu; merkezi bir otoriteye duyulan ihtiyaç.

Gelecek sayı: Kürdistan bölgesel Yönetiminde siyasal durum

Kuzey Kıbrıs'ta politik irade sorunsalı ve sınıflar

Hatice Kurtuluş*

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti 18 Nisan 2010'da yeni Cumhurbaşkanı seçti. Böylece Anan Planı çerçevesinde ve AKP iktidarıyla uyum içinde Kıbrıs Sorununu çözümünü samimiyetle isteyen, bunun

için çaba harcayan bir lider olan Mehmet Ali Talat'ın dönemi sona ermiş oldu. 18 Nisan seçimlerinden sonra pek çok yazar, Talat'ın seçimi kaybetmesini, daha doğrusu yükselişi ve düşüşünü tamamen Kıbrıs Sorununun çözümü sürecindeki rolüne (başarısı/başarısızlığı) bağlı olarak yorumladılar. Kuzey ve Güney Kıbrıs'ta pek çok köşe yazarı Talat'ın seçimi kaybetmesinde, Kuzey Kıbrıs'ın Anan Planına evet

Avro [pa

demesine rağmen, bu sürecin mimarı olan Talat ve Cumhuriyetçi Türk Partisinin (CTP), gerek "yoldaş" Hristofyas'tan gerekse AB'den gerekli desteği alamamasının rolüne vurgu yaptılar. Hatta Güney Kıbrıs'ta yayınlanan bir gazete, Talat'ın danışmanlarından biriyle yaptığı bir söyleşiyi yayınlarken, "Talat Hristofyas'a Kırgın" başlığını kullandı. Yine pek çok yazar AB'nin, Türk tarafının Annan Planına evet demesine rağmen Kuzey Kıbrıs'a yönelik izolasyonları gevşetmediğini ve Kıbrıs Türk Toplumunu "ödüllendirmediğini", bu nedenle de, çözüme daha az hevesli olan bir liderin, Derviş Eroğlu'nun iktidara gelmesine ortam hazırladığını yazdılar.

Diğer yandan, Kuzey Kıbrıs'ta uzun zamandır yerleşmiş bir yargı -belki de mit demek daha doğru- olarak KKTC vatandaşı olan Türkiyeli göçmenlerin, her zaman olduğu gibi, 18 nisan seçimlerinde de, Kıbrıslı Türklerin kendi liderlerini seçme iradelerine ipotek koydukları da epeyce yazıldı, konuşuldu. Her iki yorum, doğru yanlar barındırmakla birlikte, Kuzey Kıbrıs'ta UBP'nin iktidarı, hem bir yıl önce yapılan genel seçimleri hem de Cumhurbaşkanlığı seçimlerini kazanarak tekrar ele geçirmesinin altında yatan gerçeklik düzeyini yeterince sarıh biçimde analiz edemiyor, açıklayamıyor. Çünkü bu yorumların her ikisi de, Ünlü Kıbrıslı siyaset psikanalisti Vamık Volkan'ın dediği gibi, "bütünüyle kötü" olan ötekine (ötekilere) sorumluluğu atarak kendini temiz tutma, sorumluluk dışında tutma davranışının bir uzantısı gibi duruyor.

Bu düşünme biçimine göre, eğer Talat ve CTP, Kıbrıs Türk Halkının dünyadan izole edilmiş, özgür iradelerine el konulmuş biçimde yaşamaktan kurtulacakları bir çözüm için mücadele etmelerine rağmen, seçimleri kaybettilerse bu tümüyle kötü olan ötekiler nedeniyle olmuştur. Kimdir bu ötekiler? En başta Kıbrıslı Türklerin seçme iradelerini elinden alan "TC'liler" ve doğal olarak T.C; bir diğeri, sözünde durmayan Avrupa Birliği ve sonucusu da -daha az sorumlu olmakla birlikte- çözüm konusunda Talat'ı hayal kırıklığına uğrattık biçimde uzlaşma konusunda samimi olmayan Kıbrıslı Rum Lider Hristofyas. Tam da Volkan'ın analizinde olduğu gibi Talat ve CTP'nin iktidarı ellerinde bulundurdıkları dönemde izledikleri iç politikaların ya da "hakiki" Kıbrıslıların hiçbir kusuru yoktur Talat'ın kaybedişi ve dolayısıyla anlaşma şansının azalmasında. Daima ötekiler sorumludur... Hatta, bizim CHP'nin Kıbrıs politikasına dipten tepeye karşı olan Kıbrıs Türk Solu (CTP'nin tabanı), ironik bir biçimde, tıpkı CHP'nin tabanı gibi orta sınıflaşmıştır. Bu nedenle de, tıpkı İzmir'de CHP'li orta sınıfların İzmir'e emeğini satmaya gelmiş Kürt emekçilerin tamamını, PKK militanları ile özdeşleştirerek (damgalayarak) sınıf dışına itmesi, sosyal olarak dışlaması gibi, Kuzey Kıbrıs'ta da CTP'nin tabanı Türkiyeli göçmenleri, kendi politik

iradelerini el konulmak üzere Adaya "taşınan" nüfus olarak sınıf dışına itmekte ve sosyal olarak da dışlamaktadırlar. Bu tutum, sadece göçü insansızlaştırmakla kalmayıp, emekçi sınıfların sınıf bilincinden oluşmasını da "TC'lilik" damgası üzerinden engellemektedir.

Oysa, biz nasıl düşünürsek düşünelim, ister Kuzey Kıbrıs'ın coğrafi ve politik iradesinden işgal altında olduğunu kabul edelim, ister Türkiye'nin Lefkoşa Büyükelçisini bir çeşit vali olarak görelim, ister Kıbrıslı Türklerin Avrupa'dan üvey evlat muamelesi gördüğünü ileri sürelim, Kuzey Kıbrıs 1974 yılından itibaren yeni bir sosyal-mekansal ölçek olarak yapılanmaktadır. 2010 yılında, seçimlerde ortaya çıkan da, oldukça ağır koşulları altında yapılmış olan bir toplumun siyasi iradesidir. Bu iradeyi Kıbrıslı Türkler (vatanın, dolayısıyla, toplumsal iradenin gerçek sahipleri) ve TC'liler (1975'den itibaren Kuzey Kıbrıs'a göç eden/ettirilen dolayısıyla vatanın ve toplumsal iradenin "işgalcileri" olan göçmenler) olarak ayırmak ise Kuzey Kıbrıs'ta son 35 yıldır oluşmuş olan toplumsal işbölümünün ve sınıfların reddi anlamına gelmektedir. Bu aynı zamanda KKTC'nin bağımsız bir devlet olarak kabul edilmeyişi ile bağlantılı olarak, Kuzey Kıbrıs'ta son 35 yıldır belli bir ekonomik-toplumsal işbölümü içinde sosyo-mekansal olarak inşa olan Kuzey Kıbrıs Türk Toplumunun reddi anlamına gelir. Tıpkı post-modernizme getirilen eleştiride olduğu gibi, Kıbrıs Türk Solu, bebeği yıkadığı leğendeki kirli suyu tuvalete dökerken bebeği de içinde unutmaktadır.

Evet, bir devletin kuruluşu ve egemenliği tartışılabilir ama belli bir işbölümü içinde inşa olmuş bir toplumun ona için toplumsal sınıflardan oluştuğu tartışma götürmez bir gerçekliktir. Politik iradenin kendisi de "sınıflı" değil midir zaten? O halde Kıbrıs'ta 1963'den itibaren bozulmaya başlamış olan emeğin coğrafi dağılımı, 1974'den sonra adanın politik-coğrafi bölünmesi ile tamamen parçalandığında ve Adanın etnik olarak homojenleşmiş ama işbölümü olarak çökmüş her iki yarısında ekonomik ve toplumsal işbölümü yeniden inşa edilmeye girişildiğinde politik iradenin de yeniden inşası kaçınılmaz değil midir? Bu iradenin içinde, bölünmeden sonra yaşamın devam etmesi için gereken yeni toplumsal işbölümünün içinde yer alan bütün sınıfların iradesi yok mudur?

18 Nisan seçimlerine, sınıfların politik iradelerini kullanma biçimleri olarak bakmak, Kıbrıs Türk Halkının son iki seçimde neden fikir değiştirdiğini, bir başka deyişle, CTP'ye verdiği şansı yeniden UBP lehine neden geri aldığı tartışmak için çok daha sarıh bir zemin yaratmaz mı?

* Doç.Dr., İstanbul Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi

Avrupa Birliği'nde Yunanistan'ın ardından, Portekiz, İspanya ve İtalya'da da kriz sürecinde patlayan bütçe açıkları, Avro alanının istikrarını ve geleceğini tehdit eder hale geldi. Sermayenin krizin yükünü emekçilere aktarma yaklaşımı karşısında bu ülkelerin emekçi sınıfları için en mantıklı seçenek Avro bölgesinden "kademeli çıkış" olarak gözüküyor

Barış Karaağaç
Yasin Kaya

5 Mayıs'taki genel grevde göstericiler, Parthenon tapınağına çıkıp "Avrupa halkları ayağa kalkın" pankartı açtılar. Avrupalılığın imgelerinden biri olan Parthenon'un önünde açılan bu pankart, Yunanistan'daki krizin aslında Avrupa Birliği'nin ve Avro'nun krizi olduğunu imlediği sürece çok anlamlı. Öyle ki Yunanistan'ın ve diğer çevre Avrupa ülkelerinin içine düştüğü krizler, Avrupa ülkeleri arasındaki yapısal asimetrikler ve makroekonomik dengesizliklerle doğrudan ilgili. Avrupa topyekun olarak bir emperyalist blok olsa da; bu blok içindeki Almanya, Fransa ve İngiltere gibi emperyalist merkezler ile emperyalist hakimiyetten merkez ülkeler kadar yararlanamayan İspanya, Portekiz, Yunanistan gibi çevre ülkeler arasında bağımlılık ilişkisi (Carchedi, 2002: 157-158) bu bağlamda merkezi önem taşıyor.

Oysa burjuva sözcülerinin gözlüklerinden krizin tüm nedeni çevre ülkelerin hatalarındaymış gibi görünüyor. Almanya şansöyesi Angela Merkel'in de ifade ettiği gibi, "Yunanistan'daki krizin Avrupa'nın gele-

] krizi

İspanya'da hükümetin bütçe kesintileri kapsamında emekli maaşlarını dondurmasını işçiler protesto ediyor

ceğini tehdit ettiği" söylüyor, çevre ülkelerinde doğan krizin bir virüs gibi tüm Avrupa'ya yayılacağından korkuluyor. Onlara göre sorunun nedeni başta Almanya olmak üzere merkez ülkelerinin verimliliği ve sorumlu tutumu karşısında çevre ülkelerinin son yıllarda göstermiş oldukları "müsriflik" ve "sorumsuzluk". Hatta, borç batağına saplanmış olan Yunanistan, İrlanda, Portekiz ve İspanya'ya, bu ülkelerin İngilizce'deki isimlerinin baş harflerinden yola çıkarak, yine bu dilde açgözlülüğün simgesi olan "domuzlar" (PIGS) adını veriyorlar. Burjuvazinin görüş alanına girmeyen, krizin ardındaki önemli noktalarsa şunlar: Üretim ve sınıf ilişkilerinin en önemli belirleyen olduğu, Avrupa Birliği'nin yapısal karakteri, bu yapı içinde Almanya başta olmak üzere merkez ülkelerin oynadığı rol ve 2007-2009 arasındaki krizin AB'nin sözde "açgözlü", "müsrif" çevre ülkelerinin borç batağında oynadığı rol (RMF 2010).

Asimetrilerin Birliği (AB) Avrupa Birliği'nin doğasını anlamak için, Almanya'nın İkinci Dünya Savaşı sonrasında kapitalist dünyaya nasıl eklemlendiğini hatırlamak çok önemli. Savaş sonrası Alman sanayi ihracat merkezli bir büyüme stratejisi izledi ve günümüzde de devam eden bu strateji oldukça başarılı oldu. Bu stratejinin sac ayakları, görece düşük Alman Markı, Alman ürünlerinin Amerikan pazarlarına erişimi, Amerikan yabancı sermayesinin Almanya'daki yatırımları ve Alman Markının bölgedeki en güçlü para birimi haline getirilmesiydi. Parasal istikrar konusunda patron ve işçi örgütleri işbirliği yaptılar; bu ittifakta, sosyalizm idealini artık tarihe gömmüş ve tamamıyla sistem içi bir partiye dönüşmüş olan Sosyal Demokrat Parti de yerini almakta gecikmedi. Bu sayede sendikaların ücret politikasının Alman rekabet gücünü azaltması engellendi ve ihracat merkezli strateji sağlama alındı. Bu strateji sayesinde Almanya, özellikle Avrupalı rakipleri kar-

şısında yapısal bir rekabet avantajı elde etti. Dolayısıyla, Almanya ihracatını yüksek seviyelerde tutarken, ithalatı daha düşük seviyelerde seyretti. Sonuç olarak, ticaret fazlası savaş sonrası Alman ekonomisinin temel özelliği haline geldi.

Bretton Woods'un getirmiş olduğu sabit kur oranları sisteminin 1973'te çökmesi, Almanya'nın ticaret ortaklarına paralarını devalüe ederek kısa vadede rekabet gücünü artırma olanağı tanıdı. Tabii ki devalüasyonlar, Avrupa'daki çevre ülkelerin teknolojik kapasitelerini arttırarak ya da sanayi politikalarında gerekli değişiklikleri yaparak merkez ülkeleri yakalamaları için yeterli olmadı. Yine de devalüasyonlar, bu ülkelere kısa dönemli hareket alanı sağladı. Fakat, Avrupa Parasal Birliği ve 1999'da Avro'nun yürürlüğe girmesiyle bu hareket alanı, Avro'ya geçen çevre ülkelerin elinden alındı. Zira, çevre ülkeler için Avro'yu kullanmaya başlamaları, üzerinde söz haklarının olduğu,

yani kur ayarı yapabilecekleri bir ulusal para birimlerinin olmadığı anlamına geliyordu.

Çevre ülkelerin rekabet gücü, ölçek ekonomileri, yüksek teknoloji ve görece düşük emek maliyetleri konularında avantajlı olan Alman ihracat sanayisi karşısında iyice azaldı. İhracat güçlerinin azalması sonucunda dış ticaret açıkları artan çevre ülkeleri -Türkiye bağlamına pek de yabancı olmayan bir şekilde- bu açıkları yabancı sermayeyle finanse etmeye çalıştılar. Yabancı sermaye girdileri, her ne kadar orta sınıf tüketimini artırmış ve inşaat sektöründe, özellikle de konut inşaatında, patlama sağlamışsa da, bu girdilerle ne büyüme ne de vergi gelirlerinde bir artış gerçekleşebildi. Gerek merkez ülkelerdeki yabancı sermaye gerek de çevre ülkelerdeki yerli sermaye, sermaye musluğu kapatma tehdidiyle çevre ülkelerdeki vergilerin yükseltilmesine müsaade etmeyince kamu bütçesi açıkları iyice artmaya başladı. İşte bu yüzden, ticaret açığıyla el ele giden kamu bütçesi açıkları, Avrupa'daki çevre ülkelerin karakteristik özelliği haline geldi (Schmidt, 2010). 2007'de Yunan gayrisafi milli hasılasının yüzde 94,5'ini oluşturan borç yükü, 2010'da yüzde 125'e çıktı. AB'nin son on yıldaki altın çocuğu İrlanda'da aynı zaman diliminde borç yüzde 326 artarak gayrisafi milli hasılanın yüzde 82,9'una ulaştı. Borç yükü, İspanya'da da, yüzde 36,2'den yüzde 66,3'e çıkararak neredeyse iki kat arttı.

Çevre ülkelerin ticaret ve kamu bütçesi açıkları, AB'nin uzun zamandır kurumsallaştırmaya çalıştığı neoliberal disiplin projesine büyük bir güç sağladı. Zira, Maastricht Anlaşması temelinde 1997'de imzalanan İstikrar ve Büyüme Pakti, Avro alanına dahil olan ülkelere iki büyük yükümlülük getiriyordu:

(1) Bir ülkenin yıllık bütçe açığı, o ülkenin Gayri Safi Yurtiçi Hasılası'nın (GSYH) yüzde 3'ünü geçemez.

(2) Bir ülkenin milli borcu GSYH'sinin yüzde 60'ını geçemez.

Özellikle Almanya'nın baskısıyla yürürlüğe giren bu pakt, esas amacı fiyat istikrarı olan Avrupa Merkez Bankası (AMB) ile birlikte, merkez ülkelerin çevre ekonomilerini sürekli denetim

İtalya: Mer yenildiğin

Kuzey İtalya'da bir süpermarketin müşterileri için düzenlen

PD Lideri Bersani, Berlusconi karşısında uğradıkları can yakıcı yenilgiyle belleri bükülmüş seçmenlerine sonuçları şöyle yorumladı: "O kadar da fena değil, ha!" Merkez solun liderliğiyle seçmenleri ve halk arasındaki mesafeyi hiçbir şey bundan iyi simgeleyemezdi

Orsola Casagrande

Önce gerçek: İtalya'da bazı önemli kent konseyleriyle bölge ve il yönetimlerini yenilemek için gidilen kısmi yerel seçimler merkez-sol koalisyon, yani Demokrat Parti (PD) için bir felaket oldu.

Bu acı gerçeği yorumlayan PD lideri Pier Luigi Bersani'nin demeciye geçeküstüydü: "Şeyy", dedi, Bersani, "o kadar da kötü değildi ha!?" Beterin beteri olduğu doğru.

» altında tutup disipline etmesinin kurumsal aracı haline geldi. AMB neoliberal disiplini kurusallaştırmanın yanında, hem son küresel finansal krizde hem de Avrupa'daki kamu borcu krizinde, birçok kişinin gözden kaçırdığı çok önemli bir rol oynadı. Sözde özerkliğiyle ünlü AMB, 2007-2009 arasında sağladığı likidite ile büyük bankaları kurtarıp bankalara verdiği borçlarla mevcut kamu borcu krizine önemli bir katkıda bulunurken, finansal sermayeye gösterdiği bu hassasiyeti zor durumdaki hükümetlerden esirgedi. Bu durumun temel nedeni, AMB'nin devletlere borç verme yetkisini elinden alan tüzüğünün ve dolayısıyla Avrupa Parasal Birliği'nin sorunlu ve taraflı özünü.

Sınıfsal kriz ve çıkış yolları

Bahsettiğimiz neoliberal denetim ve disiplin elbette tamamen sınıfsal. Kriz sürecinde patlayan çevre ülkelerin bütçe açıkları, Avro alanının istikrarını ve geleceğini tehdit eder hale geldi. Bu tehdit öyle bir hale gelmiş durumda ki, Mayıs'ın ilk haftasında, başta Almanya olmak üzere, Avrupa devletleri, Yunanistan'a sunulmak üzere 110 milyar Euro'luk bir yardım paketi üzerinde anlaşmaya vardılar. Yunanistan ve borç yüküyle başı dertteki tüm diğer ülkelerin çektikleri cefanın bir numaralı zanlısı bankaların da katkıda bulunacağı rekor seviyedeki bu borç paketi, üye ülkelerin halklarından gelen tüm tepkilere rağmen önde gelen siyasi aktörlerin onayını almış durumda. Yunanistan hükümeti, bu yardım eli karşılığında, IMF'nin bildik reçetelerinin belki de en acılarından birini uygulamaya söz verdi: Kamu harcamaları kısıllacak, kamu çalışanlarının ücretleri dondurulacak, emeklilik yaşı yükseltilecek ve emekli maaşlarında kesintiye gidilecek. Kısacası, krizin faturasını emekçiler ödeyecek. Şimdilik, Yunanistan, 'kurtulmuş' gözükmemekte. Piyasaların ve siyasi çevrelerin gözü, bundan itibaren, sonraki Yunanistan olarak görülen İspanya, Portekiz ve İrlanda'da...

Bu durumda, mevcut krizin asıl cefasını çeken AB'nin çevre ülkelerinin emekçi sınıfları ne yapmalı? Yunan sosyalistleri haklı. Artık, zaman ayağa kalkma zamanıdır. Avrupa Birliği, barış, demokrasi ya da refah projesi değil. Özellikle de emekçi, ezilen sınıflar için. Avrupa, özellikle son yirmi yıldır, "Doğu Bloku"nun çökmesi ve içinden geçilen ağır bir yapısal krizin şartlarına rağmen, alternatif toplumsal projelerin bertaraf edilmesiyle neoliberalizmin kök saldı ve entegrasyon sürecini şekillendirdiği bir coğrafyaya dönüştü. Yapısal asimetrik ve eşitsizliklerin belirlediği bu neoliberal Avrupa entegrasyon süreci ve onun kurumsal yapısı getirdiği disiplinle, hem emekçi sınıfların hem de

toplumsal birer mücadele alanı olan devletlerin hareket alanlarını önemli oranda sınırlandırdı ve sınırlandırmaya devam ediyor. Bu çerçevede içinde, Para ve Finans Çalışma Grubu'nun raporunda da ifade edildiği gibi, içinden geçtiğimiz süreç özellikle çevre ülkelerinin emekçileri için iki çıkış seçeneği sunuyor:

■ İlki, Büyüme ve İstikrar Paketi'nin ortadan kaldırılıp, Avrupa Merkez Bankası'nın yapısının ve yetkilerinin değiştirilmesiyle, Avro alanının radikal bir reformunu öngörüyor. Ama, böyle bir "yararlı Avro" stratejisini aşılması çok zor iki engel bekliyor. Bunlardan biri, AB'nin hâlâ üniter ve güçlü bir devlete sahip olmaması ve böyle bir siyasi erkin yakın gelecekte ortaya çıkma olasılığının neredeyse hiç olmaması.

■ İkincisi de, emekçi sınıfların çıkarları doğrultusunda yeniden yapılandırılacak Avrupa Parasal Birliği'nin ve yeni Avro'nun, bu para biriminin uluslararası piyasalardaki "dünya parası" rolüyle çatışacak olması. Zira, Avro alanının muhafaza edilerek üye ülkeler arasındaki mali disiplinin gevşetilmesi, Avro'nun uluslararası piyasalardaki değerinin tepetaklak olması riskini beraberinde getirecektir.

Bu durumda, bu ülkelerin emekçi sınıfları için en mantıklı seçenek Avro bölgesinden "kademeli çıkış" olarak gözükmüyor. Bu, çevre ülkelerde, ekonomik ve toplumsal iktidarın emeğe geçmesini gerektiriyor. Bu çıkış stratejisinin temel taşlarını, devalüasyonla beraber borç ödemelerinin durdurulması ve borcun yeniden yapılandırılması oluşturuyor. Böyle bir senaryoda, finansal sistemin çökmesini engellemek için yeni bir kamusal bankacılık sisteminin oluşturulması gerekmektedir. Bu koşullar yüzünden kaçacak sermayeyi engellemek için de, sermaye hareketlerini kontrol altına alıcı tedbirler gerekmektedir. Ayrıca, üretim ve istihdamı korumak için, ulaşım, enerji ve kamu hizmetleri gibi ekonominin ana sektörleri kamu mülkiyetine geçirilmeli.

Şüphesiz, bu tür bir radikal dönüşüm, mevcut koşullarda kolayca gerçekleştirilebilecek bir proje değil. Böyle bir stratejiyi hayata geçirebilecek siyasi irade ve geniş koalisyonlar Avrupa'da şu anda mevcut değil. Fakat dünyanın başka yerlerinde olduğu gibi Avrupa'da da olayların gelişiminin hızlanması; gelişmeleri iyi tahlil edip doğru talepleri yükseltecek sınıf örgütlerine hızla güçlenmek için alan açıyor. Krizlerin ve neoliberal saldırıların yaygınlaşması ise Avrupa halklarının birleşik cephelerde bir araya gelmesi, mücadelelerini genişletip birleştirmesi ihtimalini beraberinde getiriyor.

Merkez sol i fark bile etmedi

İği piyangoda büyük ikramiye istihdam fırsatı...

Ama ne yazık ki Bersani'nin demeci siyaset ve toplum arasındaki ayrımın gerçekte ne kadar derin olabileceğini bir kez daha göstermekten başka birşey söylemiyor.

Kuzey ırkçıların elinde

Doğrusu bu seçimler iki şeyi çok açık kıldı: Birincisi, Fiat otomobil fabrikalarının yer aldığı, Fiat emekçilerinin yaşadıkları Piemonte'nin ırkçı ve popülist Lega Nord'un (Kuzey Birliği) eline "düşmesi" İtalya'nın kuzeyini yeni bir gerçeklikle yüzleştiriyor. Doğusu ve batısıyla bütün kuzey İtalya artık Kuzey Birliği'nin ellerinde. Sanki Lombardo-Veneto krallığı yeniden doğmuş gibi. Ve bu sadece bir seçim zaferi değil. Bu üç önemli bölge Piemonte, Lombardo ve Veneto'nun fethe edilmesi ve üstelik bir krallık tarafından fethe edilmesi demek. Bu tüm yarımada'yı etkileyen en vahim gerçek. Bundan böyle İtalya siyasal coğrafyası artık eskisi gibi olmayacak ve bu bir ayrıntı değil. Bu 1861'de kurulan İtalyan Birliği'nin 150. yıldönümü eşliğinde hiç akıldan çıkarılmamamsı gereken bir şey.

Berlusconi zafer kazandı

Son yerel seçimlerde olup bitenleri okuyabilmek bakımından ikinci hayati gerçekse Başbakan Silvio Berlusconi kaybetmemiş

oluşu. Üstelik koşulları gözönünde tutacak olursak önemli bir zafer kazandığını bile söylebiliriz. Berlusconi'nin hakikaten ne ve kim olduğunu bilmeyen yoktu. Özel ve kamusal yaşantısıyla ilgili her türlü melaneti herkes biliyordu. Bunlar mahkeme kararlarında ve gazete başlıklarında yazıyordu. Ama doğal olarak beklenen şey gerçekleşmediği, Berlusconi yıkılmadığı gibi üstüne üstlük bir de zafer kazandı. Berlusconi'nin "öyküsü"nü, tabir yerindeyse toplumun "otantik özyaşamöyküsü" halini aldığı başka bir ülke yoktur herhalde. Herhangi bir "normal" ülkede onun "melaneti", huyları, yapıp ettikleri kim olursa olsun bir lideri yok etmeye yeter de artardı bile. Ama İtalya'da olmuyor. Ve seçimlerin ardından bu melanet ve bu davranışlar artık "norm" haline geldi. Çünkü hepimizin bildiği gibi cezalandırılmayan suç ve benimsenen sapkınlık meşrulaşır. Kabul edilemez olan yalnızca kabullenilmekle kalmaz, kendisi norm haline gelir.

Gerçi Berlusconi'nin, kuyruğu kaptırmış olma bile, partiyi kaybettiği de söylenebilir. Bu aslında doğru da. "Yeni faşist" Meclis Başkanı Gianfranco Fini şimdi gün aşırı boşanma tehdidinde bulunuyor, ama ayrı yataklarda yatsalar da Berlusconi'yle aynı evde oturmaya devam ediyor. Berlusconi'nin hayatta kalma mücadelesinde kendisinden, kendi çehresi, şişkin egosundan başka hiçbir şeyin umrunda olmadığı açık. Berlusconi, seçimlerde kendi şahsiyeti üzerine bir halkoylaması yapılmasını istiyordu ve ne yazık ki bunu elde etti. Ancak bu strateji başka bir şeyi, onu kendi evinde kuşatan siyasal boşluğu da açığa çıkarmış oldu. Çok sayıda uşağa ama çok az politikacıya sahip olduğunu gösterdi. Berlusconi'nin Özgürlükçüler (PDL) koalisyonu bir yandan bir partiden çok bir saraya, öte yandan bir kişisel çıkarlar ve kimlikler karışımına benziyor. Bu anlamda PDL seçimlerde sağ hegemonik partisi olabileceksen sefil bir biçimde döküldü. En sıradan işlerin bile üstesinden gelemedi. Örneğin Roma bölgesinde Lazio'da listeleri kapanış saati 12'den önce teslim edemediği için seçimlere katılamadı.

Boşluk çağının tutsağı Merkez Sol

Ancak Demokrat Parti'nin de durumu çok farklı değildi. İnsanları heveslendiremedi, kişisel ve kurumsal tarihlere sahip çıkamadı. Damarlarında kan dolaşmayan parti kendi tabanını taşıyamadı. Demokrat Parti kendisiyle birlikte doğmuş olan boşluk çağının tutsağı oldu.

Üçüncü hakikat de 2007 yaz-sonbaharında PD içindeki seçimlerle birlikte başlayan operasyonun başarısızlığa uğramasıydı. Bu yeni bir "yol" denmişti. Anma bugün artık biliyoruz ki, bir parti olma havesindeki bu yapı kendi menziline hiç ulaşamadı. Bu anlamda PD ve PDL birbirine çok benziyor: Boş ya da içleri çift çarşısı gibi doldurulmuş gövdeler bunlar. O yüzden son seçimlerde pek çok kişinin dost ateşi altında kalıp helak olduğu da söylenebilir.

Gerçi son dönemlerde pek çok Avrupa ülkesinde benzer bir eğilim görülse de seçimlere katılma oranının hayli düşük olduğunu vurgulamak yerinde olur. Ayrıca 3 milyonu aşkın oyun da parti olmayan kuruluşlara verildiğinin altını çizmek gerek. Gerçekliği, merkez solun anlamadığı gerçekliği temsil eden de bu fotoğraf aslında. PD liderinin oylarını herşeye rağmen kendilerine vermiş olan seçmenleri karşısında seçim sonuçlarını "aslında o kadar da kötü değildi ha" diye yorumlaması bu aymazlığı açıkça ele veriyordu. İnsanların can yakıcı bir yenilgiyle belleri bükülmüştü ama bir tek liderleri bunun farkında değildi. Merkez solun liderliği ile onun seçmenleri ve halk arasındaki mesafenin simgesi buydu işte. Halkın dilini, onlarla ortak bir dili konuşma yeteneğinden yoksun, bir çeşit kendinikorumaya içgüdüğü içinde yalnızca kendiyi meşgul, kendini iç düşmanlarından koruma derdine düşmüş ve dışarıda ne olduğunu görmekten aciz bir liderlik.

Sevinilecek tek şey:

Nichi Vendola'nın başarısı

Üzerinde diurmaya değer tek olumlu şey Puglia bölgesinde Nichi Vendola'nın zaferi oldu. Bir şair, İtalya Komünist Partisi'nde yetişmiş bir komünist, bir eşcinsel ve bir çeşit medyum olan Nichi Vendola kendi partisi "Sol, ekoloji ve özgürlük"ü kuruncaya kadar Komünist Yeniden Kuruluş (RC) üyesiydi. Dört yıl önce Puglia valisi olarak kazandığı zaferi bir kez daha tekrarlama iddiasıyla ortaya çıkınca pek çok engelle karşılaştı. Massimo d'Alema Vendola'nın yolunu kesmek için elinden gelen herşeyi yaptı. Başaramadı. Nichi Vendola oyların yüzde 70'ten fazlasını alarak büyük bir zafer kazandı. Merkez solun bu dersten birşey anlamayacağıysa kesin.

Bu senaryoda, bu dağılma bağlamında iki silüet beliriyor. Biri mucizevi bir biçimde kendine rağmen -kendi deyişiyle "Tanrının inayetiyle"- hayatta kalan Şef'in silüeti. Diğeri, kan ve topraktan halkedilmiş olan, bir müstebitin karizması ve göçmenler, "ötekiler", çingeneler ve eşcinsellere karşı şiddet estiren bölgesel milislerin üzerinde yükselen Kuzey Birliği'nin silüeti.

Bundan böyle gidişatın zaman ve şeklini onlar belirleyecek ve şimdiden buna başladılar bile. Kadın haklarına saldırmaya kürtaj hakkından başlamaları bir raslantı sayılmaz. Ve solun yeniden kendi ayakları üzerinde doğrulması o kadar kolay olmayacak.

Uluslararası

Beyrut: İnsan gördüğüne inandı

Katmandu'da halk sokaklara dökülürken bir prenses olan ev sahibem dedi ki, "Amerika ve Avrupa gibi oluyoruz, yakında hepimiz kendi evimizi kendimiz temizlemek mecburiyetinde kalacağız"

Elif Köksal

Beyrut Haigazian Üniversitesi rektörü Paul Haidostian, Lübnan'ın onbeş senelik iç savaşı sırasında büyürken kendine hep dermiş ki ah dünyanın bizim savaştan haberi olsa, bir olsa, birisi durdurur bu kötülüğü...

İnsan gözünün gördüğüne inanmıyor. Beyrut şehrinde bir durum var: 1990'dan önce yapılmış binaların çoğunda, bazen hepsinde, duvarlarda, balkonların tavanlarında kurşun, bomba izleri delikleri hala duruyor. Bir değil beş değil. Müslüman mahallelerinde daha az ama var, yok değil gördüğüm hiç bir yerde. Öyle ki, yok artık diyor insan, Beyrut'a üçüncü inişimde yok artık diyorum, bu delikler olsa olsa briketlerin eskimiş yerleridir, ya da birtakım borular filan geçirmeye çalışmışlardır- kendi halinde bir şeydir hepsi. Başka bir şey olabilir mi, dünya öyle bir yer değil benim bildiğim.

Binalarına atılmış kurşunların izinin her yerde durduğu bir şehirde insan nasıl yaşar. Ama kurşun deliği onlar, boy boy ve her yerdedir, altı yedi katlı binaların her katında görünüyorlar. Üst katların arkalarında bir penceresi briketle sıvanmış kapatılmış oluyor bir de. Savaş bittikten ondokuz sene sonra hala evlerinde emniyetli bir oda bırakmışlar.

İçim üzüntüyle daralarak dolaşıyorum, arada kendime, yok yok kurşun deliği olamazlar ben yanlış anlamışımdır diyorum, sonra bir daha umarsızlığa kapılıyorum. Bir tanesi öyle fena ki aman allahım orda neler olmuş.

Savaş 1975'te başlayıp 1990'da bitmiş. 130 bin ile 250 bin arasında insan ölmüş. Entelektüel arkadaşım Khala diyor ki "sayıların hiçbirine inanma, kimse saymıyordu."

Onbeş senede yüzelli civarında ateşkes ilan edilmiş diye okumuştum, Khala'ya soruyorum, "sadece yüzelli mi, diyor, onbeş senelik bir savaşta o kadar tarafın kimbilir kaç defa ateşkese karar verdiklerini, vazgeçtiklerini, ya da bir kaç saat içinde bozduklarını tahayyül edebilirsin."

Lübnanlıların beşte biri evlerinden kaçmak zorunda kalmışlar. Üçbinaltıyüzkırk bir arabaya bomba konmuş; dörtbinüçyüzseksen-altı kişi öyle ölmüş.

Günün ilk taksisinin şoförü, Filistinli, Dario Moreno'ya benzeyen Hıdır'a binalardaki delikleri soruyorum, aaa kurşun tabii ama orta boy kurşun, diyor- bak şu karşıkı apartmanın beşinci katının duvarındaki bomba deliği. İçerisinden dört beş kedi geçecek büyüklükteki deliği içeriden briketle örmüşler.

Hıdır diyor ki, şimdi neydi o savaş, niyeydi, diyormuş. Ama vaktiyle Güney Lübnan'da savaşmış, uçak vurmuş. Ene (ben) nambır van profesör, diyor, kollarıyla uçak düşüren bir silah yapıyor. 165 kişilermiş, o silah her neyse en iyileri, profesörleri Hıdır'mış, zaten araba tamircisiymiş. Ama şimdi halas, hep beraber yaşıyoruz, diyor, savaş neye yaradı.

Neye yaradı, bir de bunu sormak istiyorum herkese: bir şeye yaramış olması lazım bari. Karmalarınızı temizlediniz mi bari.

Hıdır'ın arabasına bir teyze biniyor, sarıya boyalı küt saçları var, makyajını unutmamış. Sokakta bütün kadınlar layıkıyla makyajlı geziyorlar, bu ülkede herkes fondöten sürmüş sanki. Şoför bak Türkiyeli diyor- bu arada babaannemi anlatmışım, Hıdır da sevinçten elim yapışmış, arkadaş olmuşuz. Babaannem Filistinli malum.. Teyze uzanıp elimi tutuyor, habibi, habibti diyor. Bir de amar diyor, Hıdır tercüme ediyor, moon moon demekmiş. Hoşuma gidiyor, hayalimde Farouk'a anlatıyorum, bana ay gibisin dediler. Dedi. Hatta iki kişi öyle dedi demek istiyorum.

Teyze, gel benle evimde kahve içelim diyor, oluurl diyorum, yaşasın diye yerinde zıplayıp ellerini çırpıyor teyze. Hıdır telefonunu

anamiyor

naşmaya çalışan insanlardır, ne Araplıkları kaldı ne de batılı olabildiler diyor. Bir çırpıda bunların hepsini söylüyor. Aaa biz Arap marap değiliz ayol demiyorum; söylediklerinin içimde yaptığı etkiye bakıyorum. Ağız payı vermeden yaşamak seviyorum zaten. Neyse iniyorum. Türkiye deyince herkesin sevindiği Malezya'da, Endonezya'da, okumuş ihtiyarların İstiklal savaşımızla iftihar ettiği Hindistan'da olasım geliyor.

Khala bir de diyor ki Osmanlı egemenliğindeki dörtyüzyıl Lübnan tarihinde cehil diye geçermiş; nasıl yani diyorum, karanlık dönem yani, diyor. Ama biz şefkatliydik demek istiyorum, hoşgörülüydük- ben sadece öyle biliyorum.

Üçüncü taksicinin adı Amin. İsrail iyi, Araplar kötü, diyor, aaa sen necisin diyorum, müslümanmış ama ah en baştan kafalarına indirecektik ki, onlar ne güzel güçlüler, diyor. Bak Suudilere, bak Mısırlılara, Araplarda iş yok diyor. Sonra tutuyor, Türkiye'de tanıdığım herkesi hop oturtup hop kaldırtacak bir şey söylüyor: Mısır Arap değil şimdi Türkiye Arap, yeni Arap Türkiye, diyor. Abdullah Gül iyi adam. Erdoğan da iyi. Türklerin hepsi iyi, bizim burdaki politikacılar harami. Yarım saat kadar gidiyoruz, para istemiyor, sen beni ara Türkiye de, ben seni sade Beyrut'ta değil Lübnan'ın her yerine parasız götürürüm, diyor. Güliyorum, tamam, parola Abdullah Gül arkadaş, diyorum.

Ermeni mahallesine geliyorum. Niyetim soykırım müzesinde rehberli bir tur yapıp hanıyayı konyayı kendime göstermek. Yolda kitapçı var, sabah aldığım dolmakalem çalışmamış, içeri girip kıza şuna bakar mısın, anlar mısın diyorum, alıyor tamir ediyor. Ermeni arkadaşlarıma alfabe almak istiyorum, Türkiye'deki arkadaşlarım için, diyorum, kız karşımda duvar gibi oluyor, gözüyle beynimin içine bakıp, soykırım hakkında ne düşünüyorsun madem Türksün, diyor.

Orda o soruya, hayır öyle bir şey olmadı, siz kendi kendinize öldünüz, kabahat sizdeydi, asıl biz öldük demek mümkün değil. Kızın acısını görmemek mümkün değil. Gözüm kızın gözünde kalıyor, gözümden yaşlar fışkırıyor. Böyle bir ani ağlama da bilmezdim. Bunu beklemiyordu. Özür diliyor. Ben de özür diliyorum. Türk olduğun için mi özür diliyorsun, diyor. Hayır diyorum, Türk olduğum için özür dilemiyorum ama olup bitenler için I am very sorry. Hiç beklemiyordu, kabul etmiş görünüyor, ama kibar da.

Bu konuda yurdumun iklimini açıklamaya çalışıyorum, şu sebeplerle bizim orda başka taraftan bakılıyor; ama sizin etrafı bilgilendirmeniz lazım, diyor, bu devirde aymaz kalmaz. Niye gidip internette kitaplardan öğrenmiyorlar olanları diyor. Diyorum ki ben internette ilk okuduğumda günlerce uyuyamadım, bu işler kolay değil. Seni ağlattığım için üzüldüm diyor; yok diyorum, hepimiz oturup bir güzel ağlasak iyi olacak. Ağlamak yetmez aldıklarımızı geri vermeniz lazım, diyor. Yaralarımızı yalarken öyle ağırlıklar aktırmışız ki hala yaralı geziyoruz. Lazım, lazım da

nasıl olacak dünyanın hali böyleyken, politikayı biliyorsun, diyorum; Allah'tan bunu umuyoruz biz, diyor.

Allah'tan bunu umuyorlar.

Telefon çalıyor, elimdeki kitabı bırakıp kaçıyorum. Güney Beyrut'ta evvelsi gün Hizbullah tartaklamaya kalktığında mucize gibi faydalı Türk pasaportu burda lanetli. Lanet doğru kelime evet. Soykırım müzesine ruhumda derman kalmadığına karar veriyorum.

Babaannem Filistinli ama anneannem Erzurumlu, eniştesini Ermeniler öldürmüş. Çünkü bir gün önce birtakım Ermenileri öldürmüş sonra kılıcını temizlememiş, ertesi gün kılıç, üstünde kurumuş kanlarla kınından çıkmamış. Hem egoyu durultmaya uğraşıyorum hem buralarda her tarafa bir vesileyle birtakım karmalarla bağlantılı gibi dolaşıyorum. Gecenin birinde Şam'da sokakta nargile satan ihtiyar adam Diyarbakır deyince babamın büyük dedesi Diyarbakırlıymış diyorum adam birazdan ağlıyor. Hayatta en sevdiğim yer Suriye çölündeki Mar Musa'da tanıştığımız Iraklı komünist politikacının karısı, vicdan gibi dolaşıyorsun, diyor. Ama Erzurum sebebiyle uyuyamadığımı arkadaşım Varja biliyor kitapçıdaki kıza söyleyemiyorum, başka kimseye söyleyemiyorum. Sahiden vicdan olsam daha cesur olurdu bazen.

Yolda iki ihtiyar adam Türkçe konuşuyorlar, durup dinliyorum. 60 sene önce biri Kayseri'den biri Üsküdar Bağlarbaşı'ndan gelmişler. Üsküdarlı olan üç beş kere hoşgelmişsiniz diyor. Çok kıızıyorsunuz değil mi bize diyorum, kızdırıyorlar ne yapalım, diyor Kayserili. Apikoğlu sucuklarından konuşuyoruz, Apikoğlu Amerika'ya gitti sonra, orda öldü diyorlar.

Çay ve nargileye ihtiyacım var, bir yer tarif ediyorlar, girip oturuyorum, bir de Feyroz şarkıları koyuyorlar, bunları yazıyorum.

Burda biranın yanında bir torba taze bezelye, bir torba da taze bakla koyuyorlar, açıp açıp içini yiyorlar, kabuklar masada dağ oluyor.

Şam değil çam fıstıklı koca bir kutu baklava alıyorum köye, ormana dönüyorum. Feyroz ve Arapça alt yazılı Kemal Sunal filmleri de alıyorum. Aşağıda bizim şoförlerden Velid, beni görünce kamyonuna atlayıp tepeye çıkarıyor. Buraların usulü kahve yapıyorum, ayarı yanlış olmuş, çok acı, baklavanın yanında iyi gider, diyor Velid iyi iyi. Farouk baklava bayatmış diyor. Çok acı kahveyi fincan fincan içiyoruz sonra gidip minik sedir ağacı fidelerinin otlarını temizliyoruz.

Yorgunluktan bana ay dendiğini söylemeyi unutuyorum.

veriyor, bir şeye ihtiyacın olursa ara, diyor, teyzeye gidiyoruz.

Duvarlara binalara içimi çeke çeke bakarken ikinci taksinin şoförü dayanamıyor, ne oflayıp pufluyorsun, zemaan, zemaan, diyor. Üstünden zaman geçti, eskide kaldı, sen niye buraya geldin sağa sola bakıp daralyorsun.

Savaştan konuşmak ayıp gibi burda, savaş demiyorlar zaten, olaylar diyorlar, ya da öbürlerinin savaşı diyorlar Lübnanlılar. Savaşın tarafı bütün etnik gruplar için, başkalarının başlattığı bir şey bu şey.

Sabra ve Şatila'daki mezarlık çöplük olarak kullanılmış yakın zamana kadar. Orda öldürülen binden fazla mültecinin yattığı mezarlık..

Savaşta kaybolan onyedibin kişinin akrabaları bir araya gelip sevdiklerinin izini sürmeye çalışıyorlar. Bir milletvekiline gitmişler, adam demiş ki kimin kimi öldürdüğünü kim hatırlıyor?

Bir kadın biniyor ikinci taksiye, telefonda Fransızca konuşuyor; sonra şoför ne dediye bana dönüp, aaa hiç Türk'e benzemiyorsunuz, Türkler kibirli olur, diyor. Türkler kimliklerini kaybetmiş, ortada kalmış, batıya ya-

Uluslararası

Yunanistan 1944-48: Yitirilen devrim

1300 çalışan ortak "çıkarlar" ekseninde, temsiliyet birimlerini "dert birliği alt birimleri" ismi altında oluşturmaya ve bir tabandan doğurgan örgütlenme şeması çıkarmaya çalışıyoruz

Akropolis'in antik kalıntıları üzerindeki çarpıcı bir slogan gözlerimizi kamaştırdı: "Avrupa Ayaklan!" Altında aşına 'KKE' yazılı bu slogan, hafızamızı 65 yıl geriye, İkinci emperyalist dünya savaşının bittiği 1945'lere taşıdı. Bugün tüm dünya Yunanistan'da aylardır süren aralıklı genel grevlere, çatışmalara, direnişlere tanıklık ediyor. Bir işçi devriminin olasılıklarının nasıl heba edildiği de görülüyor. Yunanistan'da geçen yılın Aralık ayında başlayan ve hala aralıklarla süren direniş, aynı zamanda dünden kalan gelenek-görenek, ya da daha doğru bir deyimle tarihsel ve devrimci hafızanın yaşamdaki somut ifadesi olarak da algılanmalıdır.

Peki ne oldu 65 yıl önce?

Yunan halkı, 1941'le 1949 yılları arasında antik Yunan yazarları Euripides, Aeschylus ve Sophocles'in trajedilerinden daha büyüğünü yaşadı.

Nisan 1941'de Yunanistan'ı işgal eden Nazi Almanya'sına ilk yanıt aynı yılın Eylül ayında Milli Kurtuluş Cephesi (EAM) ve ordusu (ELAS)'ın kuruluşuyla verildi. Bu örgütler Yunanistan Komünist Partisi (KKE)'nin önderliği altında faaliyet gösteriyordu ve üye sayıları partinin çok üzerindediydi.

Yunan iç savaşı, Nazi işgaline karşı kent direnişi, dağ gerillası ve işgalci güçlerin alt yapılarını tahrip etmeye yönelik çok yönlü bir mukavemettir. Direnişin gücünü sadece şu örnek bile yeterince açıklar: Alman ordusunun komutanı tüm Yunanlı erkeklerin Alman toplama kamplarında çalıştırılması emrini verir. Atina caddeleri "Almaya'ya işçi yok! Kahrolsun Alman zindanları!" sloganları ile donatılır ve protesto mitingleri düzenlenir. Atina'nın merkezindeki Syntagma meydanını dolduran 200.000'in üzerindeki silahsız işçi, Çalışma Bakanlığı binasına doğru ilerlediğinde binayı koruyan İtalyan askerleri ateş açar. Sonuç en az yüz ölü ve yüzlerce yaralı olur. Ama göstericiler binayı ele geçirerek, tüm dosyaları binayla birlikte yakar. Bu sayede zorla çalıştırma yasası uygulanamaz.

1944 ortalarında ELAS, Atina ve Selanik dışında tüm ülkeye egemen olmuştu. Nazi Almanyası, Avrupa'nın diğer ülkelerinde oldu-

ğu gibi, İngiltere önderliğindeki müttefikler ya da Sovyetler Birliği'nce değil, komünistlerin önderliğindeki Yunan direnişi sayesinde yenilgiye uğratılmıştı. Nüfusu 7 milyon olan halkın 2 milyonu aktif olarak direnişe katılmıştı ve ELAS'ın da 130 bin kişilik silahlı savaşçısı vardı.

Peki Almanların bıraktığı siyasi boşluğu kim dolduracaktı?

Yunan halkı ve direniş hareketinin, kolaylıkla iktidara el koyabileceği ve sosyalist bir devrimi gerçekleştirebileceği bir fırsat ortaya çıkmıştı. Zaten 1944'de kurtarılmış bölgelerde geçici bir hükümet bile kurulmuştu. Eğer KKE (Yunanistan Komünist Partisi) ELAS'a Atina'ya girme emri verseydi, komünistler iktidarı almış olacaktı. EAM (Milli Kurtuluş Cephesi) mitinglerde 500 bin kişiyi toplayabiliyordu ve Yunanistan halkının çoğunluğunun desteğini elde etmişti. Ama 1934'te KKE'nin aldığı sosyalizme barışçı yoldan geçiş ve "halk cephesi" hükümetleri, yani burjuva partileriyle faşizme karşı koalisyon kurma kararı konusunda EAM'la yapılan konuşmuş anlaşma Yunanistan devriminin trajik sonu oldu. Stalin'in Yunanistan'ı Britanya nüfuzuna terketmek konusunda Churchill'le tam bir mutabakata varması sonucu, İngiliz

işgalinin yolu açılmış oldu. Yunanistan'ın Sovyetler Birliği ile sınırı olmadığından SSCB güvenliği açısından önem taşıması ve Kızıl Ordu işgali yerine otantik bir devrimin potansiyel riskleri nedeniyle, Yunan devrimini feda edilebildi.

Şubat 1945'e gelindiğinde Yugoslavya'da Tito'nun partizan ordusundan da esinlenen ELAS Yunanistan'ın üçte ikisini elinde tutuyordu.

İngilizler Yunanistan'a askeri çıkartma yaptığı ilk işleri hapisanelerdeki faşist mahkumları serbest bırakıp ELAS'a karşı silahlandırmaktı. Binlerce İngiliz askeri ELAS militanlarını silahsızlandırmak ve silahlarını bırakmayanları katletmek için seferber oldu. 7 bin ELAS gerillası gerici ve faşistlerin eline teslim edildi. Alman faşizminin yerini bu kez İngiliz emperyalizmi ve onun hükümetin başına oturduğu Papandreu almıştı. Aralık 1945'te Papandreu ELAS'ın Atina'ya girmesini yasakladı. EAM genel grev çağrısında bulundu ve ELAS da Atina'nın 28 polis karakolundan 21'ini işgal etti. İtalya'dan daha fazla sayıda İngiliz birlikleri getirildi ve 3 Aralık'ta EAM'ın düzenlediği mitingi ateş yağmuruna tutarak, 23 göstericiyi öldürdüler ve 150'sini yaraladılar. Sıkıyönetim ilan ederek 3 ELAS

Kültür & Zihniyet

birliğini silahsızlandırmayı başarırken, ELAS mevzilerine havadan saldırılar düzenlendi.

Atina'nın içinde ve çevresinde gerçek bir savaş başlamıştı. ELAS gerillaları İngiliz tanklarına ve taşıyıcılarına saldırılar düzenleyerek, direniyordu. En son içinde 250 mahkumun bulunduğu bir İngiliz üssünü ele geçirdiği saldırıya karşı girişilen misilleme sonucunda, ELAS Atina'nın 100 kilometre dışına çekilmeyi kabul etmek zorunda kaldı.

Daha önce KKE'nin önderliğindeki ELAS, o güne kadar KKE'ye rağmen mücadeleyi sürdürüyordu.

Atina'ya gelen Churchill, Yunanistan'a Stalin'in onayı ile girdiklerini, Bulgaristan, Macaristan ve Romanya'nın kaderinin ise, Stalin'in elinde olduğunu tüm dünyaya ilan edecekti. Bu açıklama üzerine barış adı altında ateşkes ilan edildi. ELAS Selanik'den ve adalardan çekilmeyi kabul edecek, tutukluların değiş tokuşu gerçekleştirilecekti. Barış görüşmeleri sürerken, İngiliz birlikleri Yunanistan'ın daha geniş alanlarına yayılıp, buraları da kontrolleri altına almaya koyuldular. Özellikle 114 sendikacının idam olayı, ELAS'da bir kırılmaya yolaçtı. Birçoğu teslim oldu, diğerleri de tutuklanarak Almanların cinayetleri ile aynı düzeyde savaş suçlusu olarak yargılandı. Temmuz 1945'de 20 bin ELAS gerillası tutuklanmış ve 500'ü idam edilmiş bulunuyordu. 1945'te Moskova bu rejimi resmen tanıdığını ilan etti. Ama tanımayanlar da vardı.

Aynı yılın sonunda dağlarda DSE (Yunanistan Demokratik Ordusu) kuruldu ve üslerini Yugoslavya sınırına yakın bölgelerde konuşturdu. İlk elde 100'den fazla köyde ve yerleşim merkezinde egemen oldu. Ekim 1946'da tüm ülkede kontrolü ele geçirmek için büyük bir kampanyaya girişti. İngiliz varlığına ve Amerikan desteğine rağmen Demokratik Ordu'nun sayısı hızla artarak, 23 bine varmıştı. Bir süre sonra anti-faşist partizan savaşçılardan daha büyük güç haline geleceklerdi. Şehirlerdeki karşı-devrimci katliam ve terörden kaçan bir yığın insan da DSE safına katılıyordu. Ancak DSE işçi sınıfından da tecrit olmaya başlamıştı. DSE denetlediği alanları genişlettikçe, hala Moskova'dan onay ve destek almayı hayal ediyordu. Oysa Stalin bu ayaklanmanın mutlaka son erdirilmesini istiyordu, çünkü Demokratik Ordu'ya destek Yugoslavya'dan geliyordu. 1948'de birçok KKE militanının protestosuna rağmen, Yugoslavya Kominform'dan atılınca Yugoslav sınırları DSE'ye kapanmış oldu.

Stalin böylece bir taşla iki kuş vurdu, ancak 1949'da sona eren iç savaş, Stalinizmin sicilindeki en önemli ihanet belgelerinden birisi olarak kalacaktır.

Bugün, 2010 yılında Akropolis'in harabeleri üzerindeki "Avrupa Ayaklan!" şiarının bir harabeden çıkıp hayata geçebilmesi için, önce o sloganın imzacısı olan KKE'nin sicilinin yenilenmesi gerekiyor. Devrimci rüzgarların esmeye başladığı dönemlerde yığınların hafızası da devrimci bir hafızaya dönüşür.

Kültür & Zihniyet

Ben de 'taş atan çocuklar'da

Muhallifler AKP'yle şimdi hesaplaşmaktan kaçınırsa, çocuklar büyüdüğünde şüphesiz kendi hesaplarını kendileri görmek isteyecek

Fırat Can Kalyon

Polise taş attığı iddiasıyla 13 yıl 6 ay ceza alan Berivan mektubunda "canım yanıyor" dedi. Hakkında "Örgüte üye olmamakla beraber örgüt adına suç işlemek"ten 7,5 yıl, "gösteri yürüyüşleri kanununa muhalefet"ten 5 yıl, "örgüt propagandası yapmak"tan bir yıl hapis istemiyle dava açıldı. Cezası yaşı nedeniyle 7 yıl 9 aya indirildi. Berivan'ın şu cümleleri nerede olduğunu, nasıl yaşadığını oldukça iyi anlatıyor: "Ben daha 15 yaşındayım ve ilk defa cezaevine girdim. Burada hep ağlıyorum, buraya hiç alışamadım. Ailemin yanında olmak istiyorum." Cezaevindeki son görüşmelerinde Berivan annesine, "yüzümü پوشuyla örtüp fotoğrafımı çektiler, dosyama koydular. Her şeyi kabul edeceksin diye tehdit ettiler. Korktum sana söylemedim" dedi. Kardeşi cezaevinde olan Necla'nın bir gazete yayınlanan mektubu ise şöyle:

"Merhaba arkadaşlar,

"Benim kardeşim 5 aydan fazladır cezaevinde, taş atmaktan sebep hakkında 37 yıl ceza isteniyor. Dosyasındaki her çocuk içinde aynı ceza isteniyor. Neyse esas mevzuya gelelim. Diyarbakır E tipi cezaevinde benim kardeşimle aynı durumda 60'tan fazla çocuk var. Mektup almak onları çok mutlu ediyor. Ben sadece onun dosyasındaki göndermişim ve gönderdiğim mektupları onları çok mutlu etmiş, görüşte, telefonda, mektuplarında hep anlatmışlar.

"Akraba, eş-dost olmayanlardan mektup almak çok önemli, çünkü dışarıyla bağlarını böyle kuruyorlar. Yaşları 13-17 arası (benim kardeşim 16'sına cezaevinde girmişti) ve cezaevinde dışarıyla bağlarını koparmamaları çok önemli, hayatla bağlarını koparmamak anlamına geliyor bu.

"Göndermezseniz sorun değil ama gönderirseniz de lütfen 'ne yaptın keşke yapmasaydın, hayatını yaktın, devlete karşı gelinmez' gibi şeyler yazmayın rica ediyorum.

"Müstehcen şeyler de yazmayın! Hayata ve umuda dair şeyler yazabilirdeniz sevinirim. Hatta Kürt-Türk karışıklığını iyice kızıştırmaya çalıştıkları şu günlerde barışa dair umutlarımızı yazmak süper olur. Umud bulaşıcıdır, tıp-

kı öfke, nefret ve umutsuzluk gibi.

"Neyse başınızı ağrıttım. Yazmak isteyenler için; şimdilik ben sadece 4'ünün adını vereceğim eğer mektup göndermek isterseniz Diyarbakır E Tipi cezaevi 12. Çocuk Koğuşu, Bağlar/Diyarbakır Hebun Hakan Akkaya, Mehmet Zahir Yıldız, Mazlum Erenci, Ali Niçan, not: Zahir ve Hebun öğrenciydiler, şimdi okul yarıda kaldı ne anlamı var bilmiyorum ama yazmak istedim.

"Sevgiler Necla"

Terörle Mücadele Kanunu'na muhalefetten özellikle son üç yıldır yüzlerce çocuk tutuklanarak Diyarbakır E Tipi Kapalı Cezaevine konuldu ve konuluyor. Daha nice farklı illerde çocuk koğuşlarına konuldu. Bu "çocuklar" siyasi suçlu oldu. Gerçekten de oldukça politik olan bu çocuklar, bunun egemenler devletindeki cezai karşılığını da küçük yaşlarında öğrendiler.

Cezaevinde çocuklarla görüşen İHD'lilerin anlattıkları arasından birkaç anekdot tüyler ürpertici bir şekilde akıl sınırlarını zorluyor insanın: Henüz 16 yaşında olan S'nin, gece, koğuştaki arkadaşları uyuduktan sonra banyoya astığı çamaşır ipi ile kendisini astığını, o sırada banyoya giden çocuklardan birinin S'nin havada çırpınan ayaklarını ve can çekiştğini görmesi üzerine telaşla yatakhaneye koşup, diğer arkadaşından yardım istemesi üzerine iki çocuğun S'nin ayaklarından tutup yukarı doğru kaldırarak boynundaki ipi çıkardıklarını ve onu son anda bu şekilde kurtarabildiklerini anlattığı bu olay, çocukların nasıl bir ruh hali içinde olduklarının acı bir göstergesi.

Çocuklar, yazdıkları mektuplarda en çok gör-

dükleri işkencelere ve barışa dair umutlarına değiniyorlar. Çocukların işkence ve umudu aynı mektup içerisinde anlatabiliyor olmaları üzücü ama bir o kadarda onur verici. Cezaevinde devamlı türkü söyleyip resim yapan, tiyatrolar oynayan, halaylar çeken çocuklar, en çok bunları yaptıklarında dayağa maruz kalıyorlarmış. Devamlı gardiyanlar tarafından aşağılandıklarını da söylüyorlar.

TMK mağduru bu çocukların suçu var elbette: Kürt olmak, taş atmak! Peki kime yapıyorlar bunu? Neden yapıyorlar? Yıllardır egemenlerin üzerlerinde hüküm sürdüğü, savaş uçaklarının uçtuğu, bomba seslerinin eksik olmadığı, ağabeylerinin/ablalarının dağlarında olduğu topraklarında daha doğarken başlıyor bu çocukların cefası.

Anadillerinde bir adları bile olamıyor daha. Çoğu okumayı, yazmayı kendi öğreniyor. Okula gitmek isteyenleri Türkçe öğrenmek zorunda oluyor. Okulda bitmiyor çektikleri, Kürt olmaktan utanacak hale getirilmek isteniyorlar. "Kahraman ırklar"ı öğretiyorlar onlara, kendisi hiçbir zaman olmayacak o ırklar arasında! Millet olmayı öğretiyorlar ama hiçbir zaman bulamıyor kendisini orada! Hayatlarında savaş, dövüş, kavga hiç eksik olmuyor. İrk olmayı değil, halk olmayı öğreniyor bu çocuklar. 38'den bugüne, yüreklerinde karanlıkları eksik olmadı bu çocukların. Daha geçtiğimiz günlerde ırkçı saldırılarda kaybettik bir Kürt gencini; Muğla'da üniversite öğrencisi Şerzan Kurt'u. Aşağılanmaktan, dışlanmaktan, yok sayılmaktan bıkmışlığın isyanıdır bu çocukların attığı taşların her biri. Savaşmanın oyun olmadığını biliyorlar ama oyun oynamayı savaşa feda ediyorlar. Etmek zorundalar. Barışı özliyorlar. Barışa kadar da

Kültür & Zihniyet

nım!

savaşacaklar.

Barış özleminin bir kez daha haykırıldığı bir 8 Mart'ta İzmir'de konuşan Sultan Ana, beyazlar giyip çıkmıştı kürsüye. Bir oğlunu dağda kaybetmiş, bir oğlu okuyor. Hiçbir yerde "terörist annesi" olduğu gerekçesiyle ev bulamıyor. Ama gittiği her alanda barışı haykırıyor. Kürtçe haykırıyor Sultan Ana, söylediklerini anlamadan dahi ne demek istediğini anlıyorsunuz sesinden ve gözlerinden.

Trajediyeye bakın! Polisten her türlü gazı, dayağı, copu yiyen çocuğa, yarım saat sonra -yandaş medya kameralarının karşısında- şeker veriyor polis. Abisinin cenazesini hatırlıyor çocuk. Evlerinin önüne bir paçavra gibi atılan bedenini! Sonra aynı devletin polisi ona şeker veriyor. Ama o yüreği büyük kendisi küçük çocuk, teslim olmuyor, katillerin kirli oyununa. Yandaş medya gazetesi şöyle bir başlık atıyor ertesi gün kocaman puntolarla: "Onlar taş attı, polis şeker dağıttı!". Bu trajediyi her gün yaşıyoruz, her gün izliyor batıdakiler. İzmir'de eline taşıma sopasını alan sokağa çıkıp, Kürt Halkı'na cenge giriyorlar.

Anlatmak istediğim, bu çocukların kültürel dışlanmışlıkları, sosyo-ekonomik ezilmişlikleri, onları birer direnişçi ve militan yapıyor. Onları yataşatan küçük yüreklerinde besledikleri büyük düşler ve umutlardı. Bu çocuklar, ölmeyi ve öldürmeyi değil, insanca yaşamayı istiyor ve tüm kirli oyunlara, dayaklara ve işkencelere sessiz kalmıyorlar.

Haykırıyor Kürt çocuğu:

Burada kim soracak beni?

Kime anlatacağız derdimizi?

Anlamıyorlar bizi,

Kimle yaratacağız kardeşliği?

Bizi de alın aranızda.

Şarkılarınıza, türkülerinize,

Halaylarımıza bizi de alın.

Savaşlarımıza değil, bayramlarınıza alın.

Şenliklerinize bizi de alın.

Bir ışık verin bize.

Muğla'da Şerzan'lar, Diyarbakır zindanlarında Berivan'lar ve niceleri için...

Not: TMK mağduru çocuklara mektup yazmak, umutlarına umut katmak için www.ihd.org.tr adresini ziyaret edebilirsiniz.

Aysel Sağır

Bir 12 Eylül sabahına karşı düşerimizi paramparça edip, ütopyamızı ellerimizden aldıklarından sonra başladı bu karabasan. Bizleri eski ve kirlenmiş dünyanın çözümsüz batağına itmişlerdi artık.

Anti-ütöpik gele(meye)cek...

Pervari'de patlayan olay, çürümüş bir toplumun tezahürü olabilir mi? 13-14 yaşındaki çocukların biri erkek, diğeri kız 3-4 yaşlarındaki çocuklara tecavüzünü "sapıklık", "vahşet" olarak nitelemek sorunu çözecek mi? Keşke öyle olsaydı, o çocuklar, sapık bir anne ve babanın sapık çocukları olsaydı keşke de biz de rahat etseydik... Bir 12 Eylül sabahına karşı düşerimizi paramparça edip, ütopyamızı ellerimizden aldıklarından sonra başladı bu karabasan. Bizleri eski ve kirlenmiş dünyanın çözümsüz batağına itmişlerdi artık. Gündelik yaşamdan, üçüncü sayfa haberlerine taşınıp durmaya başladık. Bedenlerimizden taşıyordu enerjimiz. Sevgiyi, cinselliği yaşamın güzellikleriyle bütünleyip dışsallaştıracak araçlarımız alınmıştı elimizden. Ucuz televizyon dizilerine, üçüncü sınıf melodramlara, beynimizin kıvrımlarında kırılcılığı besleyen müziklere mahkum ettiler bizi. Bütün felaket 12 Eylül'den sonra başladı. Nihilist, kinik olmayı öğrettiler bize, hem de zorla. Henüz doğmamış olanlara güzel düşlerin kırıntısı bile bırakılmamıştı artık. Pervari'de bebeklere tecavüz eden 13-14 yaşındaki çocuklar işte bu güzel düşlerin kırıntısına bile sahip olamayacak çocuklardı. Onların kaderi otuz yıl önce belirlenmişti. Bu kader toplumun kaderiydi. Bu çocuklar, bu toplumdur. Üstünde çalışılmış, ayarları belirlenmiş bir toplum, artık bebeklere tecavüz ediyor.

Rainer Funk, yirmi birinci yüzyıl insanının yapılanmasını incelerken daha da derinlere gider örneğin; "üretken bir karakter yönelimi insanı sosyalleşme, duygusal ilişkiler kurma, başka bir insanla yaklaşma becerisini kullanma, gerçek anlamda bütün duygusallığıyla ona yönelme, doğrudan iletişim kurma, kendini bir başkasının yerine koyma ve onunla duygudaşlık yapma yolunda teşvik etmektedir. Ayrıca sosyalleştirici etki kendini, yabancı ve kendinden olmayan insanlara, kültürlere ve inançlara gösterilen ilgi, hoşgörü ve 'açık görüşlülükte' belli eder. Buna karşılık üretken olmayan yönelimin mesafe koyucu bir etkisi vardır...Kendinden olmayanla ve yabancıyla ilişki kurduğunda korku ve saldırı-ganlık duyguları alarma geçmekte, bu duygulara bi-

linç düzleminde kendini üstünleştirmeye, mesafeyle veya kendini ayırmayla tepki verilmektedir."

Kriminal alana sıkıştırılmış tecavüz

Yirmi birinci yüzyılın insan yapılanmasını küreselleşmenin, uluslar arası sermayenin, iletişim teknolojisinin nasıl belirlediğini; insanın, sosyal, psikolojik, cinsel davranışlarını en ince ayrıntısına kadar nasıl yönlendirdiğinin analizini yapan Funk, Türkiye ve özellikle de Güneydoğu'daki yetişkin ve çocukların psikik-cinsel-sosyal davranışlarını indirgeyerek analiz etseydi varacağı sonuca tıpkı yukarıdaki gibi olacaktı kuşkusuz. Zira, henüz ergen bile olmamış aynı bölge çocuklarının tutuklanıp yargılanmaları, bütün çevrelerinin şiddetle örülmüş bir ateş çemberinden oluşması, kriminal alana sıkıştırılmaya çalışılan tecavüz olayının arka planını yeterince aydınlatmıyor mu?

"Polis sustu. Jandarma kıpırdamadı..." diyor büyük bir gazetenin köşe yazarı. Bir an önce suçluların gerekli cezalara çarptırılmasını, acele edilmediği için de şaşkınlığını dile getiriyor. "Çocuklar tutuklu değil" ifadesine atıfta bulunurken, en çok da çocukların verili bir dünyanın etkilerini yansıttıklarını düşünmüyor mu? Beyinleri ve kişilikleri yaşanmışlıklarla henüz kirlenmemiş olanların çocuklar olduğunu kendi çocuk geçmişinden biliyordur kuşkusuz. Zaten, sosyoloji ve psikik disiplinler de saptamışlardır ki, çocuklar daha çok çevrelerindeki modelleri taklit ederler. Peki, söz konusu tecavüzün, bölgede baskın olan model ve modellerin, henüz yaşamın yolunun başında olanlar tarafından taklit edildiğini söylersek çok mu gerçek dışı ve abartılı davranmış oluruz? Acaba Güneydoğu yarası, kanaması bir yana, mikrop saçıyorken böyle, tüm olan bitenlere ülkenin ücre yerinde yaşanan başka bir toplumun sorunu olarak mı açıklıyoruz? Funk, yine, yirmibirinci yüzyıl insanının en karakteristik özelliğini formüle ederken şöyle diyor; "Gelecekle kurulan ilişki anti-ütöpik ve 'sorumsuzdur.' Sadece bugün vardır ("gelecek biziz"); sosyal, toplumsal ve siyasal gelecek tasavvurları veya kalıcı ekolojik konseptler geçersiz ve ideolojik oldukları düşünülerek kuşkuyla karşılanmaktadır."

12 Eylül'le bu toprakların insanın elinden alınan ütopya, Güneydoğu'da yaşamın karabasanı oldu. Ülkenin batısında, kent merkezlerinde kirlenilen yaşamlar, her türden şiddet ve vahşetle ülkenin başka bir coğrafyasında temizlenmeye çalışılıyor artık. 12 Eylül'le ellerimizden alınan düşerimiz için adım attığımızda kirli olanla hesaplaşmaya adım atacağız gibi gözüküyor.

Kültür & Zihniyet

1 Mayıs erkektir kadın olaca

Toplumsal cinsiyet ne sadece kadınların ne sadece gey, lezbiyen, biseksüel, travesti, transseksüellerin sorunu. 1 Mayıs'taysa bu en çok heteroseksüel solcu erkeklerin, erkekleştirilmiş kadınların sorunu.

Emine Özcan

"Birlikte geleceğim arkadaşlarımdan biri hamile olduğunu öğrenmiş, doktor 'riskli durumdasın dikkat et' demiş, bir diğerinin çocuğu hastalanmış, bırakıp gelemezmiş. Kayınpedirim sendikayla gidiyormuş, minibüste boş yer yokmuş, o mitinge gideceği için kocam için başında olmak zorunda, bu durumda çocuğumu bırakacak kimsem yok. Hadi annemlere bıraktım diyelim. Tek başıma yola nasıl çıkacağım. Yollar kapalı zaten. Ben gidemeyeceğim."

1 Mayıs arefesinde, Gebze'den arkadaşım telefonda böyle dert anlatıyordu.

Ümraniye'de politika yapan Nazlı'nın sözleri geldi aklıma: "Beyoğlu'nda feminizm kolay, sıkıysa mahallelerde yapın" diyordu. 1 Mayıs'a kadar Nazlı haklıydı. 1 Mayıs'taysa Beyoğlu'nda da feminizmin kolay olmadığı görüldü. Yer gök Bey'di ve Oğlu'ydu. Yani 1 Mayıs'ta kadınlar azdı. Kimse kızmasın. Kadınların hemen her alanda görünmez kılınmasına karşın nerede, ne kadar olmalarının değil "olmalarının" kıymetli olduğu; bu varoluşun muhakkak altının çizilip öne çıkarılması ve pozitif algılanması gerektiği ilkesini 1 Mayıs için çöpe attım. 99 erkeğin yanında 1 kadının varlığından umutlanmadım. Boş verdim bardağın yarısının dolu mu yoksa boş mu olduğuna. Çünkü bu ilke görünmezliği de pekiştirmeye başladı.

Tertip komitesi Lambdaİstanbul'u selamlamadı

Kadın katliamının alıp yürüdüğü, cinsel istismarın çocukları ve çocukluğu yok ettiği, kadın yoksulluğunun katlanarak büyüdüğü bir ülkede sokakları kimlerin tuttuğunun kritik önemi var. Plazalarda, fabrikalarda, ev-

lerde, bankalarda, okullarda, hastanelerde varken yok edilen kadınların, eşitlik diye yola çıkan sendikalarca örgütlenen sokaklarda, miting meydanlarında, 1 Mayıs alanlarında görünmez kalması başka bir zihniyet meselesi. Bir kadın olarak gönlümün razı gelmediği, tam da bu erkek zihniyet. Taşları bir ke-re yanlış diziyorsanız yanlış yükseliyor, 1 Mayıs'ta olduğu gibi kadınlara duvar oluyor.

İşte tam da bu zihniyet meselesinden dolayı bir sendika 1 Mayıs minibüsüne dahi kadın kotası koymayı akıl edemiyor. Sanki kadınların değil de erkeklerin evden çıkması zor-muş gibi sesinin gür çıktığına inanılan büyük-lar minibüslere, otobüslere dolduruluyor. İşte tam da bu zihniyet meselesiyle başka ne-ler oluyor?

Elinde mikrofonla tek tek alana girenlere, isimlerini zikredip "hoş geldiniz" diyerek te-zahüratta bulunan 1 Mayıs tertip komitesi üyeleri, sıra gey lezbiyen, biseksüel, travesti, transseksüel örgütlenmesi olan lambdaistan-bul'a gelince sessiz kalıyor. "Hoş geldiniz" demiyor. Homofobiye karşı nasıl mücadele edeceğiz? Kapınıza gelen ve "eşcinselim, iş-ten atıldım" diyen bir işçiye ne cevap vereceksiniz? "Hastasın, tedavi ol" mu diyeceksi-niz?

O alana, tacizci erkeği koruyup kollayıp mağ-dur kadını aşağılayan, kapının önüne koyan Sine-Sen'i sokarken ensesini sıvazlamış ol-dunuz ama...

Yillardır kadın mücadelesi yürütüp erkek sendikaları değiştirmeye baş kuyan feminist üyesini bir çırpıda gözden çıkararak Hava-İş'e methiye düzdünüz ama...

"Koy AKP'ye, koy IMF'ye, koy faşistlere hep-si göt olsun, emekçi halkım iktidar olsun in-şallah" sloganıyla alana giren "fırlama yara-maz çocuk" Çarşı'ya "hoş geldin aramıza" dediniz.

Bir sorun ki adı yok

Sendikalarınızın, örgütlerinizin bildirilerine, "Kadınlar, iktidarın uyguladığı SSGSS'yle, be-dava kreş hizmetini çok görmesiyle, patron-ların doğum, emzirme izni vermemesiyle, önce işten çıkarılan olmalarıyla iki kez ezili-yorlar" diye yazmasını biliyorsanız isyanla-rını kendilerinin dillendirmesinin ne kadar mühim olduğunun da farkına varmalısınız.

Ne zaman erkek işçilerin de evlerinin pat-ronları olmasına müsaade etmemeyi ve bu işe sözüm ona eşitlik politikası yaptığınız ça-tıları düzenlemekle başlamayı gündeminize alacaksınız?

Kaç sendikanın başkanı kadın, kaç sendika-da kreş var, kaç sendikada kadın üye sayısı erkek üye sayısıyla eşit?

Tekel mücadelesinin önünü tutan kadınları pohpohlarken gerçekten cesaret gösterdik-lerini anlıyor musunuz ki?

Toplumsal cinsiyet hakikaten baş belası!

Toplumsal cinsiyet ne sadece kadınların ne sadece gey, lezbiyen, biseksüel, travesti, transseksüellerin sorunu. 1 Mayıs'taysa bu en çok heteroseksüel solcu erkeklerin, er-kekleştirilmiş kadınların sorunu.

Akşamında haber bültenleri, "1 Mayıs İstan-bul, Taksim'de coşkuyla kutlandı" diye anons geçtikleri haberlere erkek sendika başkan-larının gür sesli konuşmalarından alıntılarla

ak

Yeter ki, onursuz olmasın aşk

Bawer Çakır

41 yıl önce, haziranın sonlarında bir gece ABD'nin New York şehrinde, Stonewall adlı bir kulübe haraç almak için gelen polisler içerideki "o biçim" insanlara sataştı. Kulüpten para almanın aynı sıra insanları tehdit eden polisin çirkin tavrı karşısında "içeridekiler" bu kez sessiz kalmayı tercih ettiler.

Siyah bir transın duvarda kırdığı şişe ve "yeter artık" feryadıyla hareketlenen kulüpteki öfke dışarı taştı, Birkaç gün süren sokak ayaklanmalarına dönüştü. İşte o gece tarihe dünyadaki lezbiyen, gey, biseksüel ve transların özgürlük yürüyüşlerini başlattıkları gün olarak geçti. Ve 41 yıldır, dünyanın birçok yerinde bu güne atfen düzenlenen etkinliklerde hem Stonewall ayaklanması anıldı hem de LGBT'ler yıllarca maruz kaldıkları ayrımcılığa, homofobiye, ırkçılığa, transfobiye, alaylara ve

hakaretlere karşın dört elle sarıldıkları kimliklerini saklamayarak "afişe" etti ve "siz ne dersiniz deyin, biz utanmıyor, kendimizle gurur duyuyoruz" dediler. Ne şanslıyız ki bu günlerin gerçekleştiği yerler arasında 18 yıldır İstanbul da var.

Stonewall'da filizlenen özgürlük mücadelesinin dallarından biri 18 yıl önce, 1993'te İstanbul'a ulaştı. Ve bugün Lambdaistanbul olarak faaliyetlerini sürdüren LGBT derneğinin kurulmasına da vesile olan ilk "Eşcinsel Onur Haftası" düzenlendi. Yürüyüş için İstanbul Valiliği'nin engeli nedeniyle sokağa çıkamaları da yapılan etkinlikler o günün Türkiye'sini düşündüğümüzde gayet cesur sayılabilecek bir adımdı. Aynı zamanda devrimciydi de... Hatırlatmakta fayda var, o valilik 15 yıl sonra, 2006'da dernekleşen Lambda'yı kapatmak da istedi.

İstanbul'daki Onur Haftası etkinlikleri, ülkedeki politik havanın da etkisiyle, ➤

devam ediyor, yine erkek solcuların kendi aralarında çıkardıkları arbedeye yer veriyor ve kenar süsü olarak "kadınlar da vardı" diye bitiriyordu. Buradaki "da", dahi anlamında bittabii ayrı yazılıyor. "Ayrıca kadınlar da vardı" cümlesi nüfusun yarısının kadın olduğu bu coğrafyada "Tanzanya'dan kılıç kalan ekibi de kutlamalara katıldı" kadar masasız gelmeli artık.

Ankara'da neler olduğunu satır arasında şöyle öğrendik: "Kutlamalarda Pembe Hayat transseksüelleri gibi ilginç gruplar da boy gösterdi". Sınıf mücadelesi başka bir şey mi diyorsunuz? "Patronsuz, pezevenksiz bir dünya istiyoruz" sloganına kulaklarınız sağır kalmış o halde.

Karma örgütlerde her türlü engele rağmen alanda olmayı başarıp kutlama yapan kadınları, seneye mikrofonları, kortejlerde kotası, "kadın katliamına son" yazılı kendi gerçek gündemlerini anlatan pankartları şart koşmaları gibi zorlu bir süreç bekliyor.

1 Mayıs'ın "tatlı" yorgunluğundan sıyrılıp "ne de güzeldi" diye gerinen erkeklere gelince... Bence 1 Mayıs aynı zamanda toplumsal muhalefetin toplumsal cinsiyetle ilgilenmek zorunda olduğunun bir resmidir adeta.

1 Mayıs tatil olmuş, 1 Mayıs'ta Taksim'de kutlama yapmak meşruluk kazanmış. 1 Mayıs'ta polis şiddeti dizginlenmiş. 1 Mayıs 2010'da iki yüz bin kişi Taksim'e çıkmış, "Taksim" mücadelesi zaferle nihayete ermiş.

Bravo, tebrikler. Muzaffer erkekler.

Seneye 1 Mayıs için naçizane slogan önerim: 1 Mayıs erkektir kadın olacak!

Kültür & Zihniyet

LGBT'lerin kendi meselelerini konuştukları "küçük etkinliklerden" memleket meselelerini de konuştukları "büyük organizasyonlara" döndü yıllar içinde.

İstanbul'daki ilk LGBT Onur Yürüyüşü, Ankaralı örgüt Kaos GL'nin 1 Mayıs 2001'de "eşcinsel emekçiler" olarak alana çıkmasını hemen ardından, 2002'de Taksim'de, İstiklal Caddesi'nde gerçekleşti. Ellerinde siyah bir tabut taşıyan 25 kişilik grup hem LGBT'leri bu mezarlara hapsettiği için toplumu eleştiriyor hem de LGBT'leri saklanmaktan vazgeçip sokağa çıkmaya davet ediyordu. O yürüyüşe katılan hiçkimse, Birkaç yıl sonra bu yürüyüşe binlerce kişinin katılacağını tahmin etmiş miydi bilmiyoruz. Ancak, özellikle 2006'da başlayan ve geçen yıl ciddi anlamda bir kalabalıkla gerçekleşen Onur Yürüyüşleri kimi "devrimci", "demokrat", "özgürlükçü" çevrelerin hoşuna gitmese de ülkedeki en kitlesel sokak eylemlerinden biri haline geldi.

Remzi Altunpolat geçen sayılardan birinde, bu sayfalarda solun LGBT'lerle ilişkisini kaleme almıştı. Altunpolat'ın yazdıklarını hatırlamakta fayda gördüğümü söyleyerek devam etmek isterim.

1968'deki özgürlük rüzgarını arkasına alan, ABD'li LGBT'ler 1969'da hapsedildikleri kulüplere, ikili yaşamlara, yalan söylemeye mecbur bırakıldıkları hayatlarına, polise, kendilerini yok sayan hükümete, siyasetçilere isyan etmiş ve sokağa dökülmüşlerdi. Polisle çatışırken bir yandan da şarkılar söylüyor; adeta bir sokak partisindeymişcesine eğleniyorlardı.

Dünyada, özellikle ABD ve batı Avrupa'da, son yıllarda, özellikle kazanılan haklarının ardından Onur Haftaları kapitalist şirketlerin sponsorluğunda düzenlenen "eğlencelere", LGBT'lerin yeni, parlıtlı kıyafetlerini sergiledikleri "sokak defilelerine" döndü. Bu üzücü ilerlemeye rağmen telaş mahal yok! Zira hala İstanbul'daki gibi "derdi" olan insanların, mücadelesini sürdüren, haklarını geri almak için çabalayanların çığlık çığlığa haykırdıkları haftalar da düzenleniyor. Batı Avrupa'nın birçok önemli şehrinde belediyenin desteğiyle, sponsorlu Onur Haftaları'na karşı alternatifleri de düzenleniyor. Hala sevinbiliriz... Zira özgürlük için hala umutlu insanlar var. Ve ne güzel ki hala birçok insan birey olarak kazandığı haklarla özgür olmadığını düşünüyor. O meşhur slogan işte en çok da burada anlam buluyor kırımca, "Kurtuluş yok tek başına, ya hep beraber ya hiçbirimiz..."

Onur kavramı birçoklarınınca "ırkçı, faşizan" bulunuyor. Var olan bir şeyiyle onur duymanın ne kadar "kötü" olduğunu yazan birçok kişi oldu çeşitli mecralarda. Ama bu insanlar mesela, buldukları örgütlerde birbirleriyle şakalaşırken "ibne" demeyi sürdürdükçe, üzgünüm ama LGBT'ler bu "şakalara" inat onur duymayı sürdürecekler. Bu tartışma, henüz

LGBT'lerin haklarını, temsiliyetlerini veya yaşadıkları problemleri konuşmazken abesle iştigale giriyor. Elbette ki bana göre... Bu nedenle burayı kısa keseyim...

İstanbul'daki ilk yürüyüşün ardında, özellikle savaş, ırkçılık karşıtı hareketlerle yakın ilişkiler kuran, feministlerle "kardeş" olan, sadece homofobi ve transfobi meselesinde değil, kadın cinayetlerinde, Irak'a asker gönderilmesi sürecinde, vicdani retçilerin hakları söz konusu olduğunda, Kürtlere yönelik savaş çanları çalındığında da konuşur oldular. Çünkü, homofobi ve transfobinin de tıpkı Kürt, Ermeni, Roman düşmanlığı, cinsiyetçilik, hatta kapitalist sömürüyle aynı yerden kök aldığı biliyorlardı.

Bu yıl, 18. kez gerçekleşecek hafta için, ne tesadüftür ki Kadın ve Aileden Sorumlu (niye ki?) Devlet Bakanı Selma Aliye Kavaf'ın akla zarar açıklamalarından önce, "aile" teması seçildi.

Arkadaşımız Ahmet Yıldız'ın öldürülmesi, sanık olarak babasının yargılanmasıyla başlayan, Lambdaistanbul Aile Grubu'nun kurulmasıyla süren, LGBT derneklerinin "Türk ailesine aykırı" olduğu gerekçesiyle kapatılmaya çalışılmasıyla alevlenen "aile" kavramını tartışmak ve hep beraber "Türk aile yapısının" ne olduğuna, devletin neden ve sadece aileyi korumak istediğine, ailenin neden "öldürebilir, şiddet uygulayabilir" bir mekanizmaya dönüştüğüne ve neden bunun hoşgörülüğüne ilişkin sorulara yanıtlar aranacak ve tartışılacak. Bunu akademişyenler, hak savunucuları, edebiyatçılar, aileler ve çeşitli çevrelerden insanlarla yapacaklar.

Aylardır süren hazırlıkların sonuna yaklaşıyor. 18 Haziran'da İstanbul'da renkli günler başlayacak. Özgürlük mücadelesi sürdürürken kapitalist tuzaklara düşmemeye gayret gösteren, ancak bir türlü anti kapitalist mücadeleyi yürütenlerin kollarını açıp sarılmadığı Türkiyeli LGBT'leri yine... yeni... yeniden... özgürlük taleplerini sokağa taşıyacaklar. Garajistanbul, Pera Müzesi gibi mekanların ev sahipliği yapacağı haftada partiler, konserler, sergiler, atölyeler de olacak.

Yılın homofobik ve transfobik kişi ve kuruluşlarına verilen "Hormonlu Domates Ödülleri" de bu yıl beşinci kez sahiplerini bulacak.

27 Haziran Pazar günü saat 17.00'de ise, artık mücadele takviminde kendine yer edinen Onur Yürüyüşü gerçekleşecek. Haftaya dair ayrıntıları www.prideistanbul.org ve pride-istanbul.blogspot.com adreslerinden edinebilirsiniz.

Aşk, özgürlük, onur mücadelesi sürdüren LGBT'leri yalnız bırakmayacak devrimciler de Onur Yürüyüşü'nde gökkuşağı bayrağının bir ucundan tutarak sloganlara katılacaklar... Kurtuluş yok, tek başına ya hep beraber ya hiçbirimiz! Siz de orada olacak mısınız?

Sosyalist

Sosyalistlerin muhalif enerjisi, sınıf kını ve kuruluş özlemi ile karşıımızda duran dindar işçi ile ne yapacaklarına bir an önce karar vermeleri gerekiyor

Yücel Demirer

Türkiye'de tarihsel olarak merkezi siyasetin kısıyında yer alan sosyalistlerin İslamcılar ile uzaklığı, yakınlığı, dayanışma ve/veya işbirliği imkânları, ülke siyasal tarihinin hemen bütün dönemlerinde üzerinde şu ya da bu biçimde düşünülmüş olan bir konu. Ağırlıklı olarak anti-kapitalist bir algı ve gelecek tasarımı çerçevesi içinde şekillenen bu ilgi, soyut bir entelektüel merakın değil, aynı zamanda gerekçesini dünyanın içinden geçtiği dönemin dinamiklerinden alan, somut meseleler üzerinden şekillenen bir durum. Neredeyse tek kutuplu bir eksen çevresinde tanımlanması olanaklı dünya siyasetinde ve farklı coğrafyalarda, mazlumların ezilmeye devam ettiği bir kesitte, tarihsel olarak sınıf eksenli siyaset yapma imkânlarını daraltan bir boyut olarak ortaya çıkan dinsel inanç kavramı giderek inanmayanları daha çok meşgul etmekte.

Kapitalist hegemonyaya karşı arayışlar

En yalın ifadeyle bu tartışmaları, sosyo-ekonomik bağlamların ve sınıfsal kökenlerin önüne geçen dinsel eksenli aidiyetlerin, ezilenler cephesinde yarattığı güç kaybı ve dinin otomatik olarak muhafazakâr ideolojileri beslemesi ön kabulüne karşı çıkışla bağlantılandırmak olanaklı. Kapitalist yıkımın toplumsal dokuyu tahrip ederek ilerlediği bir dönemde, muhalefet güçlerinin ve bağrında toplumsal muhalefet potansiyeli taşıyan kesimlerin karşı karşıya kaldıkları yıkım karşısında yetersiz kalışları, kendi dışlarındaki odaklara yönelik bir bakışı da beraberinde getiriyor. Soğuk savaş sonrasının dünya düzeninde, kapitalist hegemonya, ezdiği kesimlerin rızasını farklı içerikteki vaatlerle elde ederken ve tarihsel olarak din, bu ikna söyleminde önemli bir yer tutmaktayken, kapitalist iktidarları yeniden üreten yanılısına karşı potansiyel enerjinin daha hacimli bir bölümünü harekete geçirebilecek arayışlarda da göreceli bir artış gözlenmektedir. Bunun nedeni bir yandan dönüştürücü gücü

er ve dindar işçiler

olan bir siyasal biriktirme arzusuyken, diğer yandan ve belki de birincisinden önemli olarak, kapitalist siyasal aklın bu iki muhalefet odağını birbirine karşı kullanmaktaki mahareti ve bu çizgilerde siyaset yapan birtakım unsurların bu tekrara dur deme niyeti.

Kemalizmle hesaplaşmak

Türkiye’de henüz kuvveden fiile geçememiş olan bir siyasal dayanışma (en azından sınıfsal aidiyetleri öne çekerek karşıt olmamayı başarma) imkânına ilişkin tartışmaların akış mecraları, din ve dindarlığın siyasal örüntüleri, bir üstyapı kurumu olarak dinin potansiyel siyasal enerjisi, bu dünyanın devrimci dönüşümünü esas alan sosyalistlerin/solun öte dünya algısı ve buna tahammül düzeyi, Türkiye’de bu ilişkinin sol açısından şekillenmesinde önemli bir yeri olan Kemalizm ve anti-kapitalist mücadelenin olası ortak zeminleri üzerinden şekillenmekte. Ancak şu ana kadar yapılmış ve yapılmakta olan tartışmaların, özellikle yönetime ilişkin ciddi eksiklikleri ve pratik meyve vermesi önünde engeller mevcut. İki ayrı zihniyet dünyası-

nın yüzyıllara dayanan deneyimi üzerinden karşılaştırmalı değerlendirmeler yapmak, Kemalizmle muhasebe hesabını tamamlayamamış, din ile ne yapacağını bilemeyen, hamlığı bağlamında en uç önermelerin hala en çok prim yaptığı sol entelektüel zeminimizde mayınlı bir tarlada gezinmek gibi bir şey. Örneğin kuramsal ve/veya metodolojik bir tartışma yaparken, tek boyutlu bir olgusal önerme üzerinden eleştirilmeniz ya da tarihsel bir tartışma yaparken güncel bir örnekle karşılaşmanız hayli sık görülebilen bir durum: Dindar emekçilerin sendikal örgütlenmesini tartışırken 1979 İran örneğini, 11 Eylül saldırılarını değerlendirirken Fethullah Gülen cemaati okullarını, İmam Hatip Okullarının tarihsel işlevini tartışırken Cezayir’deki FIS (İslami Selamet Cephesi) deneyimini içeren yorum/yanıtlarla karşılaşmanız ve tartışmanın orada çakılıp kalması sıklıkla rastlanan bir durum. Oysa daha baştan kararını vermiş aktörlerin, yalnızca kendileri gibi düşünenlerin diliyle, yalnızca onlara anlamlı gelen tartışmalar başlatmaları yol açıcı olami-

yor.

Toplumsal alanın dine etkisine odaklanmak

İçinden geçilen dönemde toplumsal/siyasal muhalefetin dinsel inanç meselesinden kanamaya takati yok ve konu sosyalist müdahaleyi acilen gerektirmekte. Bu bağlamda, hem benim iyimser duygusallar olarak tanımladığım ve ülke sınırları içinde tüm mazlum kategorilerinin yan yana gelmesinde fayda gören ve fakat bu bağlamı kişisel örnekler, grupsal tercihler ve çok kültürcü yaklaşımlar üzerinde tartışmakta olan siyaset dışı duruşlara ve hem de dinsel inancın yaygınlık ve önemini yok sayan iradeciliklere ideolojik bir yanıt verilmesi gerekiyor. Konunun ne sınıfsal çelişkileri daha düşük ve siyasal iklimleri daha ılıman ülkelerden aşına olduğumuz bir “hoşgörü”, “karşılıklı anlayış”, “özveri” vb. kavramlar üzerinden kurulan bir yaklaşımla, ne de cipe binen ile “hayırseverlerin” yardım kuyruklarında ömrünü tüketenler arasındaki ayrıma kafa yormamayı tercih edenlerle çözülmeyeceği ortada. Türkiyeli sosyalistlerin tarihleri boyunca din konusunda akıl almaya teşne oldukları Kemalist zihniyeti aşma yolunda kritik öneme sahip olan çizgi, şu ana dek “dinin toplumsal alana etkisi” dikkate alınarak yapılan çözümlerinin “toplumsal alanın dine etkisi” göz önünde tutularak geliştirilip zenginleştirilmesinden geçiyor.

■ Yaşamları boyunca, sekülerleşme kuramı doğrultusunda dinin önemini azaldığını iddia edip, son 20 yıldır bu görüşten vazgeçen din sosyologlarının arttığı,

■ Nisan 2010’da ülkemizde yapılan bir kamuoyu araştırmasında “en önemli düşünsel meseleniz nedir” sorusuna, yüzde 60 oranında din yanıtının verildiği,

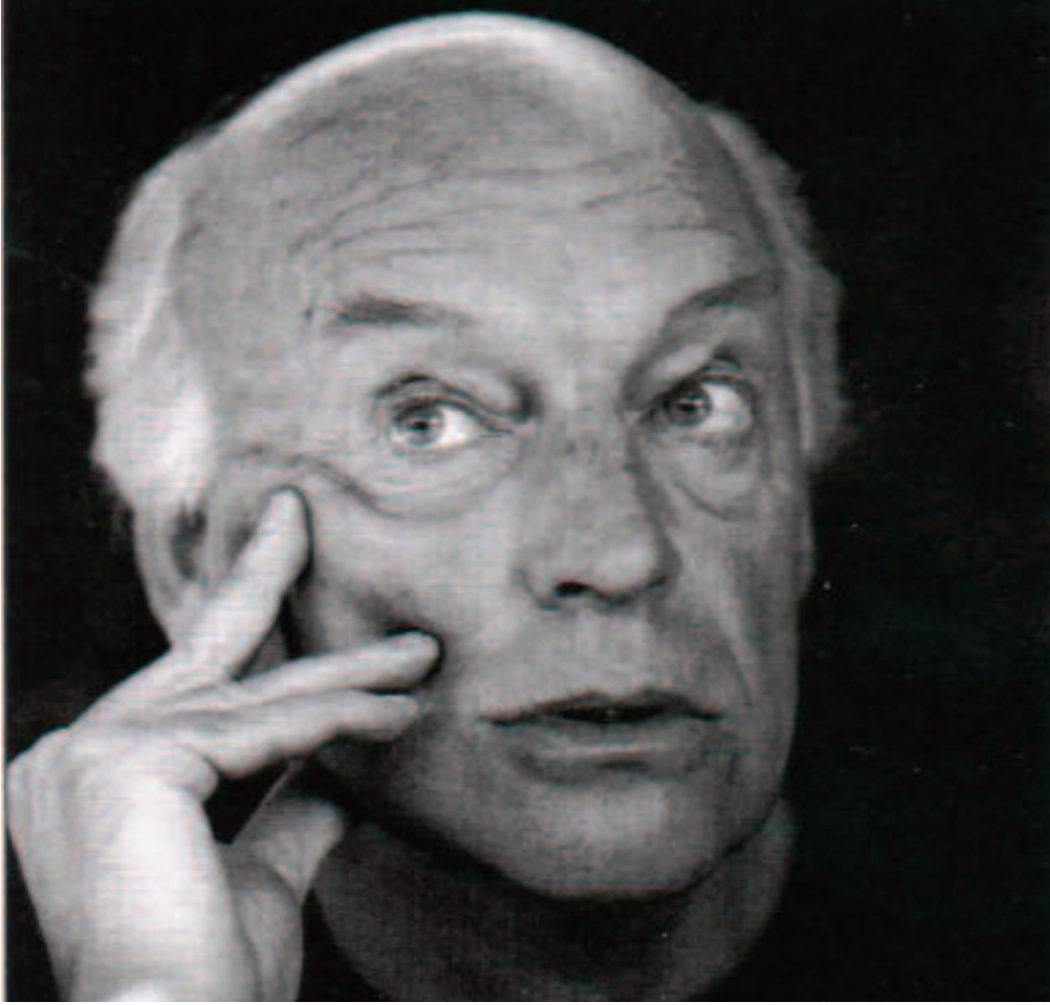
■ Dinin toplumsal yaşamı etkileme kapasitesinde önemli bir artışın izlendiği bir kesitte dini yok saymak olmaksızın.

Direnış çadırlarında namaz kılanlar

Bir yandan bu yükselişte kapitalist yabancılaşmanın, emperyalist küreselleşmenin ulusal kimliklerin önemini geriletmesinin, gizli servislerin bir yeşil kuşak oluşturma niyeti türünden müdahalelerinin, kapitalist-ekonomik terörün işçi sınıfının gözünü bağlamasının ve benzeri etkenlerin Marksist çözümlerleri yapılırken, sosyalist öbeklerin muhalef enerjisi, sınıf kını ve kurtuluş özlemi ile karşımızda duran dindar bir işçi ile ne yapacaklarına bir an önce karar vermeleri gerekmekte. Bu türden bir gelişimin yolu ise, TEKEL direniş çadırlarında namaz kılanları unutmaksızın, ezber bozucu bir cesaret ile somut hayatın içindeki örneklerden derlenen meseleleri tartışmaktan geçiyor.

İslam ve sol konusunda hala iyi sorulmuş sorular sorma aşamasında olduğumuz bir kesitte, iyi sorulmuş soru gruplarının romantik çok kültürcülükler yerine sınıf dinamiklerine kulağı açık bir zihin açıklığından geleceğini düşünüyorum.

Festivallerin ekonomi-politiği

Necati Sönmez

Film festivalleri, giderek sokağın ve siyasetin aynası haline mi geliyor? Özellikle çalkantılı dönemlerde festival atmosferindeki politik gerilim dozu artıyor, orası kesin. Bu seneki Selanik Belgesel Festivali de istisna değildi...

Sinema salonlarını yılın oniki ayı istila eden abur cubur filmlerin ezici çoğunluğu, seyircisine -geçi-

ci de olsa- dünyadan türlü türlü kaçış yolları sunarken; film festivallerinde izlenenler genellikle tersini yapıyor. Hoş, bu da çoğu zaman geçici olabiliyor! Ama biri ne kadar lunapark aynasıysa, öteki o kadar düpedüz ayna oluyor genellikle. Hele ki belgesel festivallerinde...

Tam da ekonomik krizin dibe vurduğu bir zamanda Yunanistan'da bir belgesel festivaline git-

mek, hafif bir elektroşok etkisi yaratabilir örneğin. Selanik Belgesel Festivali, doğası gereği, karanlık salonlardan alıp bulutlarda gezdirmek yerine, insanın ayağını yere doğru çeken filmlerin bulunduğu bir 'film şenliği' zaten. Filmlerin açtığı tartışma kulvarları bir yana, şenlik havası genellikle açılış-kapanış törenlerine de sirayet ediyor, Selanikli seyircinin pek de alışık olduğu gü-rültülü parıltılı protestolarla kendini dışavuruyor. Geçen kasım ayındaki büyük festivalden bu yana, hükümeti mevcut sinema yasasını değiştirmeye zorlamak için, filmi vermeyerek festivali boykot eden Yunanlı sinemacıların sesleri ortalığı kaplıyor mese-la.

Kabul etmek gerekir ki 'komşu'daki muhalif/anarşizan damar bizdekinden çok daha güçlü, ama İstanbulluların da yaratıcılığına diyecek yok. Sponsorların, CEO'ların, Bakan'ların katıldığı bir festival açılışında, ön sırayı kaplayan hanımların beyle-riñ ensesinde öttürülen bir "zart" sesinin nelere kadir olabileceğini İstanbul Film Festivali'nin açılışında gördük hep birlikte. Tah-takale'de 1 TL'ye satılan basit bir borazan, Emek Sineması'nı ses-siz sedasız tarihe gömmeyi plan-layan zihniyetin nasıl da kabusu haline geldi!

Biz dönelim, Yunanistan semala-rını kaplayan kara bulutların gölgesinde gerçekleşen Selanik Belgesel Festivali'ne... Krizin getirdiği bütçe kesintilerinin festi-val organizasyonunda açtığı gedikleri bir kenara koyarsak, filmlerin içeriği yeterince uykuyu açıcıydı. Kimon Tsakiris'in "Şekerli-köy - Ertesi Gün" (Sugartown - The Day After) adlı filmi, Yunan tarihinin gördüğü en büyük yangın sonrasında yaşananları anlatıyor, bir mikrokozmos düzeyinde. Yangın yerinin ortasında kalan köy-kasaba arası küçük bir beldede, belediye başkanının 'kahramanca' yürüttüğü yeniden inşa sürecini izliyor film. Daha önce aynı köyde başka bir film çekmiş olan yönetmenin fikr-i takip yaparak gerçekleştirdiği bir devam filmi bu. Yangında başka-nın yardımcısı dahil köyden 24 kişi ölmüş, sıra acıları sarmaya, maddi zararları telafi etmeye gelmiştir. Ama politikacı her yerde politikacı: Böyle bir felaketin er-tesinde bile yolsuzluklara, kayır-malara, yalan-dolana bulaşma-dan edemiyor. Bu hikaye size de biraz tanıdık gelmedi mi?

Afrika'dan Kuzey Kore'ye sayısız hikayeyi bir araya getiren programıyla Selanik Belgesel Festivali, dünyanın binbir halini ayağı-mıza getiren bir 'gerçeklik kar-navalı' gibiydi sahiden... Gonzalo Arijon'un filmi "Gözler Tamamen Açık" (Eyes Wide Open), seyirciyi Eduardo Galeano eşliğinde uzun bir yolculuğa çıkararak, 'yeni başlayanlar için' 21. yüzyıl Latin Amerikası'nın politik panoramasını çiziyor. Aradaki yorumlarında Geleano, "Latin Amerika'nın Kesik Damarları" nı yazdıktan neredeyse 40 yıl sonra kıztanın ekonomi-politiğini bir kez daha masaya yatırıyor; belagatli cümleleri ve etkileyici ses tonuy-

la Chávez, Lula ve Morales sonrası oluşan iyimser havayı tahlil ediyor.

“Petrol Kayalıkları – Deniz Üstünden Bir Kent” (Oil Rocks – City Above the Sea), Stalin döneminde Hazar Denizi'nin ortasında inşa edilen devasa bir petrol platformunun hikayesi. Azeri Türkçesiyle “Neft Daşları” denilen bu platformun etrafında dönen hayatlara ve yine deniz üzerinde kurulu minik bir kente dair, daha doğrusu devletlerin sanayileşme dürtüsünün nelere kadir olduğunu gösteren ağız uçuklatıcı bir hikaye... Tıpkı giderek artan enerji ihtiyacına ve tüketeyazdığımız dünyevi kaynaklara dair “Düş Ülkesi”nde (Dremland) olduğu gibi. Yine, merkezi yönetime sahip Çin gibi 1.3 milyar nüfuslu bir ülkede, devlete şikayet dilekçesi vermek isteyenlerin yaşadığı karabasanı anlatan “Dilekçe”de (Petition) görüldüğü gibi...

Bütün bunların yanında son derece kişisel bir hikayeyi alabildiğine yaratıcı bir sinematografi ile aktaran “Böceklerin Sesi” (The Sound of Insects – Record of A Mummy) gibi filmler; ya da Jamaica'nın şu günlerde sokaklarında patlayan silah sesleriyle adımı duyduğumuz başkenti Kingston'da geçen, uzun soluklu bir müzik macerasının anlatıldığı “Rocksteady” gibi seyirciye kulak ziyafeti çeken cevherler de eksik değildi.

Sinemada bazen roller kolayca değişebiliyor. Kimi belgeseller seyircisini çekip düş alemlerine veya geçmişteki altın çağa götürebiliyor; kurmaca sinemanın hayal şatolarına ise gerçekliğin ağırlığı çökebiliyor. Bir bakarsınız, daha birkaç hafta öncesine kadar sokaklarda gösterici avlayan bir ülkenin sinemacısı, gerçeküstücü filmiyle kazandığı Altın Palmiye'yi havaya kaldırıyor ve oradan acılı ülkesine bir selam yolluyor. Ya da Tahran'daki Evin hapishanesinde yatan Jafar Panahi'nin maruz kaldığı baskıların yankısı, Cannes'da boş kalan jüri koltuğunu fazlasıyla doldurabiliyor; hem de yöneticileri onu serbest bırakmaya zorlayacak derecede...

(NOT: Yazıda adı geçen filmlerden “Şekerliköy”, “Petrol Kayalıkları”, “Düş Ülkesi” ve “Böceklerin Sesi”, İstanbul'da 22-27 Haziran'da gerçekleşen DOCUMENTARIST kapsamında gösterilecek.)

Tarihimizden

Halil Çelimli: 'Çok derdin tek il sınıfına sarılmak ve sosyalizme

68'in önde gelen devrimcilerinden biri olarak, o dönemden günümüze ve geleceğe taşınabilecek olan miras nedir?

Benimle bağlantı kurup bu röportajı gerçekleştiren Ekmek ve Özgürlük Dergisi yöneticilerine öncelikle teşekkür ederken, dayanışma duygularımı ifade etmek isterim.

Genel olarak Türkiye '68 Başkaldırısı ve özel olarak ta 68 zemininden doğan 1971 Devrimci kopuşunu ifade eden THKO ve THKP-C siyasi yapılanmaları üzerine, süreci örten duygusalıklar bertaraf edilerek soğukkanlı bir tartışmanın, değerlendirmenin yapılabilirdiği kanaatinde değilim.

12 Mart askeri müdahalesi sonrasında örgütleri dağıtılarak askeri cezaevlerine doldurulan Dev-Genç, THKO, THKP-C'nin hayatta kalan üyeleri, yaşadıkları deneyimleri eleştiri ve özeleştiri ekinde, daha sonra gelen ve kendilerini "78 Kuşağı" olarak tanımlayan genç kuşağa aktarabilmiş olsaydılar, 12 Eylül öncesi ve sonrasında bu kuşağın çektiği derin acılar yaşanmayabilirdi. 68 Kuşağının bu bağlamda asli görevini yerine getirmeyerek ağır bir sorumluluk taşıdığı açıktır.

Ankara Dev-Genç davasından tahliye olup Mamak Cezaevinden bırakıldıktan sonra, 68 döneminin olumlu mirasını geçliğimize aktarmak bağlamında: 1974 yılından başlayarak, timsayesi ayırımı gözetmeksizin gençliğimizin tüm ilerici-demokrat unsurlarını derleyip toparlamayı hedefleyen çabaların düşünsel oluşumunda ve hayata geçirilmesinde pay sahibi olduğumu belirtmek isterim. Ankara'da ADYÖD (Ankara Demokratik Yüksek Öğrenim Derneği), İstanbul'da İYÖKD (İstanbul Yüksek Öğrenim Kültür Derneği) vb. gençlik örgütlenmeleri böylesi bir anlayış sonucunda ortaya çıkmıştır. 12 Eylül'e giden sonraki yıllarda, dar grup çıkarlarını ön planda tutan kimi sol çevrelerce dumura uğrattıkları bu türden birleştirici örgütlenme modellerine bugün bile ihtiyaç olduğu açıktır.

12 Mart 1969, Komer'in arabasını yakanlar hapisten çıktıkları gün ODTÜ yurdunda özgürlüğü kutluyor: 1. Yusuf Aslan, 2. Taylan Özgür, 3. Halil Çelimli, 4. Ulaş Bardakçı

Karar ve uygulama sürecinde en önünde yer aldığım, ABD Dışişleri Bakanı olarak 1974 yılında Türkiye'ye geldiği günlerde patlayan ve Ankara gençliğini bütünüyle arkasına alarak büyüyen, 12 Mart karanlığını yırtan ilk önemli eylem olan ODTÜ Kissinger Boykotu biçim ve içerik olarak 68 mirasının tipik örneğidir. ABD Dışişleri Bakanı Dean Rusk'ın, Kıbrıs özel temsilcisi Cyrus Vance'in, ABD Büyükelçisi Komer'in yurdumuza gelişine isyan eden 68 gençliğinin eylem hattındaki uzantısı, devamı gibidir.

68 Döneminden günümüze taşınması gereken en olumlu miras, Türkiye 68 Gençliğinin devrimci ruhu; örgütlü, kararlı ve dik duruşudur. Gerçekleştirdiği özgür "forum"larda boy atan doğrudan demokrasi; katılımçılık ve çoğulculuk ilkeleri, özverili "halkçılık", kolektif aksiyon gibi tipik 68 özelliklerine günümüzde hepimizin çok ihtiyacı var.

Türkiye ulusalcılarının geveleyip suyunu çıkardıkları milliyetçi "anti-emperyalizm ve bağımsız Türkiye" söylemi ile, 68 Kuşağının ortaya koyduğu sosyalist mücadele ile bütünleşmiş emperyalizme karşı duruş ve ulusal bağımsızlık söylemi arasında bir illiyet olmamakla birlikte, bugünkü ulusalcı söylemlerin kaynaklarını da yeterince homojen ol-

mayan 68 zemininde aramak yanlış olmayacaktır.

1971 isyanının yani THKO ve THKP(C) bu günkü kuşaklarca algılanışında bir eksiklik ya da zaaf görüyor musun?

İlk soruya verdiğim cevapta bu konuya değinmişim.

THKO ve THKP-C konuları geniş sol çevreler tarafından bugüne kadar istenen derinlikte, hacimde ve beklenen açıklıkta tartışılmadı ve konuların üzerini örten kalın duygusalık hala yırtılıp aşılmadı.

Sözgelimi üç arkadaşımızın ölümüne mal olan Nurhak ve on arkadaşımızın ölümü ile sonuçlanan Kızıldere olaylarının yeterince tartışıldığını, gerekli derslerin çıkarılarak genç kuşaklara aktarıldığını kim iddia edebilir? Hal böyle olunca, bugünkü kuşakların 1971 isyanını doğru algılamaları düşünülebilir mi? Bugünkü kuşakların THKO ve THKP-C'yi güzellmelerle bezenmiş devrimci türküleri ve marşlar eşliğinde bir kahramanlık öyküsü gibi algıladıklarını bilmek cidden üzüntü verici.

Yaşanmış ve yaşanacak acı tatlı bütün tecrübeleri işçi sınıfımızın kütüğüne kaydetmek... İşçi sınıfımıza sıkıca sarılarak sosyalizme yü-

acı' işçi yürümek

rümek... "Çok derdin tek ilacı" budur; gerisi zaman ve enerji kaybıdır; maceradır.

68 Kuşağının hayatta kalan devrimci unsurlarının bu temel gerçekliği kendinden sonra gelen kuşaklara aktarmaları, anlatmaları, tekrarlamaları kaçınılmaz bir görevdir, borçtur.

1984'ten bu yana Kürt ulusal hareketinin silahlı mücadele ile Kürt toplumuna kazandırdıkları neler olmuştur. Türkiyeli komünistlerin bu harekete karşı tavırları nasıl değerlendirilebilir?

Daha düne kadar devlet katında yok sayılan, kimi çevrelerin Kürt Özgürlük Hareketi olarak adlandırdıkları, Kürt Ulusal Hareketinin Türkiye toplumunun bütün kesimlerinin, tüm siyasi parti ve demokratik kitle örgütlerinin gündemine girerek tartışılıyor olması bu hareketin en büyük kazanımıdır.

Parçalı bir görünüm arz eden Türkiyeli komünistlerin farklı odaklarının Kürt Ulusal Hareketine karşı tutumlarında görülen çeşitlilik dikkat çekicidir.

Türkiyeli komünistlerin, gündemlerindeki en temel sorun olan, siyasi birlik sorunlarını aşabildikleri ölçüde Kürt sorunun çözümüne daha fazla katkıda bulunabilecekleri açıktır.

Konuya yaklaşımda temel prensip, yıllar öncesinden "halkların kardeşliği/işçi sınıfının birliği" olarak ifadesini bulmuş olan birlik prensibi olmalıdır.

Kürt halkının sosyal, politik ilerlemesini tükayan bütün engeller kaldırılmalı, sahibi bir özgürlük-kardeşlik ortamı tesis edilmelidir.

Kürt sorunun çözümüne giden yolda komünistler için önemli olan, işçi sınıfı ve emekçi tabakaların konumlanması ve sosyalizmin kazanımlarıdır. "UKKTH'nın özeti, özü budur. Bunu anlamamak, sosyalizmin, bu bağlamda yaşanmış tecrübelerini anlamamaktır. Bunu anlamamak Wilson prensipleri ile Leninist prensipler arasındaki farkı anlamamaktır.

1968'lerde toplumda hatırı sayılır bir sol söylem ve etki vardı. Bugünkü komünist hareket toplumdaki marjinal konumundan nasıl çıkabilir?

Şüphesiz ki '68'liler dünyası ile günümüz dünyası birbirinden çok farklı. '68'liler dünyasının devrimcileri bütün kıtalarda at koşuruyor, kılıç oynatıyordu.

'68'liler Türkiyesinde devrimcilerin ayak izlerini taşımayan bir karış toprak parçası bile kalmamıştı. O yıllarda, bu nedenle sesimize kulak veriliyor, hatırımız sayılıyordu. Sol söylemin etkisi de oldukça yüksekti.

Sovyetler Birliğinin çöküşüne bağlı olarak sosyalist sistemin dağılması; uluslararası işçi sınıfı hareketinin yaşadığı irtifa kaybı ve emperyalizme karşı gelişen ulusal kurtuluş devrimlerinde yaşanan sıkıntılar da Türkiye'li komünistleri etkileyen olumsuzluklar hanesinin önemli bir maddesi.

12 Eylül faşist rejiminin yığınlar üzerindeki etki ve tahribatının umulanın çok üzerinde olması da önemli bir faktör.

Bugünkü komünist hareketin toplumdaki marjinal konumundan kurtulabilmesi ve yığınlarla yeniden kucaklaşabilmesi, öncelikle günümüz dünyasını ve Türkiyesini doğru tanımakla, doğru değerlendirmekle mümkün. Bu bağlamda kurtuluş reçetesi yazabilmek olanaklı değil.

Geçmişte yaşanmış tecrübeleri göz ardı etmeden, komünist hareketin ideolojik-politik bağımsızlığına özen göstererek, yeniden birleşik örgütlenmeler yaratarak partileşme yolunun dışında bir çözüm yok. Eskiden olduğu gibi, küçük olsun benim olsun mantığı içinde her siyasetin kendine yeni bir parti edinme anlayışı temelden sakat ve sakat olduğu kadar da güven sarsıcı ve marjinalleştirici...

En, boy ve derinlik... Partileşme ve cepheleşmeye yönelik üç yönde çalışmak gerekli.

Dün olduğu gibi bugün de sosyalizmin önünde duran en yakıcı sorun, işçi sınıfı hareketinin siyasi birliğinin yaratılması sorunu.

Sınıf örgütlenmesinde demokrasi, çoğulculuk ve katılımcılık konuları bugünü geçmiş parti yapılanmalarından ayırmaya devam ediyor.

1 Mayıs'la başlayan süreç, komünist hareketin yaşadığı marjinalleşmenin kırılabilmesi yolunda yeni imkânlar, yeni açılımlar getirmeye gebe...

6 Mayıs'ta, idamlardan 38 yıl sonra binlerce

insanımız Karşıyaka Mezarlığına koşturdu. Mezarlığı adeta işgal edip miting alanına çeviren ortaokullu liseli çocuklarımızın yüzlerini bir görmeliydiniz.

Türkiye toplumundaki yarılma ve ayrışmaya paralel olarak burjuva siyasi cephesindeki Ergenekon çatışma ve tartışması devrimci bir siyaset için ne anlam ifade ediyor?

Sosyal sınıf esasına dayanmayan, laiklik-dincilik temelli yapay yarılma ve ayrışmada Türkiye komünist hareketinin bir sorumluluğu yok. Laiklik zeminine dayandığı savlanan Ergenekon-Balyoz vb. cunta örgütlenmeleri 12 Mart, 12 Eylül uzantılı faşist yapılanmaların farklı zaman ve koşullardaki tezahüründen başka bir şey değil. Böylesi faşist yapılanmaların avukatlığına soyunup destek veren, başta CHP olmak üzere kendilerini ulusalcı sol olarak takdim eden diğer örgüt ve çevrelerle mücadele kaçınılmaz görünüyor.

Bu süreçte bir de AKP'nin yörüngesinde kılıç sallayan çok-bilmiş sol liberal beylerimiz de var.

Bütün bunlara karşın işçi sınıfı devrimcilerinin diğer demokrasi ve barış güçleri ile kol kola girerek yeni bir yol ve cephe örgütlenmesi için çaba sarf etmeleri gerekiyor.

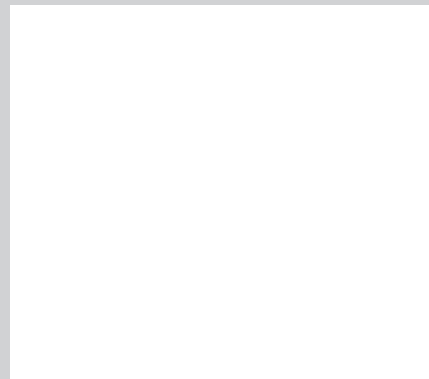
Bir önceki soruya paralel olarak var olan ayrışma karşısında ezilenlerin Üçüncü Cephesi alternatifini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Biraz önce de ifade ettiğim gibi mevcut toplumsal ayrışma ve yarılmaları da dikkate alarak emek ve demokrasi cephesinin inşa edilmesini gerekli ve kaçınılmaz görüyorum.

Önümüzde senkronize ve iç içe geçmiş iki yol yordam bulunuyor: Partileşirken cepheleşmek; cepheleşirken partileşmek.

Umutlu olmak ve başarmak zorundayız.

Halil Çelimli

Halil Çelimli 1968 döneminde ODTÜ Sosyalist Fikir Kulübü yöneticilerinden ve militanlarından.

6 Ocak 1969'da ODTÜ Rektörlüğü önünde ABD'nin Ankara Büyükelçisi Komer'in makam arabasının yakılmasına öncülük etmiş, arkadaşlarıyla birlikte yargılanmış

ve cezaevinde yatmıştır.

Sinan Cemgil, Taylan Özgür, Hüseyin İnan, Yusuf Aslan, Ulaş Bardakçı ve Ertuğrul Kürkçü'nün o dönemdeki mücadelesidir. Taylan Özgür'ün 23 Eylül 1969'da İstanbul'da katledilmesinden hemen sonra aralarında Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan'ın da olduğu ODTÜ'lü bir grupla birlikte Filistin'e ilk giden devrimciler arasındadır.

12 Mart darbesinden sonra tutuklu olarak DEV-GENÇ ana davasından yargılanmış 1974'e kadar Mamak Askeri Cezaevinde kalmıştır. Sosyalist hareketin toparlanması için çabalar harcamıştır.

68'liler Dayanışma Derneği'nin üyesi olan Çelimli 6 Mayıs 2010'da Deniz Gezmiş, Hüseyin İnan ve Yusuf Aslan'ın idamlarının 38. yıldönümünde, Ankara Karşıyaka Mezarlığında ortak anmayı gerçekleştiren siyasi parti ve demokratik kitle örgütlerinin hazırladıkları ortak bildiriye, 68'liler Dayanışma Derneği adına, onların mezarı başında okumuştur.

Tarihimizden

Kendi tarihiyle kendini boğmak

1.TİP 12 Mart Muhtırasıyla birlikte bitti. İdeolojik ve örgütsel bütünlük bakımından “siyasi süreklilik” sağlayan bir niteliği olsaydı, zaten yaşırdı.

Hüseyin Hasançebi

Sosyalist siyasi mücadelenin etkin bir sosyalist siyasi örgütlenmeyi zorunlu kıldığını tüm sosyalistler bilir. Bunu bildikleri için bugünkü, “sosyalistler var fakat ortada görünür bir mücadele yok” garabetine çözüm bulmak için “örgütlenme sorunlarına” da kafa yormalıdır. “Kafa yormak” elbette iyidir, akıl yürütmeye yarar ama uzayıp gittikçe “akıl yorulması” ihtimali de artar. “Sosyalizm için siyasi mücadelenin yeniden örgütlenmesi” konusu 25 yıldan beri Türkiye’de sosyalistlerin gündemindedir. Bunca tartışmaya ve denemiş örgütlenme şekillerinden sonra gelinen yer de bellidir. Genel kanaat hala “uygun örgütlenme biçimi”nin keşfedilemediği yönünde-

dir. Sosyalist yeniden siyasi örgütlenmenin uygun biçimi keşfedilebilse, sosyalist mücadele gümbür gümbür gelişecektir. “Biçim” tartışması uzayıp gittikçe biçimsel bir tartışmaya dönüşmektedir. “Akıl yorgunluğu”na işaret eden yer şurasıdır: Nereden düşüseye, “uygun örgütlenme biçimi”ni bulmakta güçlük çeken sosyalistlerin aklına 1960-1970 döneminin Türkiye İşçi Partisi, “1.TİP” -“1.TİP” dememizin nedeni, 12 Mart 1974’de kapatılan Türkiye İşçi Partisi ile 1974 Affi sonrası yeniden kurulan TİP’in bileşim ve politik konjonktür bakımından tamamen ayrı iki parti olmaları dolayısıyla- düştü. 1. TİP tarzı, sosyalist siyasi örgütlenme için çözüm olabilirdi!

Behice Boran ve Türkiye İşçi Partisi

Elli yıl geriye giderek tarihte eşlenmek sosyalist siyasi zekânın yaratıcılığına saygısızlıktır demeden, unutulmaz lideri Behice Boran’ı da anarak “1.TİP”e kısaca bakalım. Behice Boran, Türkiye’deki sosyalist siyasi mücadelenin, arkasında mürit bırakmadığı için tüm sosyalistler tarafından saygıyla hatırlanan önderlerinden biridir. Komünist mücadelede 40’ların ikinci yarısından başlayarak büyük katkıları olmuştur. Özellikle 1968’de Çekoslovakya’nın SSCB tarafından işgalini sahiplenmesi ve işgali doğru bulmayan Aybar’a karşı mücadeleyle tanınan Boran’ın bir de, 12 Mart Muhtırası karşısında afallamayan sağlam siyasi duruşunu da kaydetmek gerekir. Bütün bir

ömrün sosyalizm için mücadeleye vakfedildiği örneklerden biri olan Behice Boran’da bulduğumuz özellikler, politik hatalara rağmen değerinden hiçbir şey kaybetmeyen ve kuşaktan kuşağa sahiplenilmesi gereken özelliklerdir.

TİP ve Boran’ın hataları

Politik hatalara gelince, bunları da yerli yerinde görmek gerekir. Behice Boran kuşağının sosyalistleri her şeyden önce iki sistemli ve ölümüne kavgalı bir dünya siyasetinin parçasıydılar. Çünkü enternasyonalistler. Bunu bugünün, “ulusalcılığa” meyilli sosyalist aklıyla kavramak çok zordur. Nazım Hikmet’in mezarı Türkiye’ye gelsin veya vatandaşlığa kabul edilsin diye yırtınanların, geçmiş yüzyılda niçin on binlerce komünistin doğduğu topraklarda ölmediğini anlaması beklenemez. Behice Boran da o günkü komünist enternasyonalin, Kremlin Duvarı’na gömülme-yi hak etmiş, “milliyetsiz” neferlerinden biriydi.

1. TİP gibi bir partinin bugünkü sosyalist siyasi örgütlenme sorununa ışık tutması ve çözümüne ilham vermesi fikrine gelince: Bu nasıl mümkündür? Çünkü, sözünü ettiğimiz parti, kişisel istisnaları bir yana, tümüyle siyasi tarafgirlik demek olan “Bolşevizm”in bir adım ilerisine geçmemiş bir geleneğin kırılmaya uğramış uzantısı olarak “sosyalizm sempatisi”ni yaygınlaştırmaya ve sosyalist bilincin tohumlarını atmaya çalışan bir partiydi. Partinin ideolojisi, bugünkü sosyalist donanım açısından bakıldığında, emekleme düzeyindeydi. İnce, sosyalizme ve sosyalist mücadeleyle dair elemanter bilgi ve tecrübeyi öğrenmeye çalıştığımız bir kreş gibiydi. Kuşağımız gözünü sosyalizme TİP’te açmıştı. Yıkılıp tahrip edilmesi değil fakat aşılması sosyalist mücadele için kazanım olan bir örgüttü. Bu yönüyle 1. TİP tekrar edilebilir bir örnek değildi. Konuyu tam olarak kavramak için, TİP’in kendini sosyalizme yönelik inşa ettiği 1960’tan sonraki yükselen özgürleşme ortamının ayrıca birçok tarihsel akım için “mayalanma” ortamı olduğunu da görmek gerekir. 27 Mayıs, Türk devletinin kendini yenileme girişimiydi. Açtığı görece özgürlük ortamı “askeri vesayet”in değil, kendini akademik format içinde ortaya koyan “sivil vesayet”in ürünüydü.

Açılan mayalanma ortamında sadece sosyalizm için siyasi mücadele değil, ekonomik işçi mücadelesi de gelişmekteydi.

Kemalizm ve sosyalizm

Aynı ortamda ayrıca "milliyetçi sosyalizm"e yakın bir "sol Kemalist" akım da yükseliyordu. Sosyalist siyasi mücadele (TİP) ve devletin yenilenmesi için sol Kemalist mücadele birbirine değerek yükseldikleri için hem mekânsal, hem de ideolojik olarak, esnedikleri noktalarda örtüşmekteydiler. TİP'te ve sol Kemalizm'de tanık olduğumuz yükselişten korkan sağ Kemalizm ise bu mayalanmaya, "ortanın solu" olduğunu ilan ederek dâhil oluyor, "sol" kavramı içinden çıkılmaz bir karmaşaya sürükleniyordu. "Sollaşma" ve "sosyalistleşme" gibi muğlak ve genel bir çerçeveye içindeki siyasi akımlar, zaman içinde ve "68" deneyinden de geçerek ayrıştılar ama ayrışmaları da, ideolojik netleşme ve olgunlaşma nedeniyle olmadı. "Sol Kemalizm" militarizme ve cuntacılığa, TİP parlamentarizme demir atarken sağ Kemalizm devletin eksenine yöneldi. 1960'ta başlayan sollaşma, sosyalistleşme tablosu 12 Mart faşizmine çarparak parçalandı. 12 Mart sonrasında sol ve sosyalist akım kendini kendi küllerinden, yeniden yarattı. Sol Kemalizm ise öldü gitti. Sağ Kemalizm de (Ortanın Solu) geniş bir kavisle devlet eksenine ulaşmayı başardı. Bir sosyalizm için siyasi mücadele örgütü olarak 1.TİP 12 Mart Muhırtası ile birlikte bitti. İdeolojik ve örgütsel bütünlük bakımından "siyasi süreklilik" sağlayan bir niteliği olsaydı, zaten yaşardı. Bu nedenle geri dönüp ondan bir şeyler alabilmeyi ummak, doğru değildir. Sosyalistler, uygun siyasi örgütlenmeyi, yapmak istedikleri her ne ise, onu ortaya koyarak bulabilirler.

Deniz Gezmiş'in katili yakalandı mı?

Türkiye'nin 68'i, yalnızca bir gençlik hareketi olarak tanımlanmamalı. Denizler, işçi-köylü ve öğrenci hareketleri arasındaki kaynaşma ve etkileşimin yaratacağı potansiyel tehlikeyi ortadan kaldırmak üzere katledildiler

Yeşim Dinçer

"Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın idam kararına imza atan askeri mahkemenin başkanı Ali Elverdi, nefes borusuna kaçan lokmadan boğularak öldü." "İlahi adalet var mı yok mu" Türkiye tartışadursun, Deniz Gezmiş'in adını duyar duymaz ajansa kulak kesilen, ne olup bittiğini tam duyamasa da bunun sevinçli bir gelişme olduğunu sezinleyen İnsaf bacı, haberi ev halkına şöyle müjdeledi: "Deniz Gezmiş'in katilini yakalamışlar!"

Onunki bir yanlış anlama değil, bir farkında olma hali. İnsaf bacı, idam haberlerinin 6 Mayıs 1972'de, Maraş'ın Göksun ilçesine bağlı Altunoba köyüne ateş gibi düştüğünü hatırlıyor. Tam da bir düğün günü.. İdamların "adaletin tecelli"si sayılamayacağını; üç gencin aslında katledildiğini yüreğiyle biliyor. O gün Altunoba köyünde "halay"ı ve düğünü ya-

rıda kesip ağıda başlayanlar da öyle. Bu acı, onların kendi acısı. Başarabilselerdi, kendi zaferleri olacaktı. Deniz'in, Yusuf'un ya da Hüseyin'in "aslen nereli" olduğuna kimse aldırıyor.

"halkın bağrından biçtiler / birer birer hepimizi"

"Türkiye'de 68-71 arası, 50 yıllık uykudan uyanan halkın hem coşkusuyla, hem neşesiyle doluydu", diye anlatıyor Ertuğrul Kürkçü. "O dönem, Türkiye tarihinin hiçbir zaman kaydetmediği bir köylü hareketi tabanına ve gene Türkiye'nin sonraki hiçbir tarihinde sayıca belki çoğalmış olsa bile etkinlik, coşku, yenileşme anlamında ve toplum üzerinde bıraktığı muazzam etkiler anlamında hiç görülmedik bir işçi hareketine sahipti. Öğrenci hareketinin önemi zaten, bence, Türkiye'de bunlarla ilişki kurmaya yeltenmesinde yatıyordu. Yoksa, öğrenci hareketinin yalnızca ve yalnızca üniversite sınırları içerisinde

kalmasına bütün egemenler razıydı."¹

İşçi, köylü ve öğrenci hareketleri arasındaki kaynaşma ve etkileşimin yarattığı -ve yaratacağı- tehditlerin, o dönemde egemen sınıflarca hızlı ve "doğru" algılandığına dair sayısız kanıt mevcut. Vakit geçirmeksizin yürürlüğe sokulan şiddet ve imha politikaları iki koldan uygulandı. Bunlardan ilki, kolluk güçleri, mahkemeler, sansür kurulları, meclis, hükümetler vb. marifetiyle yürütülen sivil ve militer baskılardı. İkincisi ise, bu "yukarıdan" müdahalenin yeterli olmayabileceğine kanaat getirilerek devreye giren faşist saldırılardı.

Aydın Çubukçu, devrimci harekete karşı faşist örgütlerin derhal saldırıya geçmesini, Batı'daki 68'le Türkiye'dekini ayıran başlıca özelliklerden biri olarak görüyor. Çubukçu'ya göre, "Batı'da hareketin bitiş döneminde, Fransa'da ve bir ölçüde İtalya'da görülen faşist karşı gösteri ve saldırılar, Türkiye'de sürecin başından beri ayrılmaz bir parçası"ydı.² Deniz Gezmiş ve arkadaşları hakkında görülen davanın savunma metninde de, komando baskınları ve polisin bu olaylara seyirci kalmasından sonra, devrimci gençliğin "meşru müdafaa" hakkını kullanarak silahlanmak zorunda kaldığı ifade ediliyor.³ Sonuçta tüm bunların, gençlik hareketini sindirmeye ve toplumun diğer hareketli katmanlarından yalıtıma hizmet eden kirli ve kurnaz bir oyunun parçası olduğu açıkça görülüyor.

"kaçıncı ölümüm bu hain / Pir Sultan ölür dirilir"

Baskı, tehdit ve siyasi cinayetlere eşlik eden karalama kampanyaları, Deniz Gezmiş'in bir halk kahramanı haline gelmesini hiçbir biçimde engelleyemedi. Köşe bucak arandığı sırada "yakalanamaz"lığı, yakalandığında "kurşun işlemez"liği, yargılanırken "kılına dokunulamaz"lığı konuşuluyordu. Adı, Köroğlu gibi, Pir Sultan Abdal gibi efsaneye karıştı. Asıldığında öldüğüne inanıl-

Tarihimizden

madı; kulaktan kulağa, "bir adımda yedi fersah giden" sıçrayışlarla cellatların elinden kurtulduğu fısıldandı.⁴

Dirisinin mi ölüsünün mü daha tehlikeli olduğunu müzakere etmiş ve ellerini çabuk tutmaya karar vermiş olmalılar. Deniz ile Yusuf 17 Mart 1971'de Gemerek'te, Hüseyin ise bir hafta sonra Kayseri'nin Pınarbaşı ilçesinde yakalanmıştı. Türkiye Halk Kurtuluş Ordusu (THKO) davası 16 Temmuz 1971'de başladı ve üç aydan daha kısa bir sürede neticelendi. Anayasaya göre idam cezaları ancak meclis tarafından onaylandıktan sonra infaz edilebiliyordu. Siyasi suçlardan verilecek idam cezalarının kaldırılması amacıyla büyük bir imza kampanyası başlatıldı. Yirmi binden fazla imza toplandı. Fakat faydası olmadı; olmayacaktı.

Adalet Partililer "adeta neşe içinde" kabul oyu kullandılar. Cesaretle "hayır" diyen bir avuç milletvekili dışında CHP'liler genel olarak oylamaya katılmamayı tercih ettiler. Oysa mevcut yasalara göre ortada idam gerektiren bir suç olmadığı apaçıktı.

Sergilenen tüm bu çirkinliklerin ortasında Deniz'in, Yusuf'un ve Hüseyin'in onurlu duruşlarını hep korumuş oldukları görülüyor. Ne bir korku ne de pişmanlık belirtisi gösterdiler. Hüseyin, dokuz-on satırdan ibaret olan son mektubunu, "yazılacak çok şey var, fakat hem mümkün değil, hem de sırası değil", diyerek tamamlıyordu. Hayatlarımızın çok kısa, mücadelenin çok uzun olduğunu kavramış birinin son satırlarındaki bu telaşsızlık, "yiğitlik" gibi içi boş kavramlarla değil, ancak Hüseyin İnan gibi birinin sahip olabileceği yüksek siyasi bilinçle açıklanabilir.

"İnsanlar arasındaki tüm ayrıcalık ve hükmetme ilişkilerinin, sömürünün, sınıfların ve devletin ortadan kaldırıldığı" bir dünya adlarına dikilmiş en güzel anıt olacak.

1. Aydın Çubukçu, Bizim '68, Evrensel Basım Yayın, 2008, s. 61

2. a.g.e. s. 67

3. THKO Davası, Akyüz Yayınları, 1991, s. 206-207

4. Sosyalizm ve Toplumsal Mücadeleler Ansiklopedisi, İletişim Yay., 7. Cilt

'Bir pırlanta': Hüseyin Cevahir

Vaktimiz olmadığı için (?) matemlerini tutamadığımız bu değerli insanların yaşamları hakkındaki sözel tarih eksikliği ortak sorunumuz

Murat Bjeđuđ

Tunceli; doğası, okuma-yazma oranının yüksekliği, Alevi kültürünün tevazu ve sözel iletişime açık kültürü ile bu ülkenin en güzel şehirlerinden biridir.

1980'ler boyunca sık sık gittiğim bu güzide şehirde sol - demokrasi, 12 eylül öncesi ve sonrası ile yeniden toparlanma her an gündemde olan, günlük yaşamda sürekli tartışılan ve yeniden üretilen bir konuydu. Özellikle cumartesi ve pazar günleri ailelerle, arkadaş gruplarıyla kıyılarına inilen kutsal nehir Munzur'da düzenlenen mangallı, oğlak çevirmeli ve bol rakı pıknıkların berisinde 12 eylül baskı ve yasaklarına inat, darbenin kente çöken kabusuna karşı nelerin yapıla-

bileceği, sol siyasetlerin darbe sonrası durumları sürekli konuşuluyordu. "İbo", Ali Haydar Yıldız bu bölgede adlarından çok söz edilen devrimcilerdi.

Bu olayların yaşandığı yıllarda 11 - 12 yaşlarında Hatay'daydım. 60'lı yıllar tüm asudeliği ve naifliği ile yaşanırken Hippi modasını her yerde görebiliyordum. Gençler saçlarını uzatıyor, çiçek desenli rengarenk giysiler içinde müzik dinliyor, dans ediyorlardı. Günlük gazetenin istisnasız girdiği evimizde yavaş yavaş o güne kadar hiç duymadığım şeyler konuşulmaya başlandı.

Gazete haberlerinde Paris'te patlak veren öğrenci olaylarının yayılması ve bu ülkenin üniversitelerine kadar ulaşmasıyla ilgili haberler, çocuk yaşında ilgiyle gazete okuduğum için benim de dikkatimi çekmişti.

O yıllarda Deniz Gezmiş, Mahir Çayan, Dev-Genç, THKP-C, o kadar sık okuduğum isimlerdi ki... Anlamaya ve anlamlandırmaya çalışıyordum çocuk aklımla.

Yine çocuk aklımla Vietnamlıları, Kızıldenizlileri, Hippileri ve beni çok etkileyen müzikleriyle Beatlesi çok seviyordum ama bu yeni dönemin isimlerinin de bir garip çekim gücü vardı.

Mahir Çayan'ın, o güne kadar adını hiç bilmediğim bir arkadaşıyla polisten kaçarken kısırıldığı sokakta Sibel adında bir ortaokul talebesi genç kıızı evlerinde rehin alması gazetelerin ön sayfalarını kaplıyordu. İki gün süren kuşatma Mahir Çayan'ın yaralı yakalanması, arkadaşı Hüseyin Cevahir'in ölümüyle bitiyordu.

13 ajansından, Mahir ve Hüseyin ağabeyler

Sibel sıcağı sıcağına "Mahir ve Hüseyin ağabeyler bana hiç kötü davranmadılar" diye demeç vermişti ama bir daha ağzından böyle bir şey çıkmadı-susturuldu. Evin içerisinde yaşadıkları tefrika edildiğinde, acıkan Mahir'le Hüseyin'in salatalık zannedip kabağı nasıl iştahla ısırıldıklarını da anlatmıştı Sibel.

Babam, Hüseyin Cevahir'in tül perdenin arkasındaki silüetini gören keskin nişancı bir albay tarafından tek atışla nasıl öldürüldüğünü gazeteleri okuduktan ve evde 13:00 "ajansı"nı dinledikten sonra anlatmıştı. Daha sonra Denizlerin idamını, Nurhak dağlarında Sinan Cemgil ve arkadaşlarının öldürülmelerini ardından o korkunç görüntüleri çocuk hafızamda bir daha asla silinmeyecek bir şekilde yer alan Kızıldere'yi okumuş ve 13.00 ajanslarında dinlemiştik. Bir yıl kadar sonra da İbrahim Kaypak'ın ölüm haberi dikkatli gözlerden kaçmamıştı.

Onların nasıl insanlar olduklarını çok merak ediyordum.

Düzgün amca

Bir yaz günü Munzur'un kenarında bir çınarın altında o yıllarda mühendislik okumuş bir dostla sohbet ederken Hüseyin Cevahir'in Tunceli'nin Mazgirt ilçesinden olduğunu ve mezarının da köyünde bulunduğunu, ailesinin de köylerinde oturduğunu, babası Düzgün Cevahir'in haftanın en az beş günü Tunceli'ye geldiğini söyledi.

O gün iş gereği dönmem icap

ediyordu. Tunceli'ye bir ay sonra dönerken Düzgün Amca'dan randevu aldım.

Nihayet akşam yemeğinde buluştuk. Biri somon rengi bir takım elbise beyaz bir gömlek ve kravatlı, iyice beyazlamış saçları arkaya taralı; diğeri kasketli, daha soluk renkli bildiğimiz şalvarlı yaşlıca iki kişi bize iyi akşamlar afiyet olsun diyerek masaya oturmak için izin istediler. Sindirilmiş tevazu içindeki bu insanlardan hangisinin Düzgün Cevahir olduğunu anlamaya çalışırken masadaki dostum saygıyla ayağa kalkıp "buyur Düzgün amca, sen şöyle misafirimizin yanına otur" deyince takım elbiseli olanın Hüseyin'in babası olduğunu anladım.

Geldikleri için teşekkür edip "Düzgün bey amca, hemen söyleyeyim ben gazeteci falan değilim, Hüseyin ve arkadaşlarını içinde o kuşağı çok sevdiğim için sizinle tanışmak istedim. Acımsız tazelemek de istemem ama Hüseyin'i sizden dinlemeyi çok isterim," dedim.

Babası Hüseyin'i anlatıyor

Düzgün amca anlatmaya başlamadan yanındaki arkadaşının Hüseyin'in çocukluğundan ölümüne kadar hayattaki en yakın dert ortağı, sırdaşı, dayısı olduğunu söyledi. TİP Tunceli yönetiminde bulunduğunu ve sosyalist olduğunu söyleyen dayı, mahalle komşumuz akrabam TİP milletvekili Yahya Kanbolat'ı da iyi tanıdığını vurguladı. Sonra da anlatmaya başladılar:

"Hüseyin çok zekiydi. Çocukken de okumaya çok düşküdü. Çok duygusaldı, yoksullara, mazlumlara karşı yüreği çok yufkaydı. Edebiyata çok meraklıydı. Hüseyin mülkiyeli diye bilinir ama aslında ilk üniversite imtihanında İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesini kazanmış ve 3. sınıfa kadar gelmişti. Hüseyin doktor çıkacak diye ben de bir baba olarak gururlanıyordum ama Hüseyin'de 2. sınıftan beri bir durgunluk hali vardı. Bana anlatmazdı ama dayısıyla dertleşirmiş. Yaz tatillerinde, yukarıda belirttiğim gibi, Tunceli'lerin sevdiği ve sık yaptığı mangal şölenlerinden de hazlanmaz olmuş Hüseyin ve hiç et yememeye başlamış. Dayısı çok iştahsız ve zayıf görüldüğünü söyleyip nedenini sorduğunda 'kadavra dersinde o cesetleri ve iç organ-

ların görüp kestikten sonra artık hiç yiyemiyordum ben bu okulu bırakacağım yeniden imtihana girip mülkiyede okuyacağım' demiş. Dayısı da Hüseyin'e "Hiç 3. Sınıfta tıbbiye bırakılır mı öğlum, baban da bizler de üzülrüz, alışırısın nasıl olsa," demiş. . Düzgün amca, "O yıllarda müteahhitlik yapıyordum kendi çapımda, yazın da inşaat işleri falan, pek memlekette durmuyordum, yazın bir ara geldiğimde Hüseyin'in yeniden sınavlara girip mülkiyeyi kazandığını, tıp fakültesinden ayrılıp kaydını mülkiyeye yaptırdığını öğrendiğim. İçin için üzüldüm ama Hüseyin'e belli etmedim" diyerek anlatmaya devam etti.

Mülkiye'de Mahir ve Hüseyin

"Hüseyin Ankara'ya gidip mülkiyeye başladıktan sonra bir gün okulda ziyaret ettim, yanındaki arkadaşını bana tanıstırdı, 'hoş geldiniz amca' diyerek elimi öpen yakışıklı çocuğun adı Mahir Çayan'mış, o da mülkiyede okuyormuş. O gün öğrenciler beni kendileri işlettikleri okul yemekhanesinde yemeğe davet ettiler. Ben 'talebe yemeği yemem haydi güzel bir lokantada size bir yemek yedireyim' dedim Mahir kızdı 'amca buranın yemeği de güzel biz işletiyoruz burayı' diye cevap verdi.

"O ara okulu da gezdirdiler bana duvarlarda baktım ki, Hüseyin'in resimleri asılı 'bu nedir' diye sorduğumda talebe cemiyeti seçiminde Hüseyin'in sosyalistlerin adayı olduğunu söyledi Mahir.

"Dışarı yemeğe çıktık, ben baba saflığıyla artan siyasi olaylardan bahsederek 'aman çocuklar dikkat edin dersinize bakın karışmayın bu olaylara' diye nasihat ettim. Mahir 'merak etme amca' diyerek konuşmayan Hüseyin adına da kaygımı teskin etmeye çalıştı. Nereden bileyim, ben nasihat verdiğim Mahir'le Hüseyin'in zaten en önde gelenleri olduğunu.

82 kurşun yarası

"Sonraki yaza doğru Almanya'daki akrabalar beni davet etmişlerdi, kalktım gittim, orada beni hemşerilerim de güzel ağır-lıyorlardı.

"Almanya'da o yıllarda Köln radyosunun günde yarım saatlik Kürtçe bir programı oluyormuş, akrabalarından biri geldi, Mahir'le

Hüseyin'in İstanbul Maltepe'de bir evde kısırıldıklarını evin küçük kızını rehin aldıklarını durumdan çok ciddi olduğunu, radyodan Kürtçe dinlediğini, hemen Türkiye ye dönsem iyi olacağını söyledi. Bana hemen bir uçakla gidiş ayarlandı ben aynı gün İstanbul'a oradan da olayın geçtiği yere geldim. Ben ulaştığımda iş işten geçmişti Hüseyin öl müş, Mahir yaralı ele geçmişti. Hüseyin hep o albayın tek kurşunuyla öldü diye bilinir ya morga gidip cenazesini aldığımda 82 kurşun yarası saydım oğlumun vücudunda, Mahir zannedip ölüsünü de taramışlar.

"Oğlum diye demiyorum ama Hüseyin çok iyi bir çocuktu."

Vaktin geç olduğunu köye dönekelerini söyleyen Düzgün amcalar gittikten sonra yemeği düzenleyen dostum, Cevahir öldürüldüğü gün Elazığ'a götürülen Düzgün amcanın da çok ağır dayak ve işkenceye maruz kaldığını söyledi.

Ortak sorumluluğumuz

Aradan uzun yıllar geçti, anılar yayımlanmaya başladı. Suskun olanlar konuşmaya başladı; dikkatle takip ediyorum 38 yıldan bu yana Hüseyin Cevahir için arkadaşları hep aynı şeyi söylüyor: "Pirlanta gibi bir insandı, çok özeldi, çok özveriliydi, çok inatçı ve cesurdu..."

Ben çocukluğumdan şu elli yaşına kadar hep o değerli insanları merak ettim. Çünkü onları çok sevdim.

Marx'ı, Lenin'i, Gramsci'yi, Althusser'i, Poulanzas'ı, Laclau'yu, Mandel'i, vb. hep okudum ve okumaya devam ediyorum. Ama *Lenin'in Fedaisi Kamo'yu* da okudum, Tarık Ali'nin *Sokak Savası Yılları*'nı da okudum. Okunması ve irdelenmesi-tartışılması gerekir diye düşünürüm.

Üyesi olunan o büyük ailenin Türkiye'li mensuplarının hele de yaşamaya herkesten fazla hakları olduğu halde katledilenlerinin hakkında daha çok şey yapılmalı-yazılmalı kanaatindeyim.

Vaktimiz olmadığı için (?) matemlerini tutamadığımız bu çok değerli insanların artık yaşamları hakkındaki sözel tarih eksikliği önemli bir sorunumuz ve ortak sorumluluğumuz.

Bu sorumluluğu ortak üretimle paylaşarak yerine getirebiliriz.

Tarihimizden

Özgürlük İstanbul'da -o iki gün- işçi tulumuyla dolaştı

15-16 Haziran Türkiye işçi hareketi tarihinin doruk eylemiydi. 1960'ların birikiminin sonucuydu, 1970'lerdeki büyük işçi dalgasının habercisi oldu

Yalçın Yusufoglu

İnternette veya yazdığım sosyalist dergilerde yakın siyasi tarihimizin olaylarına günümüzle bağlantıları içinde sıkça değinmemi şaka yollu "müverrihlik"* diye niteliyordum: Kanlı Pazar, Kanlı 1 Mayıs, Kanlı Maraş, Sivas, Çorum, Madımak, Nurhak, Kızıldere, Viranşehir, Beyazıt Meydanı, Ankara Bahçelievler, İstanbul Gazi Mahallesi, Diyarbakır Cezaevi, Bayrampaşa Cezaevi katliamları, Çiftelavuzlar'da DHKP-C mensubu gençlerin yargısız infazları, Deniz-Hüseyin-Yusuf'un idamları, Vedat Demircioğlu, Necmettin Giritlioğlu, Taylan Özgür, Necdet Güçlü, Hüseyin Cevahir, Ulaş Bardakçı, Koray Doğan, Mazlum Doğan, Necmettin Büyükkaya, Kemal Pir, İlhan Erdost, Kenan Budak, Medet Serhat, Vedat Aydın, Musa Anter, Mehmet Sincar, Metin Göktepe'nin öldü-

rülmeleri; otorite delisi, Kenan Evren'in 16 yaşındaki Erdal Eren'i ve aralarında siyasi olmayan kişilerin, hatta bir kadının da bulunduğu toplam 50 kişiyi asırtması, Abdi İpekçi, Doğan Öz, Cevat Yurdakul, Akın Özdemir, Kemal Türkler, Cavit Orhan Tütengil, Bedri Karafakioğlu, Ümit Kaftancıoğlu, Sevinç Özgüner, Necdet Bulut, Orhan Yavuz, Talip Öztürk, Hakan Yurdakul, Kerim Yaman, Şahin Aydın, Zeki Erginbay ve diğer "Paralel Devlet" cinayetleri; Mumcu, Kışlalı, Hablemitoğlu, Mustafa Yücel Özbilgin (Danıştay), Hrant Dink, Trabzon, Malatya misyoner suikastleri, cümle Ergenekon cürümleri, faili meçhuller ...hangi birini sayalım. Bu kanlı olayların, gizli el operasyonlarının hemen hepsinin bugünle irtibatı var. İsterdim ki onların hepsi tarihe gömülmüş olsun, günümüzle hiç ilgileri olmasın, biz de konuşmayalım. Daha geriye gidersek, Yassıada

idamları, 6-7 Eylül, Varlık Vergisi, 32 Kürt köylüsünün öldürüldüğü Özalp Katliamı, Trakya Yahudi tehciri, Şeyh Sait'in adıyla anılan 1925 ayaklanması, Koçgiri, Dersim, Ağrı, Mutki İsyanları, Zilan Deresi katliamı, ta I. Selim'den başlayan Türkmen katliamları, 1895, 1909 Ermeni kıyımı, 1915 Soykırımı, Rum Tehciri ve mübadelesi, İzmir'in yakılması vb., vb.

15-16 Haziran'ın 40. yıldönümü

Ertuğrul Kürkçü telefonda 15-16 Haziran'ın 40. yıldönümü vesilesiyle Ekmek & Özgürlük'e yazıp yazamayacağımı sorduğunda, aklıma ister istemez sözünü ettiğim müverrihlik geldi. Ama bu kez söz konusu olan katliamlar, darbeler, komplolar, Özel Harp operasyonları değildi, apaçık işçi mücadelesiydi, sınıf tarihimizin en görkemli sayfasıydı.

AP-CHP el ele, işveren cep-hede

1967-1970 arasının en önemli özelliği işçilerin Türk-İş'ten ayrılıp DİSK'e geçmeleri idi. (Bu süreç ileriki yıllarda sendika olarak Türk-İş'i terk edip, DİSK'e geçmeyle devam edecekti.)

Bugünkü AKP-CHP gibi anlaşmayan iki burjuva partisi AP ile CHP iki konuda tam ittifak yaptılar:

n Türkiye İşçi Partisi'nin (TİP) milletvekili ve senatör kazanmasını sağlayan "milli bakiye" seçim sistemini kaldırdılar ve barajlı d'Hont denilen sistemi getirdiler. Partinin 1965'teki 15 milletvekili 1969 seçimlerinde 2'ye düştü.

n 274 sayılı iş yasasındaki değişikliklerle sendika seçme özgürlüğünü kaldıran gerici tedbirleri getirdiler.

İlginç olan, bu yasaların 1963'te çıkartılmasında Çalışma Bakanı olarak payı olan Bülent Ecevit'in şimdi CHP Genel Sekreteri ve güçlü ikinci adamı olarak kendi yasasını reddetmesiydi. Böylece geçinemeyen iki partinin burjuva sınıf çıkarları için nasıl birleştikleri görüldü. Amaç DİSK'i boğmak, Türk-İş'i tek konfederasyon kılmaktı.

Yasadaki değişiklik Meclis'ten geçerken DİSK heyetindekiler Ankara'da temaslarda bulundular; 13 Haziran Cumartesi C. Başbakanı Cevdet Sunay'a başvurarak yasayı veto etmesini istediler. Darbecilikten Çankaya'ya terfi eden Sunay "Neyi veto edeceğimi size soracak değilim" diye karşılık verdi.

Verdi ama toplumsal sorunların emir - kumandayla (askeri kafayla ve metotlarla) yönetileceğini zanneden emekli orgeneral cevabı çok değil iki gün sonra işçilerden alacaktı.

DİSK'e bağlı sendika yönetim organları ve işyeri temsilcileri 14 Haziran 1970'de Merter'deki Lastik-İş binasında toplandı.

Büyük direniş

15 Haziran sabahı İstanbul, Kocaeli, Gebze, İzmir'de DİSK'e bağlı işyerlerinin çoğunda işçiler iş-başı yapmadılar, toplanıp yeni çıkan yasayı konuştular, işyeri temsilcileri onları bilgilendirdi. İşçiler fabrikalardan çıkarak çevrede yürüyüş yaptılar, protesto gösterilerinde bulundular. Eylem deneyimli Singer işçileri Kartal'a doğru yürüdüler, Soğanlı'da Hacı Ali Demirel'in fabrikasından Haymak'lılar, Göztepe'de Otosan ve DMO işçileri onlara katıldı.

Derby'liler Bakırköy'e geldiler Emayetaş'la birleşip Topkapı'ya ulaştılar, kente girmeyip Sağmalcılar'a yöneldiler. Demir Döküm, Sungurlar ve Elektrometal işçileri Eyüp'e, Grundig ve Profilo işçileri Gümüşsuyu'na yürüdü.

Ertesi gün on binlerce işçi dört bir koldan İstanbul'a doğru yola çıktı. Zeytinburnu Bakırköy tarafından gelen yürüyüş koluyla Eyüp, Rami, Silahtar, Gümüşsuyu, Topkapı Maltepesi yönünden ge-

len işçiler Topkapı'da birleşip surlardan kente girdiler. Aksaray, Vilayet üzerinden Eminönü'ne yürüdüler. Valilik, işçilerin geçişini engellemek üzere Galata ve Unkapanı Köprülerini açtırdı.

Levent tarafından gelen yürüyüş kolu (Tekfen, Eczacıbaşı, Roche, Philips, Arı Bisküvi) Zincirlikuyu'dan Mecidiyeköy'den geçip ilerledi. Boğaz'ın Anadolu yakasında Beykoz ve Paşabahçe'den Üsküdar'a girdiler.

Gebze'den AEG, Çivi, Tırpan fabrikalarında çalışan işçiler ile Timas, Demir Çekme, Arçelik'ten 10 bin kadar işçi Kartal'da İstanbul işçileriyle birleşip E-5 üzerinden yürüdüler, Bostancı'da Bağdat Caddesine girerek Kadıköy İskele Meydanındaki o zamanki Kaymakamlık binası önünde toplandılar. İşçileri tanklar karşıladı.

Eylemlere 168 işyerinden 100 bini aşkın işçi katıldı. En ilginç ikinci gün Türk-İş'li eylemci işçilerin DİSK'lilerden fazla olmasıydı.

15 Haziran gecesi Ulus Gazetesi çalışanları gazeteyi işgal edip kendileri çıkarmak istediler. So-

nuçta Genel Sekreter Ecevit işçilerin bildirisini ana sayfadan yayınlamayı kabul etti. 16 Haziran'da Maden-İş Ankara Sanayi Çarşısında yürüyüş düzenledi, çok sayıda işçi ve öğrenci nezarete götürüldü. Bağımsız sendikalar (başta Tekstil-İş) bir kapalı salon toplantısı düzenleyerek eylemi desteklediler. Hükümet, İstanbul ve Kocaeli'nde sıkıyönetim ilan etti.

TİP ve (yasayı çıkaran CHP) yasanın iptali için Anayasa Mahkemesine başvurdu. Mahkeme değişiklikleri iptal edince, eylemler amacına ulaşmış oldu.

Aynı yıl Kasım'da Adana'nın 15-16 Haziran'ı geldi.

İşçi kıymı

Sıkıyönetim sendika yöneticilerini, çok sayıda işçiyi ve sosyalist öğrenciyi Selimiye'ye hapsetti, yargıladı. Sorgulamalarda sivil giysili istihbaratçı subaylar da yer aldılar, (sorgu yapanlar birbirlerinin rütbelerini ağızlarından kaçırıyorlardı.) Bu subaylar sosyalistlere "yakında görüleceğiz" diyerek gelecek olan askeri darbeyi haber veriyorlardı

Eylemler DİSK'in planladığı dü-

zeyi aşip kendiliğinden gelme karakter almıştı. Kadıköy'de 3 işçi, 1 polis, 1 esnaf 5 kişi öldü; 2 bini aşkın fabrika lideri işçi işini kaybetti, devletin istihbaratı sayesinde patronlar katında kara listeler dolaştı. 10 ay kadar sonra gelen 12 Mart sıkıyönetimi sınıf bilinçli işçi kıymını genişletti. Kimisi köfteci, seyyar satıcı oldu, kimisi memleketine ya da köyüne döndü. On yıllık birikiminin yetiştirdiği liderleri burjuvazi sıkıyönetimin marifetiyle budadı. Ama 12 Mart dönemi sonrasında yükselecek işçi hareketinde sınıf yeni fabrika liderleri yetiştirecekti.

15-16 Haziran Türkiye işçi hareketi tarihinin doruk eylemiydi. 1960'ların birikiminin sonucuydu, 1970'lerdeki büyük işçi dalgasının habercisi oldu.

Ve elbette ki, sevgilim, elbet, dolaşacaktır elini kolunu sallaya sallaya,

dolaşacaktır en şanlı elbisesiyle: işçi tulumuyla

bu güzelim memlekette hürriyet...

Nazım Hikmet-1945

Takrir-i Sükun'dan DİSK'e 40 yıl

1925'te -o zaman ad olarak da resmen kabul edilen- Kürdistan'da ayaklanma başlar başlamaz bütün yurttaki terör estiren, Halk Fırkası hariç siyasi partileri, amele Teali Cemiyetlerini ve istenmeyen bütün kuruluşları kapatan Takrir-i Sükun'la bastırılmış işçi hareketinin ve taleplerinin tekrar meydanlara çıktığı tarih 31 Aralık 1961 İstanbul Sarıcahanebaşı Mitingi'dir.

Türk-İş'in düzenlediği miting sendikal hakları ve iş yasalarını öngörüyordu. Temmuz 1963'te çalışma hayatını düzenleyen yasalar çıktı.

1960'lı yıllarda ithal ikamesi politikasıyla montaj ağırlıklı sanayileşme işçi sınıfını nicel olarak geliştiriyor, büyük işyeri ünitelerinin kurulması sanayi yoğunlaşmasını getirerek işçilerin aynı zamanda nitel olarak gelişmesinin koşullarını yaratıyordu.

Ülkede sosyalist fikirlerin yaygın-

laşması, örgütlenmesi ve kitlelere ulaşması ile işçi sınıfı yaklaşık 40 yıl süren baskı kabuğunu parçalayarak eyleme geçiyordu. Örneğin, 15-16 Haziran sırasında 100'den fazla işçi çalıştıran işyeri adedi 360 bine varmış, toplam işçi sayısı 4 milyonu aşmış, sendikali işçi sayısı ise iş yasaları çıktıktan sonra 300 binden 1,2 milyona ulaşmıştı.

İşçi sınıfının kabuğunu çatlatması ABD tarafından kurdurulmuş Türk-İş'in kabuğunu da çatlatmıştı. Konfederasyon bünyesinde kalmasına imkân bırakılmayan 7 sendika 1967'de Devrimci İşçi Sendikalarını kurmuşlardı.

Sanayi proletaryası geliyor

1963'teki Kavel Greviyle başlayan hak eylemleri 1965'te iki işçinin (Satılmış Tepe ve Mehmet Çavdar'ın) jandarma kurşunuyla öldüğü Kozlu Greviyle devam etti.

İşçi hareketleri --yasal veya değil- grev, boykot, direniş ve işgallerle

sürmüş, 1969'da doruğa varmıştı. 1968 Derby Lastik'te direniş oldu. Ocak 1969'da Kartal Singer'de DİSK'e geçmeyi önmek isteyen işverene karşı fabrika işgalini polis boşalttı.

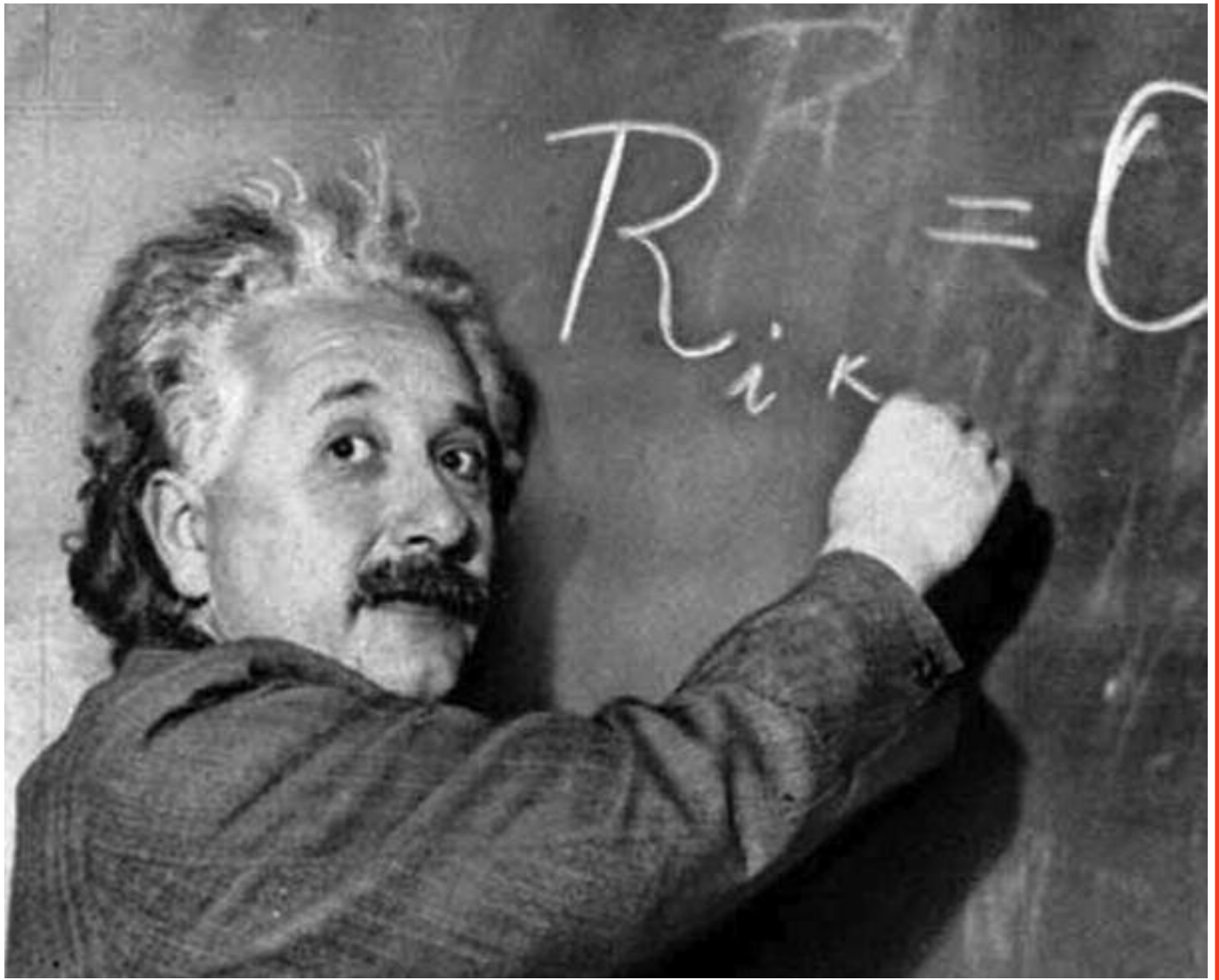
Haziran 1969'da Çorum Dodurga Köyündeki Alpagut kömür işçileri ücretlerini alamayınca işletmeye el koyup seçtikleri işçi konseyi yönetiminde çalıştılar, pazarlamayı da düzenlediler, geliri eşit bölüşüp artı değeri kaldırdılar, 35 gün sonra patron jandarmayla gelip madeni silah zoruyla geri aldı, işçileri işten çıkardı, onlar da Ankara'ya kadar yürüdüler. Sonuçta toplu sözleşmeyle işçiler geri alındı, sonra da işletme TKİ'ye devredildi.

Aynı yıl Ağustos'ta İstanbul Silahtar'da iki bin işçi Koç Holding'e ait Türk Demir Döküm fabrikasını işgal etti; işçiler ve yakındaki gecekondu mahallesindeki aileleri, kendilerini toplu polisine karşı hurda demirlerle ve kaynak ma-

kineleriyle savununca, fabrika çevresini tanklarla kuşatan-askeri birlikler tarafından boşaltılmıştı.

İşçi hareketi o kadar yükselmişti ki, 1969 Ağustos'unda Türk-İş yönetimi Ankara'da (Anadolu'dan da çok sayıda işçinin katıldığı) bir miting yapmak zorunda kalmıştı. Daha sonra Çukurova Çimento, Rabak Elektrolit Bakır, Kartal EAS Akü, Ereğli Demir-Çelik grevleri geldi. İstanbul Gamak'ta Şerif Aygül öldürüldü. İşçi sınıfı, karşısındaki işverenin sınıf gücünü paradan değil silahtan aldığını, siyasi kurum olan devletin ve şiddetin sınıf karakterini görüyordu.

Burada saydıklarımıza bakmayın, sayısız fabrikada -çoğu basına bile geçmeyen- günlük iş bırakmalar, somut yerel istemler için direnişler, yemek boykotları o kadar artmıştı ki, onlarla dayanışmaya gidenler hatırlarlar, bazen hangi fabrikaya koşacağımızı bilemiyorduk. (YY)

Tarihçilik geleneği, denebilirse eğer düne dairdir; Thorstein Veblen'in insan gelişiminin "yırtıcılık evresi" diye adlandırdığı evrenin üstesinden gerçekten hiçbir yerde gelmiş değiliz. Gözlenebilir ekonomik olgular bu evreye aittir hatta bunlardan türetebildiğimiz yasalar da diğer evrelere uygulanabilir değildir. Sosyalizmin asıl amacı insan gelişiminin yırtıcı evresinin ötesine doğru ilerlemek olduğuna göre halihazırdaki iktisat bilimi geleceğin sosyalist toplumuna pek az ışık tutabilir. İkincisi, sosyalizm bir toplumsal-ahlaki sonuca yöneliktir. Oysa bilim sonuçlar yaratamaz, hele hele bunları insanların içine hiç sokamaz; bilim en çoğundan onlar aracılığıyla belirli sonuçlara ulaşılabilecek araçları sağlayabilir. Ama sonuçların kendileri yüce etik idealleri olan kişiliklerce kavranır ve –eğer bu idealler ölü doğmuş değil, canlı ve güçlüyseler- toplumun ağır evrimini, bunun tam da bilincinde olmaksızın belirleyen bu insanlarca benimsenir ve ileri götürülürler.

Bu nedenlerle insani sorunlar söz konusu olduğunda bilimi ve bilimsel yöntemleri abartmamalı ve toplumun örgütlenmesini etkileyen sorunlar konusunda görüş dile getirmenin yalnızca uzmanlara has olduğunu kabullenmemeliyiz.

Albert Einstein

Neden sosyalizm?, Monthly Review, 1949